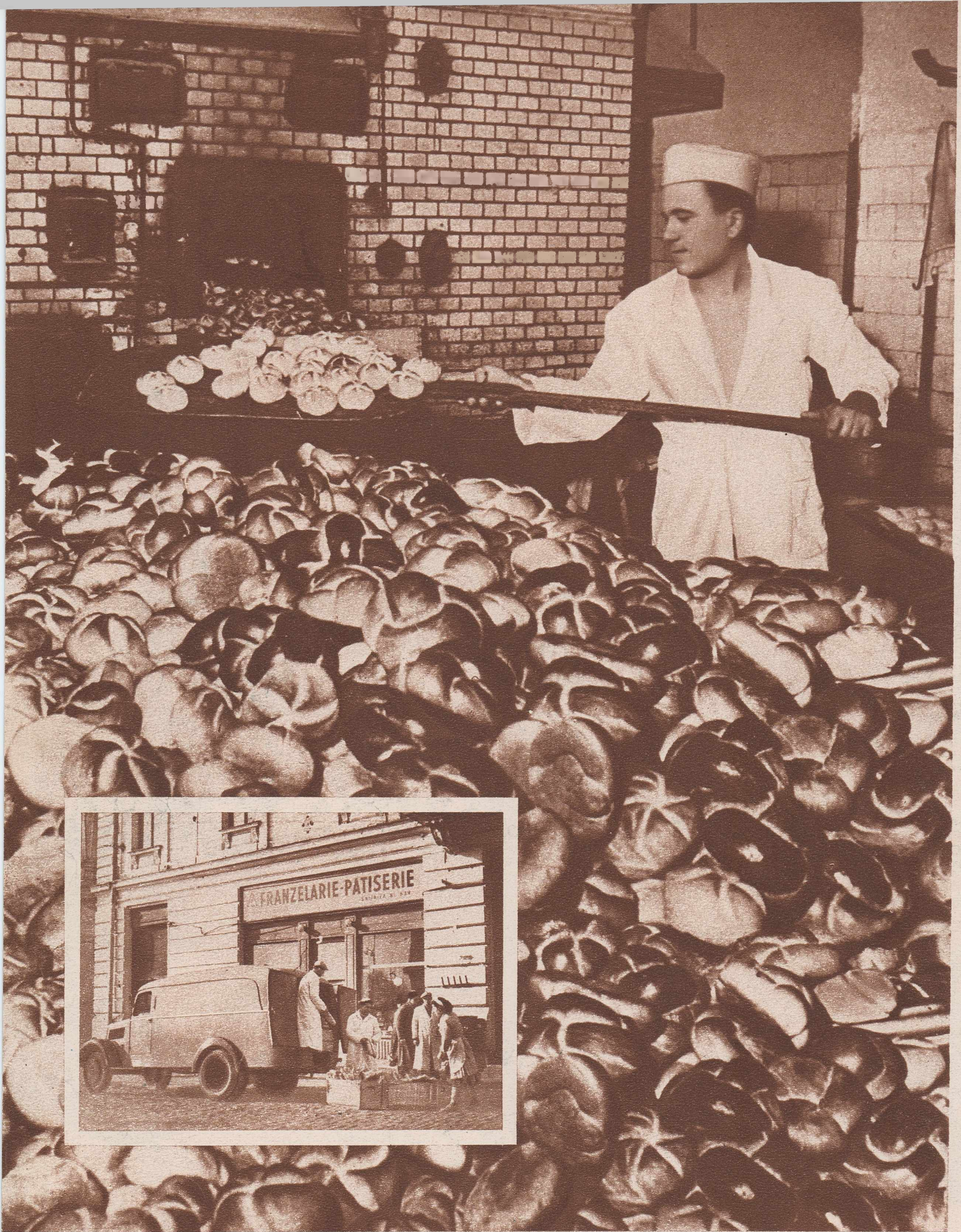

FLACARA
Nr. 3 (52) — 1 februarie 1955

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

Fabrica de pâine „Steagul Roșu” București. Zi și noapte din cuptoare ies mil și mii de pâini, jimble, chifle etc., care sînt cu rapiditate transportate la centrele de distribuire.

COPERTA I: Scenă din piesa „Mașenka” de A.N. Afinoghenov, ce se reprezintă la Teatrul Armatei. Interpretează Florin Scărlătescu și Lia Pop-Fărcășan.

Fotografie de Gh. VULPAȘ

COPERTA a IV-a: Transporturile aeriene ocupă un loc tot mai important în aprovizionarea oamenilor muncii cu bunuri de larg consum. (Aspect de pe aerodromul Băneasa).

Fotografie de Terțiu CIOȘ

PRIMI PASI INTR-O ERA NOUA

de acad. St. VENCOV
prim secretar al Academiei R.P.R.

Îmi închipui un calendar al viitorului și văd parcă avea într-însul, ziua de 17 ianuarie. E cu totul altfel arătată decât celelalte zile. În dreptul ei scrie: „Din această zi a anului 1955, Republica Populară Română a pornit pe calea folosirii energiei atomice“.

Am spus că aceasta e o închipuire. Cred că am greșit; căci așa va fi. Hotărîrea guvernului sovietic de a acorda unor state prietene, printre care și țara noastră, ajutor tehnico-științific și de producție în domeniul dezvoltării cercetărilor cu privire la folosirea energiei atomice în scopuri pașnice — înregistrează un moment deosebit de important în dezvoltarea țării noastre. Noi, cei care trăim acest eveniment, îi înțelegem adînc însemnătatea. Noi vedem că, în timp ce în S.U.A., cercetările în legătură cu energia atomică sînt ținute în cel mai mare secret pentru că sînt orientate numai spre fabricarea de armament atomic, Uniunea Sovietică este gata să prezinte apropiatei conferințe internaționale în problemele folosirii pașnice a energiei atomice, un raport cu privire la prima centrală electrică atomică din U.R.S.S. și la funcționarea ei. Mai mult: Țara Socialismului, care posedă ansamblul metodelor de obținere și folosire a energiei nucleare, a înțeles să pună la dispoziția unor țări prietene aceste mijloace de producere și întrebuințare ale acestei minunate descoperiri.

Sînt ușor de înțeles entuziasmul și recunoștința pe care această veste le-a stîrnit în rîndurile oamenilor de știință din țara noastră. Greutățile practice de neînvinș care existau pînă acum în calea cercetărilor și proiectelor lor în această privință au fost astfel înlăturate. Căile spre cele mai adînci taine ale naturii și spre cele mai uimitoare realizări în folosul vieții, ne sînt larg deschise. Datorită ajutorului sovietic vom putea construi în țara noastră centrale electrice bazate pe energia atomică. Puterea uriașă ce se eliberează prin distrugerea nucleului atomic ne va ajuta să realizăm gigantice construcții într-un timp foarte scurt.

Vom putea, dacă vom găsi de cuviință, să dărimăm munți, să creăm mări artificiale, să înduleim clima noastră. Și ce perspective mărețe se deschid industriei noastre! Folosind energia nucleară îi vom putea pune la dispoziție imense cantități de energie electrică și termică. Transportul rutier, pe căi ferate, pe mare și în aer va cunoaște și el o nouă dezvoltare și nu este departe ziua cînd vom realiza încălzirea centrală a orașelor și satelor noastre!

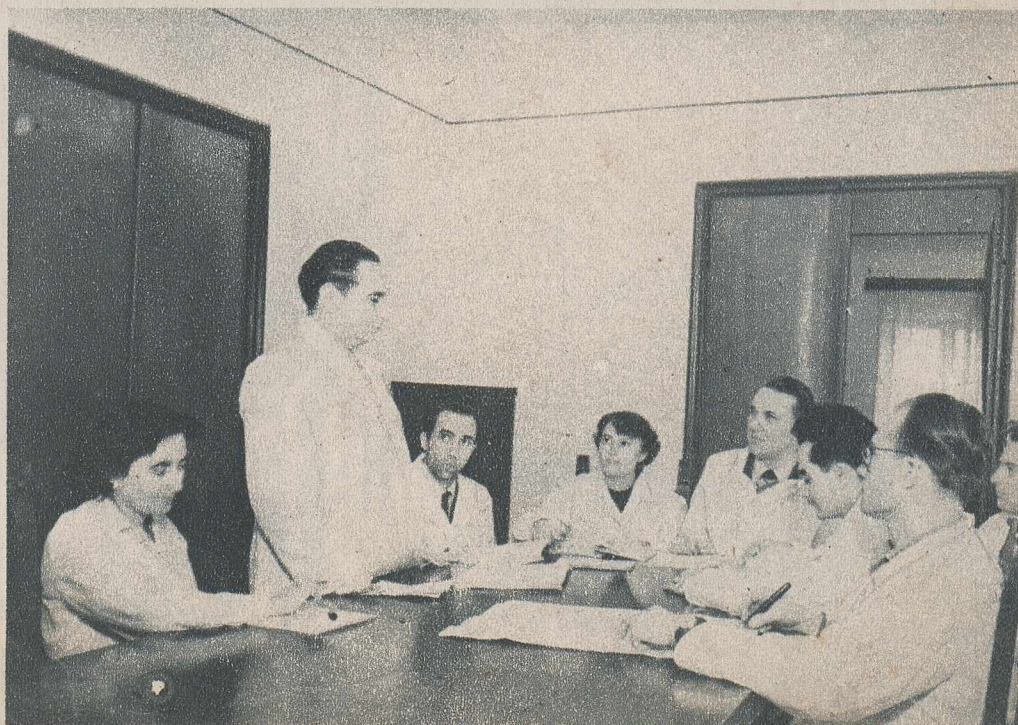
Instalațiile ce vor fi construite în țara noastră cu ajutorul Uniunii Sovietice ne vor permite să obținem o cantitate suficientă de izotopi radioactivi care au o însemnată aplicare în cercetările științifice din domeniul medicinei, biologiei, agriculturii și a altor ramuri ale științei și tehnicii. Pentru obținerea izotopilor radioactivi ai unui element sînt necesare instalații, deosebit de complicate. Hotărîrea guvernului sovietic prevede acordarea unui ajutor multilateral pentru proiectarea, livrarea de utilaj și construirea acestor instalații, fapt care va contribui la dezvoltarea a numeroase ramuri ale științei în țara noastră.

O dată cu începerea folosirii energiei atomice, cercetările în fizică vor intra și în țara noastră într-o nouă etapă de dezvoltare. Vom extinde studiile substanțelor radioactive, studiul radiațiilor, analiza structurală și chimică a materialelor. De asemenea, vom dezvolta studiile de electronică, unul din sectoarele fundamentale ale fizicii și tehnicii moderne. Vom pregăti cu ajutorul Uniunii Sovietice noi cadre de specialiști în toate aceste domenii de cercetare. Dar cîte alte lucruri în slujba păcii, a înfloririi vieții și întăririi patriei nu vom mai realiza cu ajutorul energiei atomice, noi, poporul nostru! Așa gîndește, desigur, fiecare om al muncii din patria noastră, cu legitima mîndrie că aparține generației care face la noi primii pași pe calea folosirii energiei nucleare în scopuri pașnice. Siguranța succeselor noastre de mîine, ne-o dă prietenia de nezdruincinat cu Uniunea Sovietică, ajutorul ei mare și frățesc.

„Vom avea uzine atomice, în țara noastră!“ Tovarășul Mareș Tănase, muncitor la „Uzinele 23 August“ are toate motivele să fie atât de bucuros precum îl arată fotografia noastră.

Perspective mari se deschid în fața lor. Cercetătorii ai Institutului de Fizică al Academiei R.P.R. s-au adunat să discute probleme legate de cercetările pentru folosirea energiei nucleare în țara noastră.

BUCUREȘTIUL *nostru*

Un fluviu larg, în care se strâng serpuite și înguste piraie, așa pare Capitala noastră văzută de sus. În noapte, șirul becurilor aprinse de-a lungul marilor bulevarde sau punctind îndepărtate strădute îți sugerează mai puternic parcă un enorm nod hidrografic. Și tot așa cum fluviul nu-și astîmpără niciicînd clocotul apelor sale, orașul nu-și găsește niciodată odihna sa deplină. Atunci cînd luminile multor clădiri încep treptat să se stingă și cînd se potolește zgomotul străzii, sînt locuri unde viața își continuă ritmul grabit. Acolo, alți oameni muncesc pentru ca tovarășii lor să aiba a doua zi pîinea proaspătă și străzile curate, scrisoarea în cutia postală și ziarul cu slova încă umedă. Despre cîțiva din aceștia, despre munca de noapte a Bucureștiiului, vor încerca să vorbească și fotografiile alăturate, făcute toate într-o singură noapte — luată la împlinire — în noaptea de 12 spre 13 ianuarie 1955. O noapte ca toate celelalte în Capitala noastră dragă...

Doarme cartierul Grivița Roșie. În mijlocul său palpita, vie, mereu trează, inima sa uriașă: **COMPLEXUL C. F. R. Grivița Roșie**. Prin ferestrele atelierelor, lumini puternice străpung beznă noapții. Este ora 1. La oțelărie se elaborează o nouă șarjă. Prim-topitorul Radu Dumitru ia acum o probă. A scos lingura din cuptorul electric. Turnătorii Tudor Don și Ion Cilibeanu îl ajută. Toți ochii sînt ațintii spre lichidul incandescent. Proba corespunde! La ora 2,30 șarja va fi gata. Va fi a 27-a șarjă pe ultimul an al cincinalului. Oțelul se transformă în piese, iar acestea vor alcătui locomotive, vagoane. Iar trenurile patriei vor putea umbla fără răgaz zi și noapte. Este contribuția frunții lui Radu Dumitru și a tovarășilor săi, care în noaptea asta, ca și în atîtea alte nopți, muncesc cu același devotament.

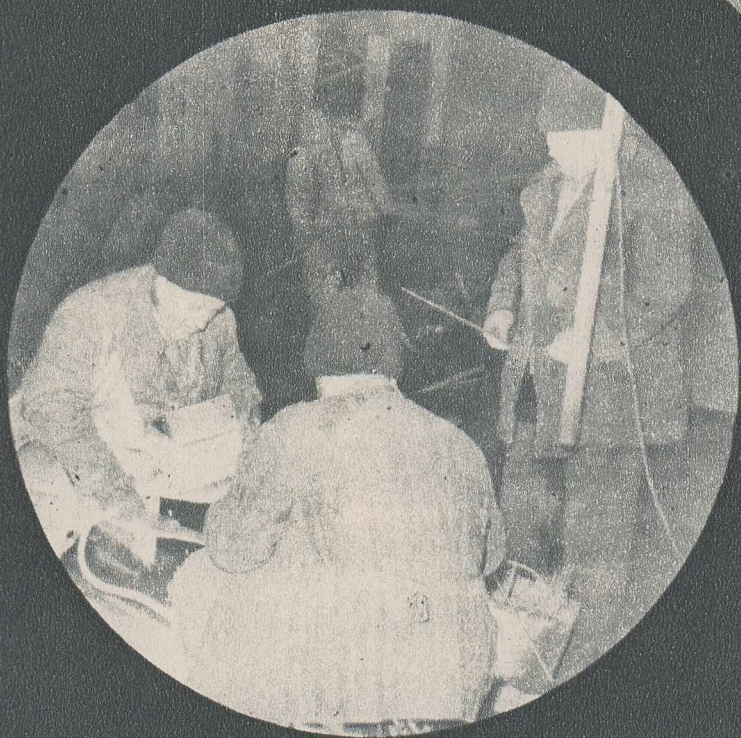
Academicianul Grigore Moisil a ajuns acasă destul de tîrziu, după ce s-au terminat discuțiile ce le-a avut în colectivul de mecanisme automate de la Facultatea de Matematică și Fizică, pe care îl conduce. Totuși, acasă, seara tîrziu, el își continuă lucrul: studiază acum problema punerii în ecuații a variației de temperatură într-un cuptor electric cu reglaj automat. ... E ora două noaptea și savantul continuă să lucreze. Pentru binele poporului, pentru țaria patriei noastre...

În căsuța celor cincizeci de pitici e liniște de mult. În păturici albe, copiii din căminul Comitetului de Stat pentru colectarea produselor agricole dorm, zîmbind în somn cu gîndul la jocurile din timpul zilei, pe care le continuă în vis. Numai tovarăsa Constanta Davidescu, infirmiera de noapte, nu doarme. Ea merge de la pat la pat, pipăie fruntea lui Costel — constată că e încălzit la față și vrea să vadă dacă nu are temperatură — o învelește pe Natasă, care în somn s-a dezvelit, trece dintr-un dormitor în altul... Acasă, părintii acestor micuți pot dormi fără grijă. Somnul copiilor lor e pazit și aci cu dragoste părintească...

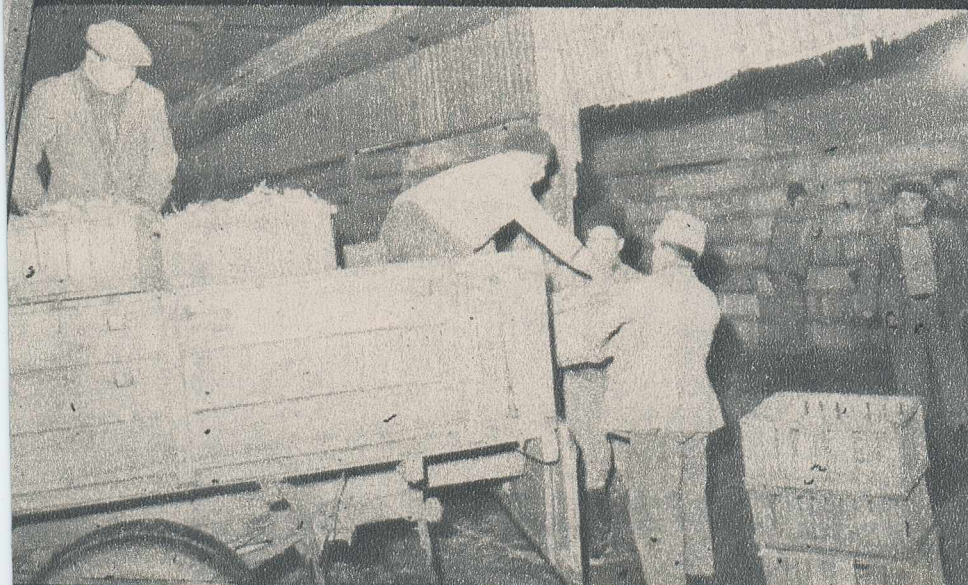
NOAPTEA

Ați știut că sinele de tramvai au „inimi”? Sînt locurile unde se întretaie două linii. Și, ca și inimile ființelor vii, aceste inimi de oțel se uzează. Dar au și ele „doctorii” lor — sudori ca acei din echipa lui Ion Drăgan. Și noaptea, tîrziu, în lumina orbitoare a aparatelor de sudură, ei caută să le vindece, pentru ca a doua zi tramvaiele să poată circula bine, fără accidente, fără defecțiuni.

— Ală! Salvarea!.. Telefonul sună mereu. Iată și o chemare urgentă pentru o naștere grea. Fișa Intocmită a fost predată dispecerei, sanitarul și moașa de serviciu se pregătesc, șoferul Miron Cotorbaș primește ordinul de parcurs pentru Otopeni. Viitoarea mamă este transportată rapid la maternitate. Și, la o oră tîrzie din noapte, un nou cetățean al Capitalei sosește pe lume... 40 de cetățeni au primit noaptea asta ajutor din partea „Salvării”...

E ora 2 după miezul nopții. La una din magazinele O.C.I. 2-Aprozor din halele Obor, oamenii din tura de noapte se „luptă” cu saci grei, lazi și butoaie. În zori, aprovizionarea celor 72 unități de desfacere „Alimentară” și „Aprozor” din raioanele Stalin și 1 Mai trebuie să fie terminată. Pe umerii tovarășilor Mihai Enache, Tudor Iliescu, Vasile Damian și Ștefan Ștefan apasă nu numai greutatea sacilor, ci și răspunderea aprovizionării la vreme a oamenilor muncii... Mai tîrziu sosesc brigazile de vînzători care aranjează marfa la unitățile din incinta Halelor. Și apoi, cumpărătorii...

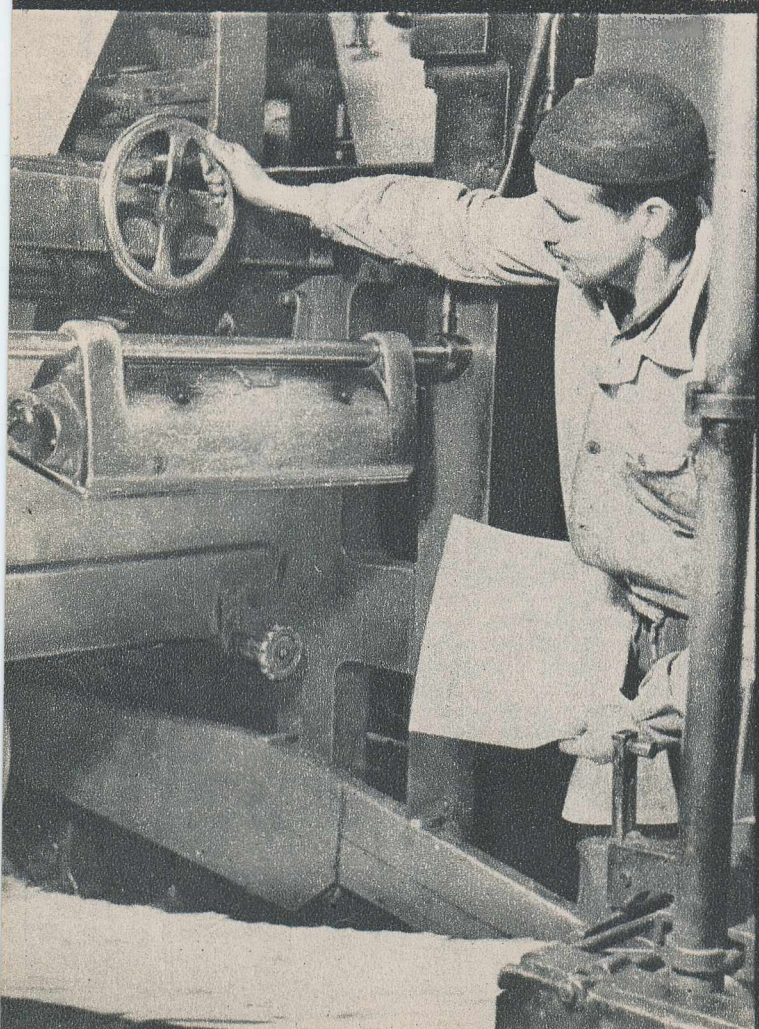
— Totul e în bună ordine!... În noaptea aceasta, sergentul de miliție Anghel Gavrița, de la Secția 16 Miliție din raionul Tudor Vladimirescu, n-a avut nimic de semnalat. Totuși, el n-a încetat nici un moment să vegheze asupra avutului obșteșc și al celui al cetățenilor din sectorul ce-i este repartizat. Stradă cu stradă, casă cu casă. Și niciodată sublocotenentul Pavel Dumitrescu, sau alt ofițer însărcinat cu controlul pazei de noapte, nu a putut spune că nu l-a găsit la datorie. Pe ploaie, pe vînt, pe viscol, sau ninsoare, sergentul de miliție Anghel Gavrița continuă, cit e noaptea de lungă, să-și facă serviciul... Pentru ca și dumneata și eu și noi toți, să ne odihnim în liniște după o zi de muncă...

— Mai repede, Zamfiro, că ne întrec Băjenaru... Tovarășul Costică Belgiu și ajutoarea lui, Zamfira Tarabana — i-am văzut de departe mulțumită strălucirii celor doi „ochi de pisică” pe care îi poartă pe o banderolă prinsă pe piept și pe spate, pentru a fi observați de conducătorii autovehiculelor — făceau cu sîrg toaleta străzii. Ca și în alte nopți, în noaptea asta au măturat o suprafață de 12.000 m p — adică suprafața egală cu a unei șosele late de 4 metri și lungă de 3 km!... Tovarășul Belgiu e fruntaș printre muncitorii I.C.A.S.-ului în raionul Gh. Gheorghiu-Dej. De 16 ani îngrijește străzile din jurul Cișmigiuului și a ajuns să cunoască fiecare casă, fiecare trotuar și răscruce de stradă...

— N am timp, tovarășe reporter! Pornesc în cursă! Comanda telefonică!... Șoferul taximetrului nr. 9006 B. nu ne poate spune mai mult. În stația din Piața Universității, ca și în celelalte stații ale taximetrelor ce aparțin GETAX-ului, șoferii nu prea au vreme de vorbă, oricît de mare ar părea noaptea. Cetățenii sosesc mereu. Unul a ieșit de la un spectacol și vrea să ajungă mai repede acasă; un altul, care vrea să prindă personalul de Pitești, ce pleacă la 3 din Gara de Nord, a solicitat, telefonic, prin dispecerul stației, o mașină... ...Iar faptul că în elegantele limuzine „Pobeda” ale GETAX-ului se călătorește ieftin și comod face ca munca șoferilor de noapte să nu cunoască odihnă.

E ora 3... Iată sosind pe transportor și placa de plumb a ultimei pagini. Încă puțin — timp cît placa este montată în mașină — apoi potriveliile cernelii și mașinii, și pe „gura” uriașei rotative a Casei Științei ziarele încep să curgă șuvoi. Mașinistul Ștefan Bordenca și tovarășii săi își continuă munca. Iar dimineața, la chioșcuri, în cutia poștă de acasă, sau la difuzorul voluntar din întreprinderea noastră, vom găsi la timp „Știința”, purtătoare a cuvîntului Partidului...

Ca niște pasări cu aripile albe sau colorate, plicurile zboară spre căsuțele ce corespund celor 33 oficii poștale de distribuție din Capitală. Iar cartatorii Ștefan Purcea și Maria Andreescu, care le îndrumă, nici n-au terminat bine o serie de corespondențe, că mașinile aduc de la gară un nou transport. La Posta Centrală zorul e mare în fiecare noapte. Nici o scrisoare nu trebuie să întîrzie!

Aspect de la ședința de deschidere a primei sesiuni științifice a Institutului pentru perfecționarea și specializarea medicilor și farmaciștilor. În fotografie: Conferențiarul dr. Matei Bal, care a prezentat referatul general asupra antibioticilor și chimio-terapicelor.

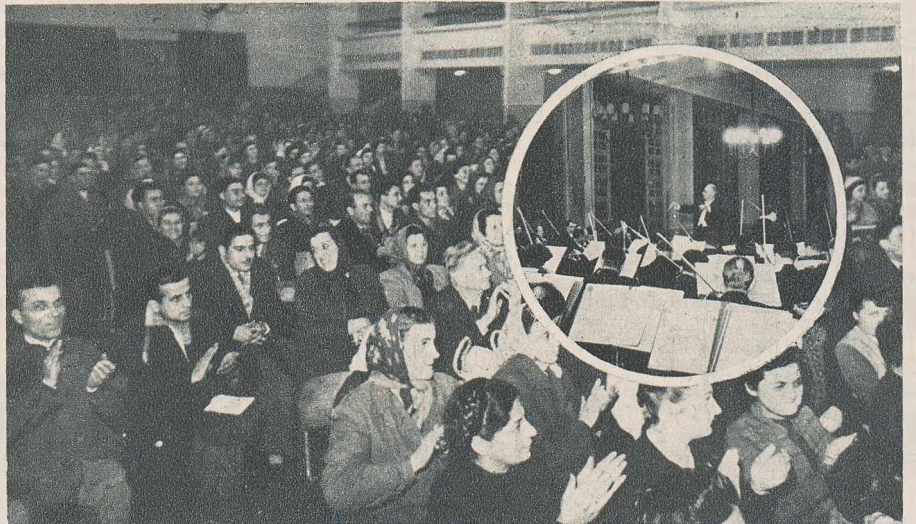

ACORDUL COMERCIAL DINTRE R.P.R. și R. P. BULGARIA

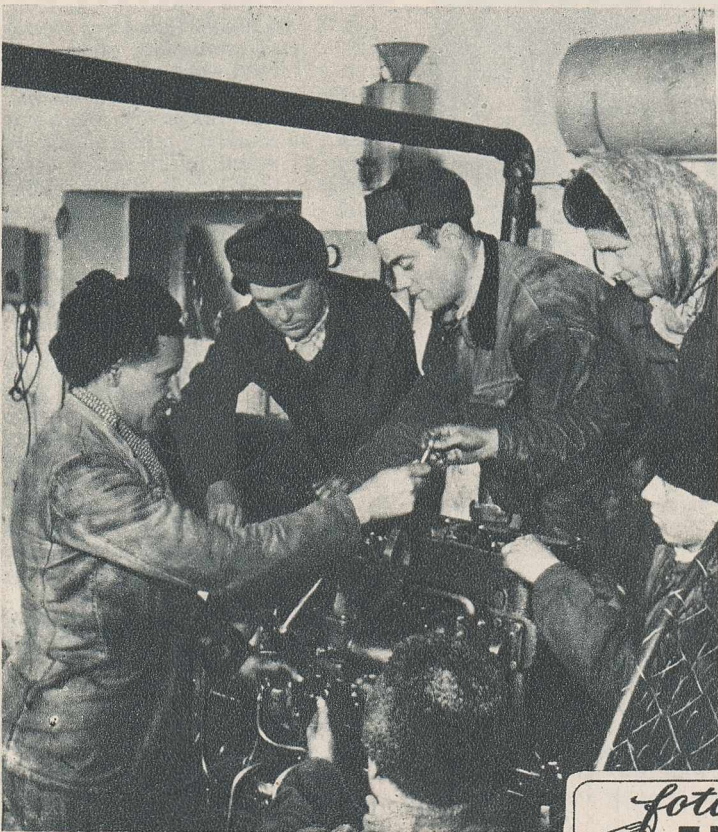
Semnarea acordului comercial pentru schimbul de mărfuri și plăți pe anul 1955 între R.P.R. și R.P. Bulgaria. Din partea țării noastre acordul a fost semnat de tov. Marcel Popescu, ministru al Comerțului Exterior, iar din partea țării prietene de tov. Ivan Perpeliev, prim-locșitor al ministrului Comerțului Exterior al R.P. Bulgaria.

↑ De curind, s-a deschis în Capitală expoziția internă a UCECOM, avînd ca scop popularizarea sortimentelor cooperativei de producție. Au fost expuse trei mii tipuri de bunuri de larg consum, produse de cooperativele meșteșugărești. În fotografie: un interior de cameră cu mobilă, ștergare și covoare lucrate pe motive naționale.

↑ Numeroși muncitori, tehnicieni și funcționari ai fabricii de confecții „Gh. Gheorghiu-Dej” au participat la concertul simfonic dat în sala de spectacole a întreprinderii de Filarmonica de Stat din Sofia condusă de Sașa Popov. În fotografie: un aspect din sală. În medallion: Filarmonica, în timpul concertului.

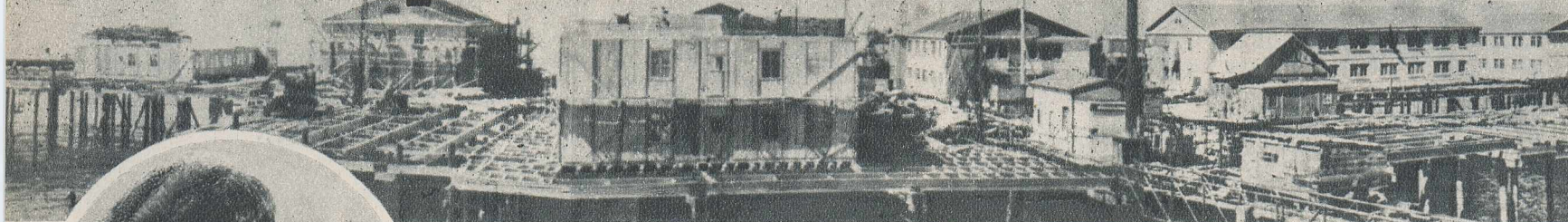

← În secția de montaj a S.M.T. Podoleni (raionul Buhuși) maistrul Manolache Mînistireanu (stînga), de la șantierul hidrocentralei „V. I. Lenin” Bicaz, dă explicații echipei condusă de mecanicul Constantin Baltag, în legătură cu funcționarea carburatorului.

↓ În prima jumătate a lunii Ianuarie a acestui an s-a deschis la Cluj o expoziție de aeromodel organizată de aeromodeliștii clujeni. Fotoreporterul a surprins o vie discuție în legătură cu eleganța profilurilor aerodinamice.

ORASUL DE PE MARE

Construcția de case noi pe „Stîncile de petrol”. În medaillon: Kurban Abbasov, șef al sectorului de foraj, laureat al Premiului Stalin.

Luminile pe care călătorul le zărește licărind în depărtare îți trezesc în suflet un sentiment de bucurie și de siguranță totodată, căci luminile sînt întotdeauna și ori unde mărturia prezenței omului. În stea nesfîrșită ele vestesc apropierea unei așezări, iar pe întinsul mărilor — apropierea țărîmului. Cu mult înainte de a azvîrli ancora în rada portului Baku, marinarii vapoarelor ce se îndreaptă spre capitala Azerbaidjanului însoțit admiră priveliștea feerică a noianului de lumini sfinteietoare.

Sînt sondele de petrol din Baku ce-și au rădăcinile fafipite în adîncurile Mării Caspice. În serile cu cer înstelat, conturul luminos al sondelor se scaldă în unduire jucăușe pe luciul de oglindă al mării.

Dimineața, spintecînd impetuos valurile, vaporul „Amiralul Nahimov” iese în larg. Învelișul de

metal al vasului lucește orbitor în bătaia soarelui de vară. Pasagerii sînt toți pe punte: unii joacă șah, alții citesc ziare, iar cei mai tineri fac plajă sub razele arzătoare ale soarelui sudic.

Sirena a vestit apropierea debarcaderului. Maiștrii forajului, montorii, geologii, electricienii — căci aceștia sînt pasagerii vasului — încep să se pregătească grăbiți de coborîre. În depărtare a apărut conturul țărîmului: sondele, acoperișurile caselor, coșurile centralelor electrice, străzile, automobilele, macaralele. Dinspre oraș se aude zgomotul construcțiilor. Macarale puternice transportă grinzi de lemn, cărămizi; vîntul poartă spre vapor ecoul forfetelii de pe țărîm.

Dar, lucru curios: cu cît ne apropiem de oraș, cu atît mai ciudată devine panorama ce se desfășoară în fața ochilor noștri. Țărîmul există, dar nicăieri nu se zărește... pămînt; se văd case, dar ele nu au temelii; există străzi, dar ele nu sînt acoperite cu asfalt și nu sînt pavate ca de obicei; debarcaderul există de asemeni, dar și acesta este... plutitor.

În anii din urmă am avut prilejul să vizitez orașul Komsomolsk, construit chiar în taigaua sălbatecă, apoi orașul Tahia-Taș, ridicat pe nisipurile deșertului Kara-Kum; am

văzut de asemeni orașe în regiunile cu zăpezi veșnice ale Ciukotkăi, în munții Altai și în Pamir, am văzut în sfîrșit orașele noi de pe insulele Mării Caspice. Toate erau însă construite pe sol, avînd temeliile îngropate în pămînt. Și iată că aci îmi este dat să văd un oraș ce pare să se fi născut de-a dreptul din valurile neastîmpărate ale Caspice. Pe sub străzile și casele de locuit, pe sub magazinele și sondele acestui oraș-minune, apa mării se agită neconținut. Ori unde ți-ai arunca privirea, nu vezi decît întinderea nemărginită a mării. Pe alocurea răsar din apă stînci mohorîte, acoperite cu scoici și iarbă de mare.

Și totuși, aci, în mijlocul mării, se află un oraș. Oraș ridicat la zeci de kilometri de țărîm; oraș cu case de locuit, cu întreprinderi, club, bibliotecă, cu cinematograful, cu străzi lungi și piețe minuscule; un oraș nemaifîntînit în istorie, creat

Geologii au descoperit în partea aceasta a Mării Caspice, bogate zăcăminte de petrol. Zona denumită „Nefteanfie Kamni” (Stîncile de petrol) îi atrăgeau de mult pe exploratori. Mai ales că în apropierea stîncilor submarine apăreau deseori pete de ulei și bășici de gaze pe suprafața apei.

— Priviți această sondă — ne spune însoțitorul nostru, arătînd una din sondele care, în comparație cu celelalte, nu pare a fi prea înaltă, deși are în total nu mai puțin de 40 metri. — Este prima sondă care a dat țărîni petrol din Caspica, petrol de cea mai bună calitate. Acum, după cum se vede, sînt aici multe, foarte multe sonde asemănătoare, însă pe aceasta — prima — nu o vom uita niciodată.

Este oare posibil să uii acele zile aspre ale toamnei și iernii anului 1949, cînd un grup de petroliști neînfricați din Baku — geologi, maiștri ai forajului și constructori — au înfruntat eroic, luni în șir, vînturile năpraznice și valurile furioase ale Caspice, cercetînd fundul celei mai capricioase mări din lume? În condiții nemaipomenit de grele, ei au construit prima sondă petrolieră marină forată la mare adîncime. Este oare posibil să uii acele zile în care maistrul de foraj Mihail Pavlovici Kaverocikin, tînărul lui ajutor Kurban Abbasov (azi maistrul renumit, șeful unui sector, laureat al Premiului Stalin) și inginerul Roșin au construit prima casuță de lemn pe piloni, ce prevestea — asemena mugurilor ce anunță primăvara — nașterea unui întreg oraș pe postamentul pilonilor de oțel înfipti în fundul mării?

Printre casele de locuit cu unul sau două etaje, printre rezervoarele alb-argintii, printre clădirile instituțiilor, se zăresc în oraș și cîteva... vapoare. Pe bordul lor se pot citi inscripțiile: „Samarkand”, „Batumi”, „Civanov” și altele. Pe aceste vase nu se aude uruitul motoarelor, iar coșurile lor nu fumegă. Aceste vase vechi au fost aduse aici cu ajutorul remorcherelor din „Cimitirul” marin al golfului Baku. Așezate pe bancuri de nisip, ele au servit drept adăpost primilor exploratori ai fundului Caspice.

— Acesta este motivul pentru care la început orașul nostru fusese denumit „Insula corăbiilor scufundate” — ne explică zîmbînd însoțitorul nostru.

Fuad Samedov — așa îl chiamă pe bărbatul înalt care ne însoțește — este geologul-șef al trestului „Ghiurghiannefi” din raionul „Stîncilor de petrol”. El nu a împlinit încă

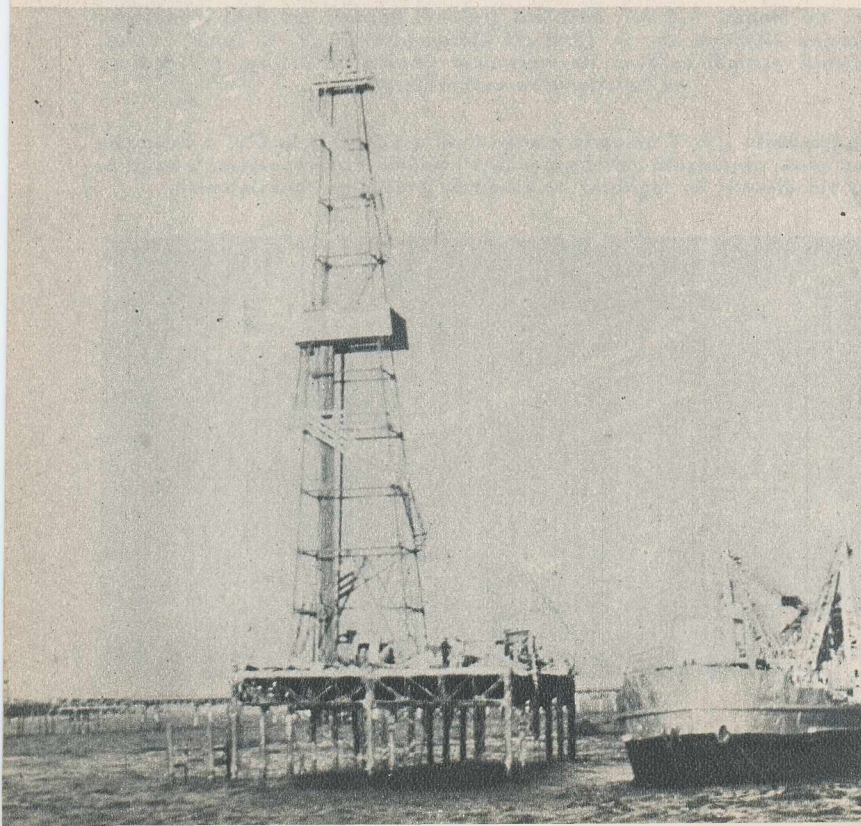

Scafandru Serghei Timofeev își începe și în această dimineață expediția submarină.

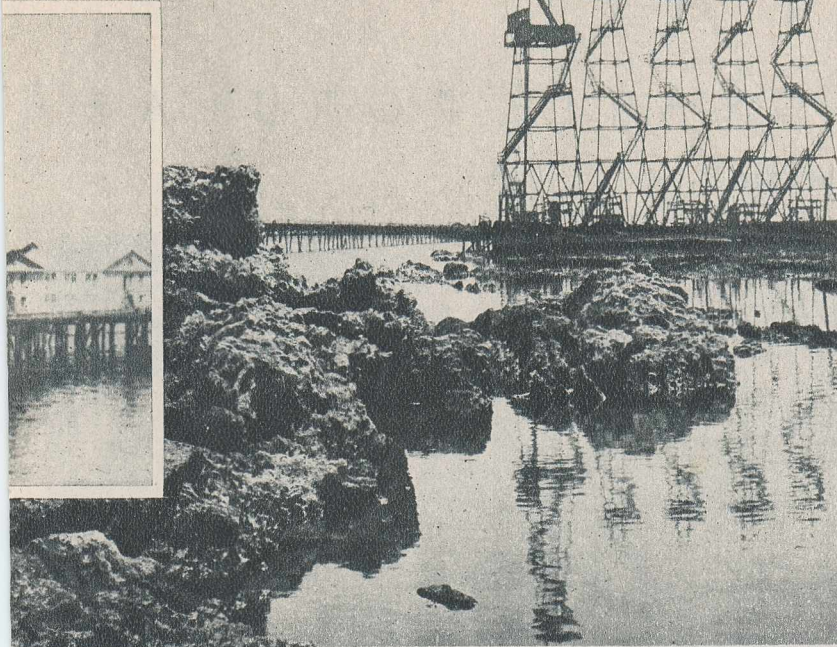
de mîna omului sovietic; oraș care a devenit baza principală a petroliștilor din Baku — cuceritorii mării.

... Un bărbat înalt, cu privirea visătoare și cu părul negru și stufoș, ne conduce prin localitatea aceasta de basm, oprindu-se din loc în loc pentru a ne vorbi pe îndelete despre istoricul orașului. Și acest istoric se aseamănă cu un adevărat roman fantastic.

O sondă izolată este aprovizionată de unul din vasele „flotei mici” a orașului de pe mare.

Acesta a fost începutul. În preajma „Stincilor de petrol”, oamenii sovietici au construit minunatul oraș de pe mare.

vîrsta de 28 ani, dar a fost unul dintre primii entuziaști care au luat parte la marele asalt asupra mării.

— Fiecare sondă nouă în mare este un prilej de bucurie pentru noi — spune Samedov, trecîndu-și mîna peste conducta sondei lîngă care ne aflăm; pe degetele lui s-a prelins un lichid auriu, gras.

— Petrolul marin este de o calitate excelentă — continuă el. — Scopul nostru este să ieșim departe în larg, să forăm sonde la cele mai mari adîncimi. Visul nostru este să mergem pînă acolo ca toată marea să devină „locuită”: de la Baku pînă la Krasnovodsk și mai departe — pînă la Astrahan.

Petroliștii marini cunosc bine toanele Caspice. Aci soarele e strălucitor și apa clipește domol pe lîngă pilonii de oțel, aci se stîrnește din senin o vijelie năpraznică, ale cărei rafale transformă într-o clipă suprafața molcomă a mării în talazuri înfricoșătoare ce răscolesc adîncurile.

În zilele cînd se construiau pri-

mele sonde, mulți credeau că este imposibil să ieși în larg pe o furtună de gradul patru. Dar ce era de făcut dacă aceste furtuni se mențineau aproape tot timpul, ba deseori atingeau chiar gradul opt, nouă sau zece!

E drept că nu este ușor să-l convingi pe dispecerul A.R. Abbasov să îngăduie șalupei plăpînde să iasă în larg pe furtună; dar oare inima veteranului „Stincilor de petrol” poate rezista cînd radiofonistul de pe una din sonde cere, cu vocea răgușită din pricina vîntului, țevi de foraj, piese de schimb sau alimente și apă de băut? Nu toate sondele sînt legate de bază prin străzi de oțel, căci noi și noi sonde se înalță semet tot mai departe în larg, sfruntînd pericolul și îmblînzind forțele sălbatece ale mării..

Cu un muget asurzitor, ce acoperă pentru o clipă zgomotul motoarelor, valurile uriașe se năpustesc cu furie asupra insulei de oțel, dar lovindu-se de pilonii puternici se sparg și se retrag neputincioase, cu un murmur surd.

Vîntul suflă furios, vrînd parcă să destrame carcasa dantelată ale turlelor, să dărîme casele de locuit de pe insulă. Încovoiați, ținîndu-se bine de barele de fier, maistrii forajului își continuă munca lor anevoioasă, fără să țină seama de furtuna dezlănțuită.

Marea poate să se agite... Dar petrolul curge neîncetat spre rezervoare și rafinării. Nici forarea nu se poate opri. Ea continuă ziua și noaptea. Dar iată, pentru a continua lucrul, se cere urgent înlocuirea unei piese.

— Acum să te vad! — îl provoacă pe dispecer secretarul organizației de bază a comsomolului din sectorul de foraj, Taghiev. Sectorul de tineret al lui Kurban Abbasov cere neîntîrziat o piesă de schimb.

— Nu vrei să respectați odată, disciplina mării? — răspunde dispecerul. Știi ce înseamnă furtună de gradul zece? Iată! — și dispecerul, enervat peste măsură, îi arată cele zece degete ale mîinilor.

— Ei bine — zice împăciuitor comsomolul — nu credeam că n-ai să vrei să-l ajuți pe omul care poartă același nume cu dumneata, și încă pe un tînăr, și laureat al Premiului Stalin...

La aceste cuvinte, bătrînul dispecer nu poate rezista, mai ales că în spatele secretarului de organiza-

ție el zărește figura impunătoare a căpitanului șalupei „Pobeda”, Alexei Belokurov, un marinar cu experiență, gata oricînd să pornească în cele mai periculoase și riscante curse.

Acoperind vîietul mării infuriate cu sunetul sirenei, „Pobeda” se desprinde de debarcaderul „Stincilor de petrol” și se îndreaptă spre sonda lui Kurban Abbasov. Vasul este azvîrlit ca o coajă de nucă, cînd într-o parte, cînd într-alta, înălțîndu-se vrînd-nevrînd pe creasta înspumată a talazului sau prăbușindu-se de la înălțime în abis. Dar la cîrmă este Belokurov, așa încît peste douăzeci-treizeci minute cei din șalupă zăresc luminile sondei.

Dar nu se poate acosta. La prima încercare, vasul ar fi sfărîmat de pilonii de oțel. Oamenii de pe turle urmăresc cu emoție vasul acesta plîpînd de care depinde în clipa de față însăși soarta sondei.

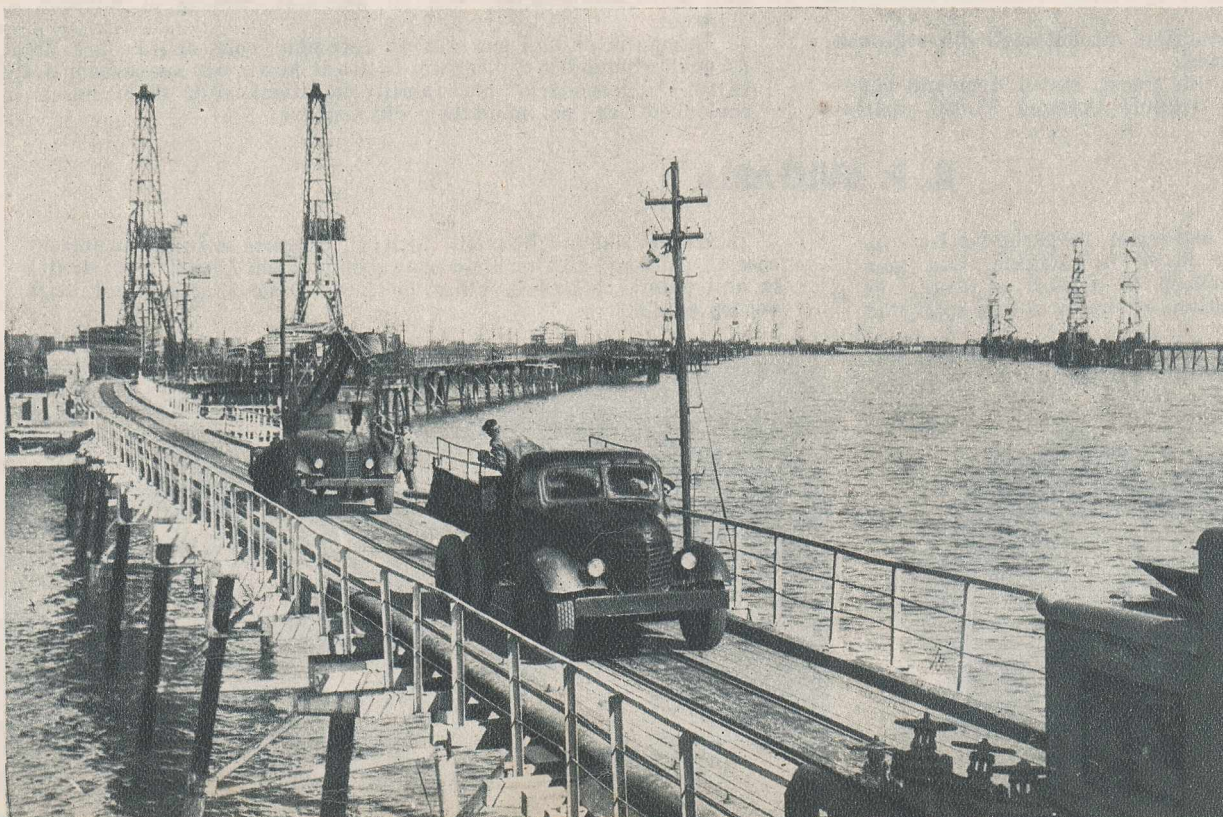
— Aruncați piesa din mers — se aude vocea lui Kurban Abbasov adusă de vînt.

Scotîndu-și haina, tînărul maistru se apropie de marginea platformei și, scaldat de valurile reci ce amenință să-l tragă în adîncuri, prinde cu dibăcie pachetul ce i s-a azvîrlit. „Pobeda” se întoarce la bază. Pe sondă continuă munca...

Legătura cu țărmlul este asigurată în această tură de radiofonista Ana Kovalciuk.

o secție a estacadei de la exploatarea „Stincile de petrol” ce se înalță din apele Caspice.

Marinarii „flotei mici” sînt oameni cu o mare putere de muncă, cu voință de fier și cu dîrzenie. Pe orice timp, ei aduc petroliștilor diverse scule, țevi, alimente. De asemenea, marinarii vaselor-cisternă se comportă ca niște adevărați eroi. Nu o dată, pe furtună, echi-pajele acestor vase se apropie de parcul de rezervoare și descarcă sute de tone de petrol, împiedicînd „aurul negru”, smuls mării, să se înapoieze în mare.

Ziua și noaptea se lucrează în schimburi la sonde, extrăgîndu-se nemăsuratele comori de petrol din fundul Mării Caspice.

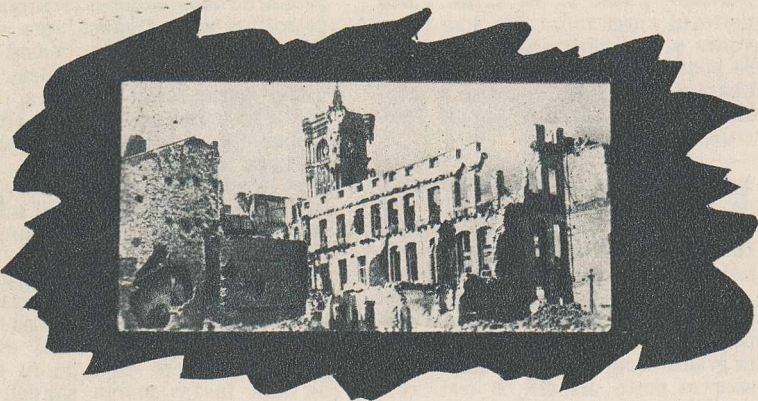
Zi de zi crește și se dezvoltă orașul de basm al petroliștilor marini. Dar și mai repede cresc oamenii. Lucrătorii de rînd de ieri devin șefi de sectoare, fruntașii în întreceri devin eroi ai muncii socialiste, comsomoliștii devin comuniști.

Petroliștii din Baku, cuceritorii aurului negru al Caspice, extrag mii și mii tone de petrol peste plan, cinstindu-și patria cu noi victorii în muncă.

IERI ȘI AZI

ÎN ȚĂRILE DE DEMOCRAȚIE POPULARĂ

R. D. GERMANĂ

Așa arăta cea mai mare parte a Berlinului în primăvara lui 1945, în zilele capitulării bandei de aventurieri hitleriști. Tabloul acesta dezolant a rămas neschimbat în multe cartiere din zonele occidentale ale orașului. Acolo unde revanșarzii naziști, în frunte cu Adenauer și sub protecția americanilor, pun la cale noi uneltiri agresive, acolo nu poate exista preocupare pentru reconstrucție pașnică.

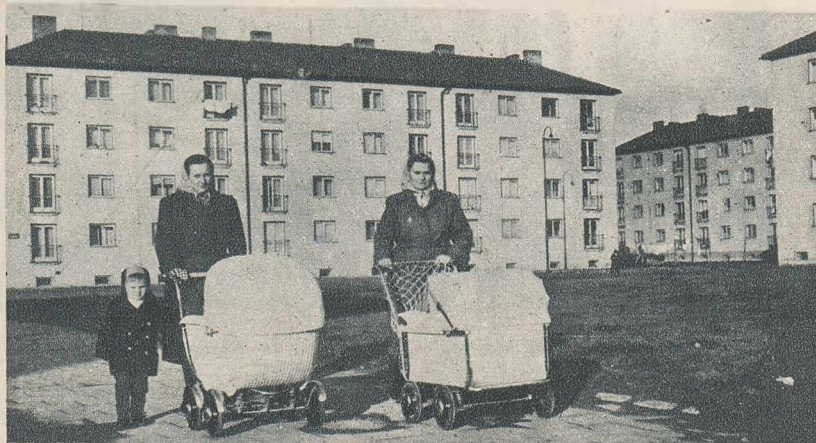
În Berlinul democrat, mormanele de ruine au fost silite să facă loc noilor construcții. Oamenii muncii din Republica Democrată Germană culeg roadele muncii lor pașnice pe drumul făuririi unei

vieți noi, fără războaie, fără suferințe.

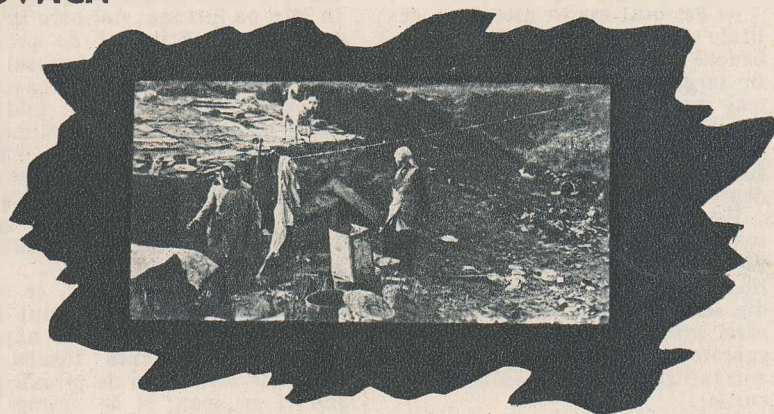
În fotografia din dreapta: viața pulsează din nou în Alexanderplatz din Berlinul democrat.

R. CEHOSLOVACĂ

Iată cum se prezintă astăzi locuințele muncitorești din regiunea minieră Ostrava, din R. Cehoslovacă.

În locul cocioabelor insalubre din trecut, statul democrat-popular a construit numai în această regiune aproape 33.000 aparta-

mente, asigurând condiții de locuit confortabile unui număr de 130.000 locuitori.

În anii stăpînirii capitaliste, regiunea Ostrava, ca și alte regiuni ale Cehoslovaciei, era un adevărat meleag al mizeriei și foamei.

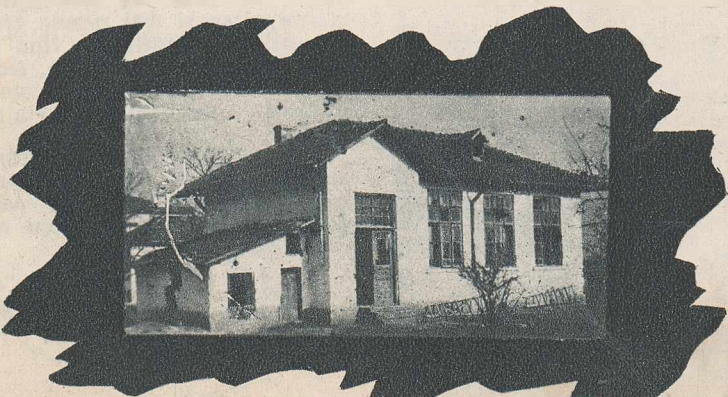
Fotografia de mai sus este un document care acuză, fără drept de apel, rînduieșile capitaliste. Cititorii noștri pot vedea cum arăta în trecut „gospodăria” unei familii de mineri. Siliți să locuiască în cocioabele de pe maidanele din Ostrava.

R. P. BULGARIA

În anii de tristă amintire ai regimului monarho-fascist, în Bulgaria zeci și sute de școli erau lăsate în paragină. Cea mai mare parte din bugetul țării era cheltuit în scopuri militare, la ordinul și sub conducerea capitaliștilor, și mai apoi a ocupanților hitleriști.

Fotografia noastră redă aspectul jalnic al școlii primare din comuna Bozveli, din Bulgaria, înainte de eliberare.

În aceeași comună Bozveli, în R. P. Bulgaria se înalță în prezent această frumoasă clădire. Este noua școală „Vasil Levski”, construită în anii puterii populare, chiar pe locul unde se găsea odinioară vechea școală.

Imprimarea fiecărui desen este urmărită la secția de imprimat a fabricii „Mătasea Populară” cu deosebită grijă. Partidul cere oamenilor muncii să dea mărfuri cât mai bune, mai ieftine și mai frumoase.

Fotografie de Nicu. VASILE

Masivul Postăvarul Iarna. În fund se vede cabana Cristianul Mic.

Deoarece numeroși cititori ne-au cerut să publicăm un material care să arate cum ar putea fi în viitor viața, datorită folosirii pănăce a energiei atomice, ne-am adresat eminentului nostru om de știință, prof. univ. HORIA HULUBEI, cu rugămintea de a satisface această dorință. Tovarășul prof. HORIA HULUBEI ne-a vorbit despre o zi oarecare din anul 2.200...

O ZI ÎNCĂRCATĂ

Anul 2.200, în plină eră atomică... În casa profesorului de fizică interplanetară Vlaicu Cosmin, de la Centrul Universitar Bucgei, e azi o forfotă neobișnuită. Magistrul, în vîrstă de 160 de ani, și soția lui, Eudoxia, împlinesc 125 de ani de viață și muncă științifică dusă „unăr la umăr. Familia și colegii se pregătesc pentru o voioasă petrecere la farul interplanetar H. M. 2.015 din Munții Caucaz, unde Vlaicu Cosmin are o casă de odihnă oferită de diferite foruri științifice ale planetei pentru îndrăzneția și fecunda muncă depusă în organizarea navigației extraterestre.

Pînă la vîrsta de 80 de ani, Vlaicu Cosmin a fost un navigator neobosit, studiind curbele echigravitatoionale¹⁾ pentru fiecare moment al anului, inventariind asteroizii²⁾ și traiectoriile lor, fixînd drumuri economice sigure în spațiile acum accesibile ale sistemului solar. Lăsînd în seama a vreo 200 dintre asistenții săi continuarea studiilor de navigație, el s-a alipit grupului de cercetări pentru ameliorarea condițiilor de viață pe Pămînt, condus de profesorul Serghei Kojevnikov.

În această calitate, a primit acum cîteva minute un răvaș de la centrul P.S. 1624 al Polului Sud, prin care este anunțat că peste 6 ore, 13 minute și 40 secunde, va avea loc o experiență decisivă făcută după indicațiile profesorului Kojevnikov și ale sale. Așadar, Vasil Feodorov, Eduard Pieck, Ciuli și Florimond Naville, care con-

¹⁾ Locuri din spațiul interplanetar unde gravitatea este aceeași.

²⁾ Planete mici cu diametrul cuprins între cîteva sute de metri și cîteva sute de kilometri (cea mai mare are 650 km diametru) situate, cele mai multe, între planetele Marte și Jupiter. Asteroizii sînt de aceeași natură cu meteoriții pe care Pămîntul îi înfățișează cîteodată în drumul său, dar meteoriții sînt mult mai mici decît asteroizii.

- Povestire științifico-fantastică -

duc aceste încercări, au reușit să le organizeze mai repede decît promisese profesorii Kojevnikov și Cosmin... Experiența trebuie, fără doar și poate, să aibă loc la ora indicată, pentru că altfel se riscă o întîrziere de un an. Și apoi, ar fi nelalocul lui să ratezi o asemenea experiență importantă, pe motivul unei aniversări familiare și pe motivul cursului de la Universitate, pe care, la urma urmei, poți să-l amîi...

Gîndul cursului pe care trebuie să-l țină azi studenților, îl pune pe Vlaicu Cosmin într-o mică încurcătură.

— S-au adunat toate azi... — bolborosește înciudat și, totuși, într-un fel, vesel. Pentru că, în fond, deși nu vrea s-o recunoască, îi plac teribil zilele încărcate, cu peripeții, cu muncă încordată...

Are loc un mic sfat de familie și toate sînt împăcate. Va merge întîi la Polul Sud să asiste la experiență, cursul studenților îl va preda de pe drum și mîine dimineață va fi neapărat la petrecerea de la farul interplanetar H. M. 2.015.

Zis și făcut. Așadar, trebuie să se pregătească de plecare. Aeronaava atomică a Universității va fi catapultată exact peste o oră și 20 de minute. Nu este ea prea rapidă, e drept, dar ar fi inutil să plece cu un vehicul mai puternic: are vreme berechet să ajungă la locul experienței, și-apoi se simte puțin obosit că doar numai de două zile s-a întors din inspecția unor asteroizi utilizați ca eventuale escale și centre de reparații pentru navigația extraterestră. Bun, totul e în ordine... Și acum, pînă la plecare, trebuie să organizeze petrecerea de mîine seară, pentru că, la drept vorbind, nimeni din familie și dintre colegi nu are pretenția că e mai bun organizator decît el.

Se așază în fotoliu și, aprinzîndu-și o țigară, vorbește solemn, așa cum îi place să vorbească în asemenea ocazii:

— Tu, Nicuță (laborantul lui înflăcărat, care e extrem de tînăr), vei merge cu mine, e clar. Așa îți-am promis. Gheorghită, strănepotu-meu, să aibă grijă să fie

prezenți poimîine la petrecere toți cei o mie două sute cinci membri apropiați ai familiei noastre; Mișu Cosmin XIII să ia legătură cu Ionel Buturugă, care încă nu a răspuns la apel... Adevărat... Ce o fi cu băiatul ăsta? I s-o fi defectat postul telegrafic de ultrasunete? Și-apoi, stă cam de mulțor pentru vîrsta lui, la 5.000 m adîncime sub apă... Se vede treaba că o fi dat în sfîrșit peste depozitul acela imens de Uraniu, pe care-l bănuie, și nu se îndură să plece. Mișule, să nu-l lași, însă; o plimbare prin stratosferă îi va face bine; și apoi, depozitul lui de Uraniu, dacă stă ascuns acolo de trei miliarde și 500 milioane de ani, va mai putea aștepta încă două zile ca să fie complet identificat... Tot tu, Mișule dragă, va trebui să iei legătura și cu Beheunec. Flăcăului acesta de 70 de ani i-a căzut cu tronc Monique Sabatier și a convins-o să se ducă cu el la Institutul de Analiza Compoziției Chimice a Soarelui... Acum, psemne, nu se mai îndură să plece de acolo... Asteroidul artificial pe care și-a așezat el laboratorul, și care e la 80.000 km înălțime, deși e proiectat cu grijă, o fi avînd și unele defecțiuni... Poate era mai bine să n-o fi luat și pe fetița asta cu el, cu atît mai mult cu cît ea, pînă la vîrsta de 40 de ani, nu a părăsit niciodată pămîntul, ocupată cum a fost să pună la punct în cele mai mici amănunte emițătoarele de unde herțiene atomice... Să-i spui, Mișule, lui Beheunec că, dacă nu vine la petrecere, o să-i încurcăm experiențele cu farul radar de la H. M. 2.015 pînă se va decide să coboare...

Așa își ia, pe rînd, Vlaicu Cosmin, rudele și colaboratorii și dă poziții severe strănepoților săi mobilizeze pe toată lumea. Numai stră-străbunicuța Ruxandra, cu cei 220 de ani pe care-i poartă în spate, n-o să vină la petrecere. S-a încăpățînat să rămînă acasă — zice că are multe treburi de rezolvat — dar o să aibă în fața ei, prin televiziunea colorată, tot ce se va petrece la H. M. 2.015.

Cît despre cursul de la specialitatea Asteroizi artificiali, pe care

trebuie să-l țină studenților, profesorul Cosmin aranjează totul grabnic. Cere Universității să anunțe pe studenții din semestrul XIV că li se va transmite lecția prin televiziune, pe unda de 12, 3486 cm, în amfiteatrul 245 A. În același timp, cere unui asistent al său să se aranjeze în aeronavă un pupitru cu o tablă translucidă, ca să se poată transmite astfel formulele pe care le scrie pe ea.

CU NAVA COSMICĂ SPRE POLUL SUD

Acum, deși totul s-a aranjat cum nu se poate mai bine, profesorul se simte totuși puțin mohorît; așa i se întîmplă de altfel întotdeauna cînd trebuie să-și părăsească pentru un timp orașul drag pe care l-a văzut crescînd sub ochii lui și cu contribuția lui. E într-adevăr o minunăție de oraș, construit integral sub pămînt, pînă la 500 m adîncime³⁾. Toate construcțiile lui, de 40 pînă la 100 de etaje, sînt făcute din plastice speciale. Aer condiționat, climatizat, ionizat, circular pe bulevardele și prin încăperile sale și pretutindeni domnește o lumină difuză, asemănătoare cu aceea a soarelui. Ascensoare repezi și tăcute aleargă prin imenși cilindri din plastice transparente și, împreună cu scările rulante, asigură transportul zecilor de mii de oameni...

Ei, dar timpul de plecare se apropie... Deși e decembrie, nu se vede nici urmă de zăpadă, căci sovieticii, încă de acum 30 de ani, au reușit să scalde țărnicurile de nord ale țării lor în curenți marini calzi. Da, nu e nici urmă de zăpadă... La Sinaia au început să crească portocali și palmieri, iar bătrînii jnepeni, podoaba sobră a Bucgeilor de altă dată, au intrat în decorul unor parcuri botanice. „Ce vremuri am apucat!“ — suride profesorul, apoi își îmbrățișează nevasta, își ia rămas bun de la toți ai casei și, împreună cu Nicuță, o pornește la drum.

În cîteva clipe, autogirele, împodobite cu culori vesele, zboară

³⁾ Pe lîngă orașele de pe suprafața Pămîntului, dispunînd de cantități nelimitate de energie, se vor putea organiza sub pămînt condiții de viață analoge cu cele de afară. În regiuni neperlinice — la ecuator, la poli — orașele subterane vor constitui o soluție ideală.

ca niște fluturași spre Babele și-l conduc pe profesor la pista de lansare. Aeronava atomică a Universității — un proiectil de vreo 60 de metri lungime, cu linii elegante, în totul ca o imagine artistică a vitezei — așteaptă liniștită și maiestuoasă plecarea. Megafoane speciale anunță din minută în minută ora transmisă de centrul internațional orar.

Se aude o comandă scurtă și cei care rămân în localitate intră repede în adăposturile subterane. Urmează un zgomot asurzitor, o flacără orbitoare țîșnește prin spațiile navei cosmice și într-o clipă aceasta dispăre, departe, în văzduhuri...

Niculață, imprudent, nu și-a luat la vreme locul pe bordul navei și acum, iată, plecarea bruscă l-a dat de-a dura pînă în fundul cabinei. Curînd, cînd se ridică și se desmeticește, altimetrele arată 450 km înălțime, iar pe ecranele de radar și de televiziune în infra-roșu, defilează lent imaginile locurilor peste care trece nava. Tînașul nu știe unde să se uite mai întîi; doare la primul lui zbor extra-terestru și nu mai găsește formulele prin care să-și arate recunoștința lui față de profesor, care are atîta grijă pentru tinerii lui colaboratori. Privește uimit în dreapta. Prin geamul lateral îi apare, la orizont, imaginea grandioasă a Pămîntului rotund. În față, pe ecrane, defilează mereu peisajii incontinuu explicate în șoapta de megafoane... Iată Italia, care nu mai seamănă nici pe departe cu ce a fost altădată: Corsica, Sardinia, Sicilia și Malta fac una cu corpul fostei peninsule cizmă. La Gibraltar, un dig construit cu mijloace atomice a permis crearea unei hidrocentrale uriașe... Apa Mediteranei, acum alimentată mai puțin de ocean, scade prin evaporare și milioane de hectare de fund de mare încep să fie oferite culturilor... „Sahara” — șoptește megafonul. Canale de irigație străbat în lung și în lat tinuturi vaste, cultivate cu grijă. Din loc în loc apar semnele intrărilor spre orașele subterane... Iată și Africa Ecuatorială, unde, în locul pădurilor de nepătruns și a apelor bese-metice de altădată, domnește o ordine desăvîrșită. Apele sînt subjugate, vestitele cataracte alimentează hidrocentrale puternice, zeci de milioane de vite sînt crescute pentru asigurarea cărnii necesare aproape întregii planete... „Boliile tropicale au dispărut datorită progresei medicinii — explică mereu megafonul — iar orașele subterane climatizate fac ca viața tuturor indigenilor să fie la fel de ușoară ca în orice colț al Pămîntului...” Două pile atomice alimentează, ele singure, aici, în inima Africii, un oraș subteran frigorifer, destinat conservării alimentelor...

„Ora 14 și 58 de minute — se aude deodată în cabină — tovarășe profesor Cosmin, aveți legătura cu Universitatea Bucuri”.

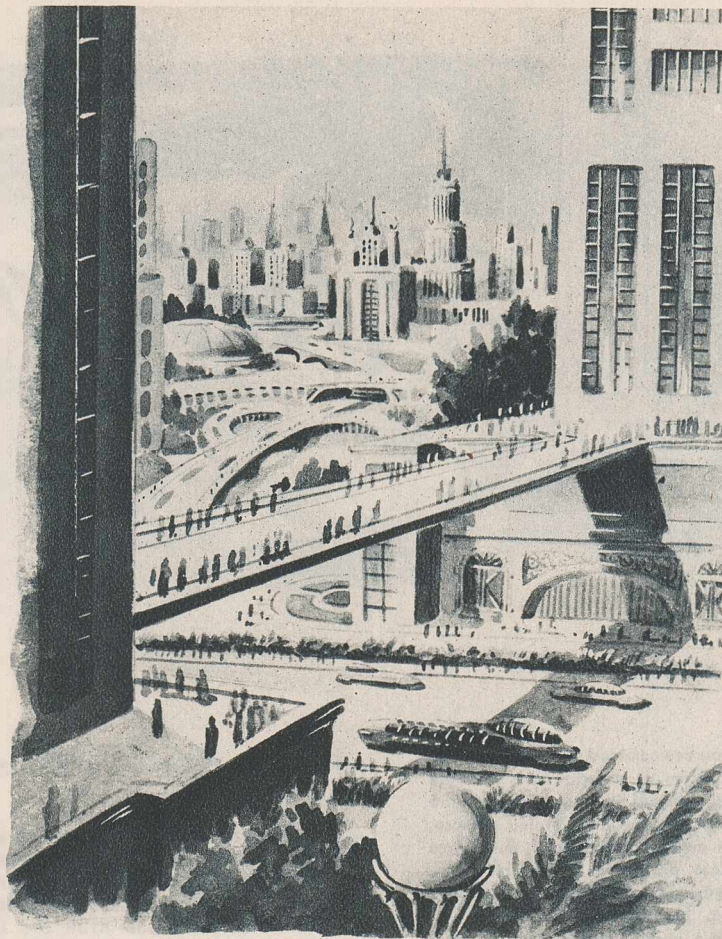
Profesorul își începe cursul. Pe ecranul pe care-l are în față vede studenții în sala de prelegeri, unde, proiectate clar în negru pe alb, apar formulele scrise de el pe tabla translucidă. Urmează curînd schimburi vii de întrebări și răspunsuri între el și elevi, la punctele mai grele ale prelegerii. Și pentru aceste comunicări, fiecare student se servește de cite un radio-brățară prins la mîna dreaptă.

— Tudor Anegroaiei — mustră din cînd în cînd profesorul — acordă-ți mai bine radio-ul, căci nu te aud clar!

EXPERIENȚA

În timp ce-și ține astfel prelegerea, nava zboară într-o nebunească goană spre locul experienței — „magnifica noastră experiență”, cum îi place uneori profesorului să spună strănepoților lui. Și într-adevăr această experiență a Institutului pentru Controlul Traiectoriei Pămîntului — căruia i s-a afectat Polul Sud pentru cercetări — are o deosebită importanță. Ea se încadrează în sarcina primită din partea Institutului Metrologic al Pămîntului, și anume aceea de a se modifica traiectoria planetei în așa fel încît, pentru bine determinate motive practice, să fie parcursă în 400 de zile. Profesorul Kojevnikov, profesorul Cosmin și alți savanți au făcut calcule complicate pentru a găsi mijlocul cel mai bun de a atinge traiectoria dorită și s-au oprit la metoda de a da un impuls Pămîntului, cu o anumită încărcătură nucleară explozivă. Experiența de azi, deci, e o încercare preliminară în vederea urmăririi eventualelor perturbații produse de o asemenea operație. Pentru ca ea să aibă loc, s-au făcut lucrări mari. La Polul Sud a fost săpat, prin mijloace nucleare, în sensul axei Pămîntului, un mare tunel care a fost încărcat cu o cantitate de explozibil nuclear just necesară ca să perturbe numai foarte puțin mișcarea Pămîntului de pe traiectoria sa. La citeva sute de kilometri de Pol, acolo unde s-au și construit orașele subterane moderne pentru cercetători, și unde va ateriza nava, s-au amenajat din precauție și unele adăposturi speciale. Patru pile atomice de cite 800.000 kw putere ajută pe cercetători în sarcinile lor și dau energia necesară asigurării unei vieți normale și confortabile în aceste regiuni...

...O zmcitură puternică... Creionul profesorului trage o dîră nevoită de el pe ecranul translucid. Pilotul a oprit cam brusc gazele aeronavei. Vlaicu Cosmin se scuză

față de studenți că nu mai poate continua cursul. Căderea cam brutală a navei îl indispuce întrucîtva...

Pămîntul se apropie simțitor și nava aruncă acum foc pe nări, ca să-și încetineze căderea. Cîteva minute și aterizează ca un fulg pe platforma unui ascensor mare, care și coboară imediat spre adîncuri, la hangarul său subteran. — Bună idee au avut tovarășii cu ascensorul ăsta — șoptește profesorul. — În furtuna asta polară îndrăcită care suflă acum, n-ai putea scoate nici o minută nasul afară...

Imediat colaboratorii introduc pe profesor și pe Niculață în apartamentele și laboratoarele splendide ale centrului. Curînd ei trec pe rînd pe lîngă camerele de comandă centrală a pilor nucleare, situate la 800 km pe un cerc în jurul Polului, pe lîngă un veritabil palat sortit telecomunicațiilor, și ajung în sfîrșit în sala unde vreo nouă sute de tablouri cu înregistrare automată a seismografelor împănate în jurul polului, așteaptă să marcheze efectele exploziei. Imediat alături, e o sală simplă, cu un aparat înfrînsa. La momentul precis, un semnal trimis de postul internațional orar va provoca în acest dispozitiv contactul care va porni explozia. Toată lumea s-a adunat aci. Profesorul Cosmin, căruia Serghei Kojevnikov i-a predat conducerea operațiunilor, se îngrijește de toate în amănunt:

— Au fost anunțate stațiile meteorologice de pe glob, ca să fie gata? E bine să cunoaștem perturbațiile eventuale produse de sugerea colosală a rachetei polului... Dar posturile de veghe din stratosferă au răspuns la apelul nostru? Bine... Cîte stații seismografice sînt gata să înregistreze explozia? V-ați îngrijit cumva ca seismografele de pretutindeni să le aveți catalogate în cel mult două zile de la explozie? Bravo...

Vlaicu Cosmin se plimbă gînditor de colo, colo. Își face mintal zeci de socoteli, apoi iar pune întrebări:

— Ați ancorat bine aparatele? Dar observatoarele astronomice sînt pregătite? Cînd ați luat contact cu postul de veghe de pe asteroidul artificial K. 1500?

Întrebările și răspunsurile trec de la unul la altul, nete, lapidare, puțin nervoase. Curînd, asigurîndu-se că totul este pus la punct în cel mai mic amănunt, Vlaicu Cosmin își reia calmul obișnuit și-și împărtășește pe îndelete unele păreri:

— Cu cît mă gîndesc mai mult — spune privind gînditor dispozitivul — cu atît îmi dau mai bine seama că am fost practici întrebunțînd drept explozibil o reacție termonucleară demodată, așa cum este aceasta de Litiu cu Deuteriu. Este destul de puternică pentru ce ne trebuie acum și, în același timp, datorită ei, infecțiile radioactive vor fi reduse la minimum...

Deși are siguranță deplină asupra tuturor pregătirilor, de nerăbdare, profesorul parcă nu-și găsește locul. Pentru el, omul de acțiune, așteptarea e o grea încercare. Fața lui concentrată se luminează deodată și vocea-i joasă spune ca la împărtășirea unei idei salvatoare:

— Ce-ar fi să ne convingem dacă totul e în ordine la Pol? Mai avem încă două ore și mai bine, și-apoi, dacă tuburile pneumatice sînt în bună stare, nici nu ne pasă de cei 900 km dus și întors...

Zis și făcut. Pleacă... La Pol, ca din întîmplare, e o liniște impresionantă. Nici urmă de furtună. Gaura de 200 m adîncime e vizitată în amănunt. Contactele care vor aprinde tonele de explozibil sînt și ele în ordine...

— Înapoi, băieți — hotărăște profesorul.

De-abia ajung în camera de comandă și megafonul legat de stația internațională orară debitează monoton: mai sînt 30 de secunde... mai sînt 20 de secunde... încă 5 secunde... atențiune...

Un zgomot înăbușit și sumbru trece prin masivele de gheață și pămînt. Fiecare e cam amețit și explozia l-a aruncat într-o poziție oarecum ridiculă... Niculiță încearcă să se descurce dintre picioarele unui scaun cu care s-a împleticit...

Radiotelevizoarele arată o imensă ciupercă de un roșu aprins, cu fulgerări albe de gheață...

PĂMÎNTUL A FOST MIȘCAT DIN LOC I

— Ciuperca a ajuns pînă la mine — comunică iute Boris Iacovlev, de pe asteroidul artificial de veghe K. 1500 — m-a împroșcat cu zăpada voastră...

— Bravo! Totul e în ordine? — întreabă diferite foruri științifice ale planetei.

— Ei, comedie! — telefonează bunicuța Ruxandra, din Bucegi, care a văzut explozia la televizorul ei — în tinerețea mea, copiii erau mai astîmpărați... N-ai pășit nimic, Vlaicule? Ca să vezi... Și mie mi s-a vărsat coaiul de mentă în farfuriu... Catița, zăpăcita asta de strănepoată, m-a lăsat singură și a fugit pe platou, cică să vadă cum pămîntul se duce la lună...

Seismogramele ajung, una după alta, prin televiziune, la centrul P.S. Sosesc cu miile. Meteorologii s-au cam încurcat în socoteli; trimit rezultate neconcordante... Trebuie văzut ce e cu ei... Vlaicu Cosmin dă dispoziții. Toți sînt la posturile lor — la înregistratoare, la telecomunicații, la detectoarele de radioactivitate. Cîteva echipe au și pornit, prudente, prin tuburile pneumatice, spre locul exploziei. David Cuzmin repară în grabă automatul de reglare a pilei nr. 3. Noroc că a luat el măsuri de prevedere așa că dereglarea automatului să ducă tocmai la oprirea pilei...

În tot centrul e veselie mare. Profesorul Kojevnikov îl îmbrățișează pe Vlaicu Cosmin.

— Numele dumitale, colega, va trece în istorie. Ai reușit să miști Pămîntul din loc.

— Nu știu dacă numele meu sau numele dvs. merită această cinste... — spune Cosmin emoționat.

...Minutele se scurg. Agitația și emoția primelor momente se prefac în acea neîntrecută apropiere, căldură și duioșie, care fac din Vlaicu Cosmin un om atît de plăcut și iubit.

— Vezi, dragul meu, — îi spune el lui Niculuță — nimic nu se poate opune minții omului, ale cărui posibilități sînt nenumărate... Încăpățînata asta de traictorie a Pămîntului nu voia să fie decît de un fel; dar iaca începem să-i venim de hac... După ce vom analiza toate datele obținute, vom încerca să facem și pe placul tovarășilor de la Serviciul Meteorologic principal... Ei vor anul de 400 de zile — nici o miime de secundă în plus și nici una în minus. Nu ne va fi așa ușor... Doar Vasile Plotnikov să ne mai scoată din încurcătură... Calculează mai repede decît un creier electronic... Și-apoi, mai știi? Poate va fi nevoie vreodată să schimbăm poziția noastră geografică în sis-

temul solar... E bine să fim pregătiți... Ei, și acum, Niculuță, hai la culcare... Miine plecăm la petrecere... Ne așteaptă Eudoxia, săraca, tovarășa mea de drum prin văzduhuri neumbilate... O sută douăzeci și cinci de ani de muncă împreună, măi Niculuță...

Dar, deși s-a culcat în pat, Vlaicu Cosmin nu-și găsește somnul. Dădată postul de radio ue la mîna îi zbirnie un apel:

— Alo, Vlaicu Cosmin... Alo, alo, Vlaicu Cosmin... O catastrofă? A sărit Pămîntul în aer? Aveți nevoie de ajutor? Aici Ionică Ciulei...

Cosmin izbucnește în hohote de rîs.

— Ca să vezi, Niculuță... Am uitat cu treburile noastre de Ionică... El a plecat în turneu spre Luceafăr, să-și facă cura lui de somno-terapie, și, necunoscînd pregătirile noastre, s-a speriat... Ha, ha, ha...

Nu trec nici cinci minute și postul central îi comunică o telegramă prin telefon:

„Bunicuța Ruxandra mi-a transmis dorința ei să te dojenesc — stop; eu nu am vrut — stop; te îmbrățișez — stop, Eudoxia“.

— Acum pot să dorm și eu — șoptește înfiorat Vlaicu Cosmin. Și adoarme ca un copil, cu surîsul pe buze.

AMINTIRI, GÎNDURI DESPRE VIITOR ȘI PLECAREA

Din zorii zilei, un taifun teribil mătură polul. Ghețurile trosnesc mai tare ca în timpul exploziei. Șuierul vîntului pătrunde pînă în fundul orașului subteran. Gurile de aerisire au trebuit să fie astupate iar pila de încălzire a centrului a fost pusă să meargă la un regim mai mare pentru ca frigul să nu devină insuportabil. Biata aeronavă, ar fi măturată ca un fulg dacă ar fi scoasă acum afară...

— Ei, acum să-i vedem pe onorabili meteorologi — mormăie într-una Florimond Naville, care, nu se știe de ce, are un dinte contra lor.

Alături de el, la masă, în fața unui copios mic dejun care cuprinde deopotrivă cafea cu lapte și fragi cu frișcă, stau profesorul Cosmin și Niculuță.

— De n-ar ține prea mult furtuna, ca să ajungem cînd trebuie la H. M. 2.015 — îngîmă Niculuță, cam speriat de șuierul lugubru al taifunului.

— Te văd impresionat cam tare, dragă Niculuță — îi spune blînd Vlaicu Cosmin. Dar n-are rost, flăcăul meu. Curînd va veni și vremea cînd vom reglementa toate vînturile și toate manifestările meteorologice, atît de importante pentru guvernarea climatei Pămîntului... Puterea noastră asupra naturii crește zi de zi... Tie, care ești foarte tînăr, ți se pare foarte natural tot ce se realizează astăzi în jurul tău. De exemplu, nu găsești nimic extraordinar în faptul că poți vedea un atom la microscopul corpuscular-stroboscopic⁴⁾. Ei, dar cînd eram eu tînăr, acest lucru nu era posibil. Se știau totuși destul de multe lucruri despre atomi — atît de multe încît acum 270 de ani s-au putut găsi metode de eliberare a energiei nucleare care au pregătit timpurile ce le trăim. Da... datorită energiei atomice putem parcurge

⁴⁾ Un microscop imaginat ca fiind analog cu microscopul electronic cunoscut azi.

azi spații interplanetare și, fără de această energie, nu s-ar fi putut realiza lacul imens din inima Siberiei, care a schimbat clima acestei regiuni reci a Pămîntului; fără de ea, de asemenea, pusturile de pe teritoriile Asiei centrale nu ar fi devenit atît de repede înfloritoare, după cum nici Sahara cu nisipurile ei, nici Groenlanda, cu ghețurile ei veșnice, nu ar fi fost date oamenilor spre exploatare...

Taifunul șuieră acum mai slab și, în melodia pe care vîntul o îngîmă, Vlaicu Cosmin povestește, povestește mereu:

— Tie, băiete, ți se pare firesc să identifici prin radioactivitate prezența a sută mia miliarda parte dintr-un gram; dar să știi că acum trei sute de ani erau fericiți oamenii cînd puteau cîntări a sută mia parte din gram... Cu mijloacele pe care le avem, am ajuns să înțelegem mult mai multe lucruri din lumea care ne înconjoară și să ne folosim cunoștințele pentru crearea unei vieți din ce în ce mai bune. Iată, nu mai departe de acum o săptămînă, Consiliul Științific al Planetei ne-a anunțat că profesorul Pan Neru din Calcuta a ajuns, printr-o interpretare fericită a unor rezultate de sinteză clorofiliană — urmărită cu ajutorul atomilor radioactivi — la o explicație cu totul generală privind comportarea și sinteza unei oarecare proteine... Ei, da... Astăzi am ajuns să ne creăm noi înșine hrana de toate zilele, fără a mai folosi intermediul vieții animale și vegetale, și am reușit să utilizăm direct energia nucleară, așa cum o utilizează stelele de pe cer... Astănoapte am mișcat din loc Pămîntul... Peste cîteva zile, un mare submarin atomic, care se poate coborî pînă la 4000 metri adîncime, va pleca să exploreze furdurile de mare de sub ghețurile Polului Nord... Cu ajutorul energiei atomice construim în mod curent, în cîteva ore, hidrocentrale puternice și sîntem pe cale să prelungim încă viața oamenilor peste orice așteptări. Dar cea mai mare victorie a noastră, Niculiță dragă, este aceea că am reușit să învingem plaga și rușinea trecutului: războaiele.

— Da... am auzit de așa ceva... am citit despre războaie... Ce fioroși trebuie să fi fost oamenii care le puneau la cale... — Da — șoptește profesorul și cad amîndoi pe gînduri. Deodată, din spate, se aude glasul pițigăiat al lui Florimond Naville:

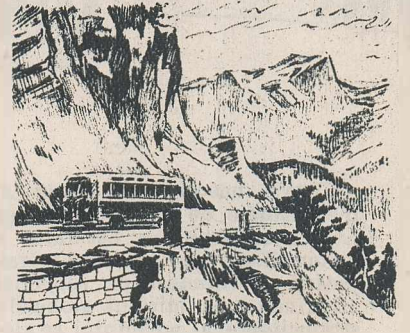
— Tii, meteorologii ăștia... Tresar amîndoi. Apoi din nou vorbește Naville:

— Știi că taifunul s-a potolit. Afară e liniște și pace... Puteți pleca, tovarășe profesor; aero-ava vă așteaptă.

— Mulțumesc... Hai, dragă Niculuță, că ne așteaptă toți... Și Eudoxia, draga de ea... Gîndește-te... 125 de ani de muncă împreună... Tii, dar am uitat să-ți spun un mic amănunt: la petrecerea noastră e invitată și Mașa... Mașa Feodorovna, astrobotanista aceea cîrnă care...

Niculuță roșește și se prefacă că nu înțelege. Vlaicu Cosmin zîmbește pe sub mustață. Și amîndoi se imbarcă pe aero-navă.

Un zgomot puternic, o flacără orbitoare și nava se aruncă în văzduhuri. Direcția ei este farul interplanetar H. M. 2.015...

PISCUL

de Margareta ALIGHER

Tot mai pleptiș sulm. Glaxonul se-aude-n vînt, șulerător. Acum se suie camionul cu maxlm de viteză-n nori.

Al-Petri, aspru-nalt pămînt, lîgnit din văile acele. Mașina dudufie ureînd obîșnuită-n drumuri grele.

Prin ceață, vînt, cu ani-nainte trecu războiul și pe-aci. Și sus pe culme în morminte eroi-n veci vor odîhni.

E-un gard mărunț. Dorm marinari, dorm podgorenî, țărani, pescari. Și peste ei trec arșiți, ger... Ce-au apărât cu arma-cînsă, Grăește depărtarea-nînsă și tac coroanele de fier. Ei, după-nsemnele de luptă vor face strajă ne-ntreruptă pe vîrfurile munților natali.

Tu, însă, halde mai la deal! ...Pe culmi, tot verile din sud, și albul bine cunoscut al florilor de cartof, în val, ca și în șes răsare darnic. Întrebătoare-i fața ta. Mai bun cernoziom, zadarnic, în Crîmul tot ai căuta. De-aci! recoita încărcată coboară în văi, cînd noi sulm. ...Și tu rămîi în loc mirată. Te așteptă pe înălțimi să vezi sălbateca frumusețe, și un vîrf pleșuv să-ți dea binețe, în norul aspru neclintit.

Pe coaste mari, de veacuri roase, — sfînel unde omul n-a pășit, bălute numai de vîntoase, ce se-nîretale și se-aruncă, mușcînd din platră, din leruncă — prieteni, alte vremuri sînt! Chiar și pe culmi semeți în vînt stăpîn e omul și-a lui muncă!

traducere de

Veronica PORUMBACU

Marile pretenții ale unor mici cumpărători

Cîteva nasuri se turteau cu încăpăținare de o vitrină uriașă. Lumea minunată a basmului se materializase aci în nenumărate jucării, stîrnindu-i pe cei mici, atrăgîndu-i cu mirajul globurilor strălucitoare, al trenuțului ce alerga singur pe șine, al papagalului ce se legăna ușor pe o crenguță, dîndu-se cu eleganță peste cap, și apoi cu acea lume în mic, bine-cunoscută din viața de toate zilele: pompierii, tractorul, camionul gata încărcat cu marfă, mobila minusculă invitînd parcă o lume de pitici.

Mîinile mici sînt neinduplecate atunci cînd te împing spre locul care le-a stîrnit atîta curiozitate, iar strigătelor entuziaste și zgomotoase ale picilor, sînt puține argumente care să le reziste.

Am intrat deci c-un zgomotos convoi de cumpărători în magazinul elegant, cu rafturile pline și cu — există și dintre aceștia! — vînzători plini de bunăvoință. Acum visul se apropiase simțitor, puteau să-l pipăie, să-l aleagă, să-l schimbe. Tovarășele nu se supărau, ci cu înfinită răbdare erau gata să le ofere obiectul dorit.

— Vreau pisicuța aceea albă. Se mișcă? întrebă o fetiță care, cu căciula cu tot, nu ajunge încă la înălțimea tejghelei.

— Vă putem servi un cățeluș, unul alb, draguț.

— Dar uite-o sus pe pisica mea, se încăpăținează cumpărătoarea.

— E cățel, totuși, răspunde cu mult calm tovarășa vînzătoare.

— Să vedem atunci animalul, caută să încheie disputa tatăl împăciuitor.

— Nu vreau un animal, ci o pisicuță care să meargă...

Cățelușul alb privește trist din raft — într-adevăr, ce soartă mai e și asta, după ce ești astfel construit încît n-ai nici o șansă să te poți mișca vreodată, să semeni și cu o pisică! Tristețea nu i-o poate înțelege decît iepurele gri-albastru, care se deosebește de vecinul lui, elefantul, doar prin faptul că-i lipsește trompa. De aceeași culoare sinilie, un alt patrupe, care trebuie să fie ori căluț, ori măgar, căci are o șea roșie și hamuri, privește sfidător de sub o căciuliță din aceeași culoare.

— Tăticule, uite un căluț cu căciulă! Ce caraghios e, săracul! Și de ce e albastru?

Vînzătoarea privește necăjită spre raft.

— Nu e căluț, e măgăruș și nu are căciulă; îi stau doar urechile pleoștite. E un biet măgăruș bleguț, trist, poate din cauza culorii — ride și ea pînă la urmă. Ce să facem, tovarăși? Așa le confecționează fabrica „Pionierul” din Botoșani. De-ar veni tovarășii aci să răspundă ei la atîtea întrebări ale copiilor, n-ar mai lucra, desigur, măgăruși albaștri cu căciuli în loc de urechi!

Intr-un colț al tejghelei, o fetiță suspină și nimeni n-o poate liniși.

— O păpușă... o îmbie mama.

— Un serviciu „mica gospodină” sau un landou pictat — îi oferă, zîmbitoare, vînzătoarea.

— Nu, un urs vreau; un Mișca! Să semene cu cel din cartea mea. (Poartă cu ea o cărticică a Editurii Tineretului, cu colțurile răsucite și urechiate, din care un ursuleț îmbrăcat cu pantaloni își arată botișorul plin de umor.)

— Așa un urs vreau și eu. Să-l cheme Martinică sau Mișca. De ce

Automobilele mecanice sînt jucării iubite de copii. Dacă ar fi și frumos colorate!...

nu mi-l arată? Mi-ai promis doar că ai să mi-l iei, mămică.

— Își dorește atît de mult un urs, scuză mama către vînzătoare. Credeam că vom găsi. În fond, un urs e o jucărie obișnuită și dragă copiilor. Cei pe care i-am găsit erau atît de urîți, încît nu mi-a venit să-i cumpăr. Acum nu-i mai găsesc de fel.

— O să comunicăm negreșit fabricii „Pionierul” Botoșani — o împacă vînzătoarea — veți vedea, vom primi și ursuleți frumoși.

— Să nu fie și ei albaștri, mai glumește mama înainte de plecare. Pe jos, în timpul acesta sînt încercate cîteva mașini, spre marea bucurie a concurenților. Un auto-sport de bachelită își încearcă măiestria cu o limuzină cu carcasă metalică. În urma lor, aleargă cu tot avîntul un GAZ (deși motorul lui e omînuță cu gropițe la fiecare deget).

De mers, merg bine toate trei. Ce păcat, că fabrica „Bucuria copiilor” din București lucrează mașinile în culori atît de întunecate, iar limuzina pornită de la „Ambalajul mecanic” Timișoara o cunoști că e limuzină numai cu un anumit efort de imaginație. Ca să nu mai vorbim de tabla creață și nerotunjită la margini, gata să zgîrie, ca un pisoi răsfățat, pe îndrăznețul care o atinge. Micuții însă nu se dau bătuti, ci își continuă cursa, și sînt bucuroși că cel puțin nu au neceazul pe care li-l dau roțile tricicletelor lucrate la fabrica „Ideal” din Mediaș, care

se învîrtesc cel mult două din trei. Ei, ce să-i faci, ar fi desigur mult mai frumoase mașinile de-ar fi roșii, albastre, galbene și nu negre ori maro! Și cîtă bucurie ț-ar da să mîngii suprafața neledă a mașinii, lucrată cu dragoste, cu grijă! Dar meșterii de jucării n-au timp, pesemne, să se gîndească și la copii.

★

Privesc mașinile micuțe și le văd parcă alergînd pe străzi construite din căsuțe multicolore, văd un milițian minuscul, din lemn, oprindu-le la un stop și pe micii sportivi amatori, respectînd cu seriozitate regulile circulației. Dar pentru aceasta ar trebui desigur să existe și mai multă imaginație din partea fabricilor și cooperativelor care lucrează jucării și mai multă preocupare pentru a da copiilor jocuri de construcții, jocuri care să le stimuleze imaginația și dorința lor nestăvilită de a crea. Un orașel construit din lemn vopsit, cu căsuțe demontabile, ar putea confecționa cu ușurință și „Steaua roșie” din Rîșnov (bineînțeles nu de calitatea jucăriilor din lemn pe care le lucrează azi: numărători ce nu sînt măcar șlefuite, autocamioane sau tractoare ce-și pierd roțile și cuiele, ca și cum le-ai cere să-ți demonstreze părțile componente) și cooperativa „Muncă și Artă” din București, care — totuși — arată mai multă grijă pentru estetica jucăriilor.

Una mai urtă decît alta, aceste jucării te fac să te întrebî ce părere au despre psihologia copilului tovarășii care le fabrică...

Uf, ce urtă ești! Eu altfel te-am visat, păpușico!...

Un monstru antedeluvian? Nu! O pisică de tinichea, a cărei înfățișare e departe de a trezi copiilor dragostea pentru animale.

Curioasă să văd conținutul unor rafturi care pot pune atâtea probleme, am încercat să trec în revistă jocurile de creație, jocurile mecanizate, cele care și conduc amatorii pe nesimțite cu atîta dibăcie spre cunoștințe, trezindu-le interesul, dorința de acțiune. Cîteva jocuri pentru cei mici, îndeajuns de puține, ce-i drept, frumos litografiate și îndeajuns de instructive, purtau marca Centrului Poligrafic Timișoara. Alte jocuri interesante se adresau pionierilor de ciclul II — așa numitele jocuri electrice „Să-nvățăm singuri alfabetul morse”, lucrările de „Radio-Progres” București, „Micul telefonist”, confecționat de „Electro-Magnetica” București, un mecano-electric scos de „Electro-Tehnica” București, „Să ne construim singuri aparatul de radio”... Și aci o nouă poveste. Copiii își pot construi singuri un aparat cu galenă. În cazul reușitei, e necesară și casca. Ce te faci, însă, că odată cu achiziționarea jocului, ești obligat să plătești în magazin și abonamentul convenit unui aparat de radio cu galenă! Deci, abonat înainte de a fi reușit să te descurci cu dificultățile construcției! E de înțeles, deci, nedumerirea cumpărătorilor și opoziția pe care o fac. Un părinte propune, pe bună dreptate, să se ceară taxa în momentul cumpărării căștii, ceea ce ar presupune de acum reușita și funcționarea aparatului. E aci, fără îndoială, un exces de zel din partea P.T.T.R.!

Mă uitam cu cîtă legitimă admirație, nu lipsită însă și de un dram de invidie, priveau spre aceste jocuri doi constructori mai mici, un băiețuș și o fetiță cam de 6-7 ani. Cum ar mai construi și ei, dar ce? Jocul „Matador”, cu toate piesele din lemn, ușor de montat și tot atît de interesant pentru cei mici ca și „Mecanoul” pentru pionieri, nu mai există în prăvăliile noastre. „De ce?” întreb eu.

— Trebuie un lemn special uscat, pe care doar fabrica „Simo Gezá” l-ar putea livra; dar fabrica aceasta refuză. Tovarășii de acolo nu vor să se ocupe de jucării.

— Bine, dar ar putea fi folosite resturile neutilizabile...

— Pentru asta ar trebui ca Ministerul Industriei Lemnului să accepte ca unele fabrici pe care le controlează să se ocupe și de jucării, considerându-le ca făcînd parte din ramuri anexe, și Ministerul Industriei Lemnului nu acceptă. Iar cei mici nu vor să știe de asemenea socoteli și cer jocuri de construcții.

— N-avem ce vă oferi, le răspund necăjiți vînzătorii. Veți construi cînd veți fi pionieri.

Am văzut figura indignată a unui pîci.

— Doar n-am să mă joc cu cuburi pînă atuncii, nu mai sînt la grădiniță!

Intr-adevăr, mă gîndeam, ce s-ar putea oferi din aceste rafturi, copiilor între 6 și 8 ani?

Cam greu de răspuns. E atît de lungă lista jucăriilor simple, și totuși atît de dragi copiilor, care nu se găsesc dintr-o lipsă de grijă pentru sortimente a organelor Ministerului Industriei Ușoare! Și, totuși, orice copil ar putea-o înșira. Pentru ca acest lucru să dispară, ar trebui, totuși, să-și trăiască viața o comisie de oameni de specialitate, care să colaboreze cu Ministerul Comerțului Interior atunci cînd acesta comandă ministerelor respective sortimentele de jucării. Să-și spună cuvîntul și pedagogii, și oamenii de artă. Ar trebui, de asemenea, să existe, dacă nu în fiecare cooperativă sau fabrică ce confecționează jucării, cel puțin la Ministerul Comerțului Interior, un atelier de prototipuri de jucării și să se stimuleze mai mult inițiativa creatorilor de jocuri. Ar trebui ca cei care lucrează capetele păpușilor să fie artiști plastici, așa cum desenele pe lotouri și dominouri, ca și elementele decorative de pe celelalte jucării ar trebui să fie executate de pricepuți graficieni.

Există mulți oameni cu dragoste pentru această tînără industrie ce crește în țara noastră, există însă din partea multor unități și desconsiderare ca pentru un produs de mai mică importanță. Culori pentru jucării — spune fabrica de vopsele „Gheorghe Doja” din Timișoara? Nu-i nici urgent și, la urma urmei, orice culoare e bună! Sîrmă pentru jucării? Poate veni și cu întîrziere! spune „Industria Sîrmei” din Turda. Chiar și tabla pentru jucării poate fi neuniform laminată. Și din acestea toate la un loc rezultă o mașină care funcționează prost și de o culoare tristă, mohorîtă.

★

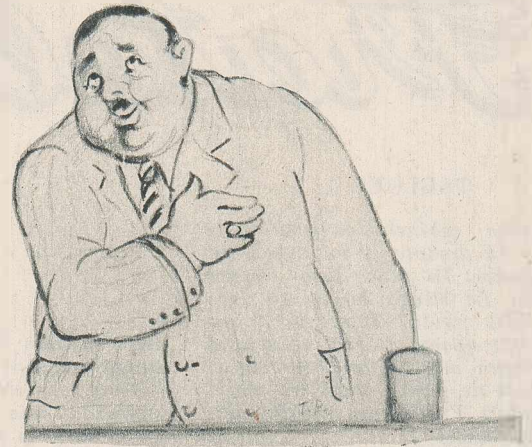
Copiii mei părăsiseră magazinul. Se apropia ora de închidere.

Din raft, priveau triste, inexpressive, o serie de păpuși. Același cap, aceeași expresie. Ce-i drept, îmbrăcate erau unele în stambă, altele în straie țărănești. Mai erau cîteva mici paiațe. O familie de gemeni. Mi-am amintit de o voce subțirică, timidă, care-și făcuse loc printre altele. „O păpușe cu păr adevărat, cu rochiță de mătase și să rîdă, aveți?”

N-am auzit răspunsul, dar am surprins doar rictusul disprețuitor ale unei mici păpuși, deosebit de urîtă, lucrată la „Katerina Varga” din Oradea.

— Nimic nu-i mai mulțumește pe cumpărătorii aștia mici, din zi în zi mai pretențioși!

Irina OPRAN

PARAZITUL

Este știut că parazitul trăiește pe spinarea altora, la propriu și la figurat. Unii paraziti au reușit să-și facă situații destul de bune, să-și încropească rînduri de case, moșioare, fabricuțe. Cu timpul, aceștia s-au umflat mereu, la fel și casele, moșioarele și fabricuțele. Apoi acestea din urmă au căpătat noi destinații, iar parazitii respectivi au fost striviți.

Parazitul are însă o însușire, unanim recunoscută, și anume spiritul de acomodare. În orice împrejurări, în orice situație, cînd crezi că a dispărut pentru vecie, îl vezi că reapare, sub diferite forme, cu poșta de mincare nepotolită, mîrșav și insinuant, lacom și lenes.

Îl poți întîlni, să zicem, într-o instituție oarecare. A reușit să se strecoare chiar într-o muncă de răspundere. „Într-o muncă”, e un fel de a vorbi. În birou îl găsești foarte rar. Cei din jur sînt obligați să-și închipuie că este probabil la fabrică, căci are și un „ciubuc” în birourile unei fabrici pe al cărei stat de salarii figurează. Dacă nu e la fabrică, este firesc să-și dea seama oricine că e la instituție. Și așa navighează între două puncte, inducînd în eroare și pe colegii din birourile instituției, și pe cei din întreprindere. Elegant, cu figura-i grăsuță, roză și odihnită, parazitul parvine totuși mereu. Are și prieteni binevoitori, care nu precupețesc o „vorbuliță” cînd e vorba de el, are și „calități”. Da, da, calități! Pare curios, dar parazitul este vigilent. De o vîgilență uimitoare chiar. Nimic nu-i scapă. Ochiul său se îndreaptă cu severitate către cei din jur și judecă foarte aspru toate delăsările, toate lipsurile.

...Asta este așa și pe dincolo, celălalt... ah! Celălalt! Dacă ați ști! Auziți tovarășii, de ce este în stare...

Nimeni nu scapă de ciurul său. Și este de necrezut cîtă „principialitate” este capabil să acumuleze parazitul cînd este vorba să pună la punct pe alții.

Parazitul e și exigent. Îl oprește pe culoarul instituției pe unul cu funcție mai mărunțică, îl înghesuie în perete și-i spune

în cursul unei discuții foarte agitate:

— Dar nu ți-e rușine să primești salariul de pomană? Spune-mi! Nu ți-e rușine? Ce-ai făcut în ultima săptămînă?

Ai impresia că-și face auto-critica, dar cînd ascuți mai atent, îți dai seama că vorbește despre munca celui „măruntel”.

Deși nu a fost — nici n-avea pentru ce să fie — evidentiat, a primit totuși și prime. Cînd îl văd unii cum aleargă de la instituție la întreprindere, cînd îi văd spiritul combativ cînd e vorba de a critica pe alții, cînd îl aud cum cuvîntă, cum citează clasicii în cele mai mărunte probleme, îi admiră bujorii din obraji și părul nițel argintiu la tîmplie și se gîndesc (bineînțeles, cei neinițiați): — Iată un om, un om adevărat. Cine știe cîte o fi realizat acest om!

Oamenii îl privesc, iar lui nici nu-i crapă obrazul de rușine că e în fond un impostor, că primele ce le încasează sînt de fapt ale altora din instituție, ori din fabrică, ale celor care muncesc cu adevărat. El se simte însă foarte bine și este — cine știe? — convins că i se cuvin lui. În fond face și el ceva. Judecă pe alții. Și judecă aspru, „principial”.

De criticat, cei din instituție au renunțat să-l critice, căci el nu înghite așa ceva. Îi întreprinde chiar și pe cei ce-și exercită în ședințele de producție dreptul de a-l critica.

Cei din fabrică, colegii de birou și mai ales muncitorii care au de-a face cu el, îl numesc în șoaptă „nulitate patentă” și presupun că locul lui ar fi mai potrivit în instituție, unde, probabil, muncește. La instituție se presupune contrariul.

Și iată așa, trăgînd mița de coadă, punînd la cale pe unii și pe alții, jonglînd cu „principialitatea” și „vîgilența”, parazitul — cu sprijinul prietenilor — își face mendrele, lenevește și se îngrășe. E un parazit modern, de aceea nu-l poți strivi decît cu o armă la fel de modernă: demascarea.

Sondu MANEA

Fratele mai mare

TABLOUL I.

Pleacă în trei acte
de Ferencz LÁSZLÓ

— Fragmente —

Ilustrații de Viorel RADU

(Scena: cabinetul prefectului de județ. În dreapta și în stânga uși capitonate. În fund două ferestre boltite. La stânga birou. În fața lui două fotolii. Lingă birou, pe o măsuță, aparat de radio. În fund, la dreapta, masa rotundă cu fotolii. Pendula de perete arată ora nouă. Bărbat și Turtureanu ascultă agitați la radio.)

VOCEA DE LA RADIO (După lung hiriit): ... în timp ce bolșevicii au suferit pierderi nimicitoare, trupele germane și-au păstrat întru totul puterea de luptă, în manevrele lor de desprindere elastică... (Hiriit) Români! În câteva zile se va... (hiriit) Cu paloșul de foc al Arhan... (hiriit) Ascultați următoarea emisiune a postului Donausender... (Hiriit).

BĂRBAT (Cu o mișcare nervoasă închide aparatul): Mereu aceeași poveste! Paloș de foc!... Cîrligul asta, din păcate, nu mai prinde. (Se așază în scaunul de la birou). Realitatea este că rușii înaintează. De la Marea Baltică pînă în Balcani îi bat penemii, peste tot... (Suspînă) Acum nu mai putem spera decît în tancurile engleze, domnule colonel. Și, cum spuneam adineauri, domnul Maniu a primit garanții de la Londra. O săptămînă, două și trupele engleze îi scot de aici pe ruși.

TURTUREANU (În pînută de campanie, cu decorații. Se așază agitat, bate toba cu degetele): Oricum... aș vrea să fi trecut peste aceste două zile. Situația dumitale e mai ușoară, domnule prefect.

BĂRBAT: Înțeleg, e-n joc cariera dumitale. Dar nu uita că englezii sînt proverbiali de darnici cu acela, care — ca să zic așa — îi ajută. Apoi nici valoarea depozitelor nu-i de lepădat. Pe puțin o sută cincizeci de milioane. (Cu accent) Dar, firește, nu mă poți uita nici pe mine.

TURTUREANU (Sare în picioare): Ce? Nici vorbă! Asta privește armata! Mă privește pe mine!... (Începe să se plimbe furios.)

BĂRBAT (viclean): Privește armata? Și nu te-ai gîndit cine te va justifica în fața guvernului? În fața rușilor? Că depozitele militare au căzut în mod inevitabil în mîna nemților. Eu, domnule colonel, numai eu, prefectul. Firește, dacă vreau...

TURTUREANU (Se oprește opărit): Nemaipomenit!

BĂRBAT: Ei, vezi... Ne înțelegem noi. Stai jos, scumpule. (Turtureanu se așază ascultător). Primejdia e aproape, n-avem vreme de discuții. Despre partea mea, mai târziu. Ceea ce importă acum, e să-l înfruntăm împreună pe Damian. Să nu bage în buzunar, ca să zic așa, castanele pe care noi le scoatem din focul războiului. Fiindcă dacă adușmea miros de bani, Damian o jefuiește și pe mă-sa! (Pe birou sună telefonul. Ridică receptorul) Da... Să vină! (Către Turtureanu) Au și sosit... Intr-un cuvînt: pe Damian îl lași pe mine. Dumneata mă asisti numai. Înțelegi, domnule colonel? (Pe ușa din dreapta intră Damian, urmat de Kardos. Bărbat se grăbește în întîmpinarea lor, le întinde mîna de departe.)

Bine ai venit, Victoraș... Vă salut, dragă domnule Kardos... Poftiți. (Arată fotoliile. Damian și Kardos stringînd mina colonelului, se așază cu toții în jurul mesei rotunde. Bărbat nervos) Nu vă supărați, domnii mei, dacă trec îndată la subiect, dar interesele sfînte ale patriei, ca să zic așa, cer acțiuni rapide de la noi, de la conducătorii politici și economici ai orașului. Liberali, țărăniști, sîntem acum laolaltă.

DAMIAN: Mda, dar dintre conducătorii economici mai lipsesc unii. Unde e, de pildă, Ambrózy?

BĂRBAT (Declamator): Scumpe amice, dușmanii țării n-au ce căuta în această citadelă romînească. Ambrózy e trădător de țară, ca orice ungar!

DAMIAN: Dar afară de aceasta mai este proprietarul a patru întreprinderi mari. Prin urmare ceea ce hotărîm noi, trebuie să afle și el.

KARDOȘ (Cu importanță): Poate aș putea mijloci eu. Discret. Dacă n-aveți nimic împotriva...

BĂRBAT (Bucuros): Din contra, ne-ați obliga, domnule Kardos. Căci cu menținerea strictă a principiilor mele patriotice, dar — ca să zic așa — sînt omul realităților.

DAMIAN (Nerăbdător): Bine, bine. Îi însărcinăm pe domnul Kardos. (Nelinistit) Destul de rău că lipsește Körner. De șeful concursului „Colorit” am avea acum mare nevoie... Sărmanul, cine știe pe unde se ascunde? Poate nici nu bănuiește.

BĂRBAT (Triumfător): Cum să nui! (Se uită la ceas) Îndată va pica și el!

KARDOȘ (Izbucind): E absurd! În loc să fie arestați, conducătorii hitleriști sînt poftiți aici!... Asta-i democrație? E absurd! (Își șterge agitat ochelarii).

DAMIAN (Se apleacă spre el, confidențial): Fii calm, dragul meu, fii calm. La concursul „Colorit” banca mea are dreptul de prioritate. (Tăios) Dumitale deci îți-e cu totul indiferent dacă Körner se plimbă liber sau nu!

KARDOȘ (Indignat): E absurd! Eu sînt sionist, domnule președinte, din adîncul inimii. Lupt contra hitleriștilor pentru binele poporului evreu prea mult încercat! Pentru democrație!

BĂRBAT (Impăciuitor): Și noi, domnule Kardos. Și dacă pentru moment, ca să zic așa, cu oarecare ocol, însă luptăm în ultimă instanță pentru viitorul democratic al țării... (Pe ușa din dreapta intră Körner. Bărbat îl întîmpină grăbit, îi stringe îndelung mîna) Bine ați venit, scumpe domnule Körner!

KÖRNER (Salută bătos din cap, punîndu-și ochelari „pince-nez” pe nas): Bună ziua, domnilor! (Stringe mîna colonelului, apoi întinde mîna și lui Kardos).

KARDOȘ (Șezînd, îl măsoară cu ură pe Körner, nu-i dă mîna. Veninos) Acum și oveiul e bun? Acum trei săptămîni încă întorceai

capul cînd mă vedeai pe stradă!

KÖRNER (Ridică mîna întinsă la ochelari): Pardon! Nu era decît păstrarea obligatorie a aparențelor.

KARDOȘ: E absurd! (Se întoarce cu dispreț. Bărbat se apleacă spre Körner, împăciuitor, îl pune să șadă)

DAMIAN (Către Kardos, supărat): Pentru numele lui Dumnezeu, nu face acum pe sensibilul, dragul meu. Mai bine gîndește-te că prin mijlocirea băncii mele tot concursul Körner a cumpărat toată marfa dumitale.

KARDOȘ (Furios): Marfa e marfă! Nu cercetez unde se duce! (Își șterge ochelarii) Înă purtarea domnului Körner...

BĂRBAT (Intervenind): Domnii mei, vă implor, în aceste ceasuri de grea cumpănă, să lăsăm la o parte toate fricțiunile personale. Interesele țării ne presează. (Nervos) Trebuie să vă comunic că rușii sînt la Orșova! Din păcate, aceasta este cruda realitate. De altă parte, azi în zori însemnate unități germane au ajuns la limita de sud-vest a orașului nostru. Prin urmare, ca să zic așa, avem două perspective:

ori îi resping germanii pe ruși și restabilesc la noi situația dinaintea lui 23 August, ori ajungem și noi sub ocupație rusă, ca restul țării.

DAMIAN (Își face cruce): Doamne ferește!

BĂRBAT (Se inclină ușor): Amin!... Prin urmare, situația e de asemenea natură că, dacă am putea să oprim înaintarea rușilor, chiar pentru un anumit răstimp, atunci, cu ajutorul englez venit prin Balcani, putem salva țara de pericolul bolșevic. Ce avem deci de făcut? Trupele domnului colonel Turtureanu să aperse orașul un anumit timp, ca să zic așa, din datorie, însă la un moment dat să se retragă din fața forțelor superioare germane. Mă înțelegeți, nu-i așa,

domnilor? (Își șterge nervos fruntea).

KARDOȘ (Sare în sus): Nu! Nu înțeleg!... E absurd! Sinucidere!

KÖRNER (Supărat): Pardon, domnule Kardos. Eu vorbesc mai clar. Dacă intră trupele germane, atunci putem salva valorile noastre spre apus. (Pe ton oficial) Am mandat să vă comunic următoarele: Comandamentul german va avea grijă de evacuarea spre apus a utilajului fabricilor. Cu garanție deplină. E clar?

KARDOȘ (Se uită în jur, zăpăcit): Asta o vreți?... E o nebunie! E absurd!

DAMIAN (Îl trage înapoi în fotoliu pe Kardos): Fii calm, dragul meu, pentru numele lui Dumnezeu... În ce mă privește, domnule Körner, eu aprob această tranzacție grandioasă.

KARDOȘ (Iarăși sare în sus): Să deschidem porțile hitleriștilor? E absurd! Pentru asta m-ați chemat aici? Ei bine, nu! Nu vreau să pier într-un lagăr al morții!

KÖRNER: Dispozițiunile rasiale nu se referă la experții economici.

KARDOȘ: Minciună!... Așa ați procedat și cu fabricanții evrei din Germania. Întîi le-ați strins mîna, apoi le-ați luat averea și i-ați măcelărit! E absurd!

KÖRNER (Tăios): Pardon! Despre bazele etice ale politicii de stat național-socialiste nu discut. Domnul Kardos are de altfel posibilitatea să plece într-un loc mai sigur. De exemplu la București. (Ironic) Unde rușii îl vor primi desigur cu brațele deschise. Mai ales în calitatea sa de proprietar a trei fabrici de piele și a cinci alte întreprinderi.

KARDOȘ (Tresare): Ce vreți?... Ce vreți de la mine?

KÖRNER: Să te trezești la realitate! Să vezi unde îți-e locul. Sînt dispus să-ți obțin chiar și un pașaport german. Să zicem... pentru Elveția. (Accentuînd) Căci utilajul uzinelor Kardos nu poate să ajungă pe mîna rușilor! Înțeles, domnule Kardos?

KARDOȘ (Uimit, mai mult pentru sine): Pașaport?... Pentru Elveția? (Se așază îngîndurat)

BĂRBAT (Bucuroș): Ei, vedeți, domnilor? Se netezesc și aceste, ca să zic așa, neînsemnate divergențe de păreri, în fața marelui țel comun... Să trecem deci la subiect. Autoritățile civile părăsesc încă azi orașul.

KÖRNER: Perfect. Iar trupele domnului colonel încetează rezistența încă în noaptea aceasta!

TURTUREANU (Agitat): Azi e imposibil! Trebuie să fim atenți la păstrarea aparențelor, domnule Körner. Eu rămân aici, în țară. Iar rușii sînt... (ironic) aliații noștri... (Ingrijorat) De altă parte, armata noastră, din păcate, împlinește chiar prea serios întoarcerea armelor. (Suspînă) Nu mă pot sprijini decât pe câțiva camarazi de încredere. Dar chiar și așa, într-o situație delicată, primejdioasă...

KÖRNER (Interrupe cu dispreț): Asta vă privește, domnule colonel! Dar noi nu putem aștepta! Rușii-s la Orșova!

TURTUREANU (Deschide brațele a neputință): Regret, domnule Körner. În cazul cel mai favorabil, mine noaptea...

BĂRBAT (Își șterge fruntea): În adevăr, domnule Körner, dați-vă seama. Împrejurările imperioase, ca să zic așa...

KÖRNER (Interrupe): Pardon! Nu-i timp de discuții. Dar ultimul termen! Mîine șasesprezece septembrie, pînă la ora douăzeci și patru, trupele domnului colonel se retrag de la limita de sud-vest a orașului, deschizînd calea armatei germane! Înțeles, domnilor?

BĂRBAT (repede): Firește! Doară pe toți, ca să zic așa, ne însuflețesc aceleși nobile...

KÖRNER (Interrupe): Pardon! Știm. (Se uită la ceasul din perete. Prin fereastră se strecoară zgomotul crescînd al străzii. Se aude cîntat; un cor puternic întonează refrenul „Internațională!”)

BĂRBAT (Aleargă la fereastră, o deschide. Privește precaut afară, însă imediat își retrage capul, trîntește fereastra. Inspăimîntat): Iar demonstrează comuniștii!

TURTUREANU (Își agită pumnul): Nemaipomenit!... Mitraliere! Să culci la pămînt bestiile!

DAMIAN (lovește cu pumnul în masă): Adunătură blestemată! Abia au trecut două săptămîni de cînd a trebuit să li se dea drumul din închisori și de atunci nu mai avem o clipă liniștită!... Dar să mai ajungem o dată deasupra! (Stringe mîna în pumn) Atunci eu însumi... (Brusc impietrit. Pe ton schimbat) Dacă, însă, nu... Dumnezeule din cer, ce ne așteaptă dacă ăștia...

KÖRNER (Cu dispreț): Pardon! Să nu ne vîcărîm, ci să acționăm! Încă azi trebuie începute pregătirile pentru demontarea mașinilor în fabrici. În așa fel, ca îndată ce trupele germane intră în oraș, cele dinții transporturi să și poată pleca spre vest. Clar?

DAMIAN: Ca lumina zilei. Dar fără garanții concrete cu privire la dreptul de proprietate...

KÖRNER (Tăios): Pardon, domnule președinte. Dvs. aveți grijă ca directorii celor optsprezece întreprinderi ale Băncii de Credit să se pregătească de demontarea mașinilor. Eu în schimb am grijă să primiți încă mîine garanția dreptului de proprietate. (Se ridică) Iar acum să mă iertați. La revedere! (Dă mîna la rînd cu toți, apoi se oprește în fața lui Kardos, care se afundă în fotoliul său) Pardon, domnule Kardos. O clipă! (Pune mîna pe umărul lui)

KARDOȘ (Tresare la atingere): Ce-i? Ce vrei?

KÖRNER: O vorbă discretă. **KARDOȘ (Ezitînd, se uită în jur):** Păi... (Șovăind îl urmează pe Körner în planul întii.)

KÖRNER (Incet): Am nevoie de dumneata, domnule Kardos. Și ca să vezi bunele mele intenții: pașaportul pentru Elveția îl vei primi chiar mîine. Cu viză de intrare în regulă, pentru toată familia dumitale. Vrei?

KARDOȘ (Cu bucurie ascunsă): Hm... Se poate sta de vorbă... (Bănuitor) Și ce-mi ceri în schimb?

KÖRNER: Nimica toată: aranjezi ceva discret pentru mine. La o bancă elvețiană. O tranzacție de amplasare. Ai două procente. Ei? (Kardos dă din cap aprobator).

KÖRNER: Perfect. Haidem! (Îl ia de braț pe Kardos, care înții vrea să scape, apoi brusc, zîmbește orgolios. Salută din cor ceilalți și pleacă cu Körner).

BĂRBAT (Se uită în urma lor): O mîină spală pe alta... Iar acum, că am rămas între noi, să ne înțelegem și noi... Cum se cuvine unor buni romîni. Ca să zic așa, frățește... Körner a promis că nemții varsă o indemnizație în numerar pentru stocurile din depozitele statului. Tu rămîi aici în oraș și, ca să zic așa... să stabilim cota parte a fiecăruia!

DAMIAN: Veți fi mulțumiți. Amîndoi. Sîntem doar frați. Frați romîni!

BĂRBAT (Repede): Totuși, tocmai în interesul frăției... La achitare va fi prezent și Cornel, fratele meu...

TURTUREANU (Energic): Și cumnatul meu!

DAMIAN (Ofensat): Așaaa... Adică domnii n-au încredere în mine? (Furios) Nu admit martori în spinare!

BĂRBAT (Hotărît): Atunci duc cu mine depozitele!

TURTUREANU (Minios): Și eu! **DAMIAN (Urlă):** Puțin îmi pasă de depozite! (Amenințător) Dar priviu pe domnii... (Sună telefonul. Bărbat ridică receptorul)

BĂRBAT: Da... (Nervos) Ce?... Ticăloșii! (Trîntește receptorul. Foarte agitat) Mă tem... de bucluc... depozitele... Acum amis-araportat: pe străzi mărșăluiesc comuniști în formații militare... Dumnezeule, dacă ăștia iau cu asalt depozitele de arme!

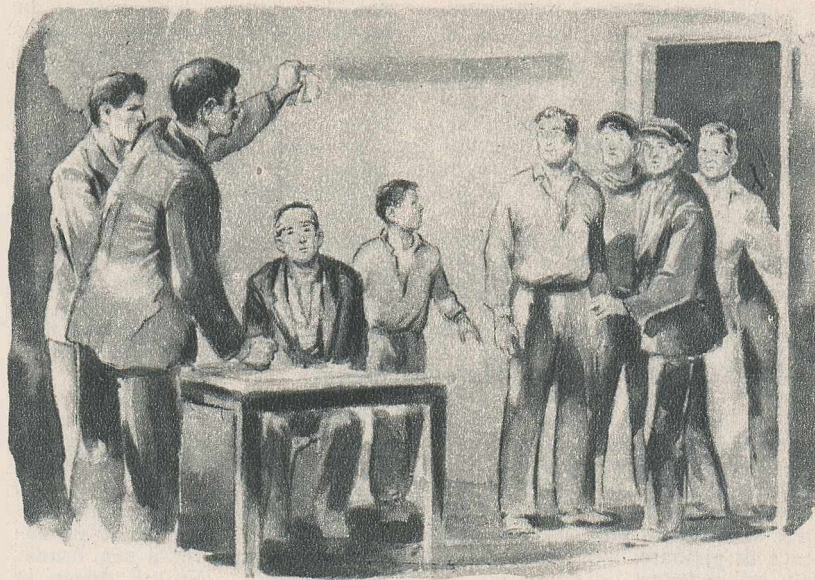
TURTUREANU: Ce face?... Nemaipomenit! (Sare la telefon, formează numărul) Alo... Da, eu! Notează! Se transmite imediat la toate unitățile. Unu: gărziile depozitelor de arme se dublează! Înțeles?... Doi: toate gărziile se întăresc cu mitraliere!... Trei: garda deschide focul dacă orice fel de bandă civilă se apropie de ea! Înțeles? (Tot mai minios) Setrage fără somație! (Bate cu pumnul în masă) Să fie că-săpi-te bestiile!...

(Cortina)

TABLOUL II

(Scena: o încăpere la sediul județean al P.C.R. Aceeași zi, pe la amiază. O cameră simplă, mobilată modest, mai mult goală. În stînga și în fund cîte-o ușă. La dreapta fereastră, în fața ei o masă lată. În colțul din stînga, un dulap pentru acte. Hortopan și Bota studiază o hartă pe masă)

HORTOPAN (Arată pe hartă): Vezi? Asta-i porțiunea cea mai periculoasă... (Ușă din stînga se deschide brusc, intră de-andarateleca Peti. Băiat slabuț).

PETI (Supărat): Înțelege, tovarășe, acum nu se poate! (Împinge pe cineva afară, apoi iese și el)

HORTOPAN (Privește scena zîmbind, împreună cu Bota): Inimos băiat. Bine ai făcut că l-ai pus aici... Ei, dar haidem mai departe. (Arată pe hartă) Asta este deci sectorul cel mai periculos. Un singur batalion îl apără. Dacă nemții străpung aici, orașul e pierdut. Am hotărît ca batalionul acesta să fie întărit cu echipa ta.

BOTA (Surprins): A mea?

HORTOPAN: De aceea te-am trimis de dimineață la Trofim. Vezi, nu ne-am înșelat nici cu maiorul Munteanu. Mîine dimineață ne înarmează. Putem conta pe ofițerii patrioți. Asta însă nu-i încă destul. Ca și în celelalte unități care apără orașul, la batalion avem nevoie de toți ofițerii cinstiți.

BOTA: Să umblu după pasărea rară?

HORTOPAN: Dacă mi-aduc bine aminte, tocmai un sublocotenent te-a ajutat cînd ai fugit din închisoarea militară.

BOTA (Puțin rușinat): Adevărat... Dar ceilalți? (Gest de dispreț)

HORTOPAN: Nu sînt cu toții fasciști. Găsești printre ei și oameni cumsecade. Să-i descoperim și să-i punem în mișcare, asta e treaba noastră.

BOTA (După o scurtă tăcere): Ai dreptate, tovarășe Hortopan. Trebuie să privim mai departe... (Iar se deschide brusc ușa. Intră Ana)

ANA (Se întoarce din prag): Să nu mai aud o vorbă, picule! Nici nu erai încă pe lume cînd eu îi ajutam tovarășului Hortopan. (În spatele ei apare Peti)

PETI (cu mustră amară): Ce să fac, tovarășe Hortopan? (Arată la Ana)

HORTOPAN (Rizînd): Bucură-te, Peti, că ai scăpat teafăr. (Peti se uită mirat la Ana, apoi iese)

ANA (Înșepată): Ești bine dispus, tovarășe Hortopan! De ce nu? Pierzi vremea cu vorbăria, cînd nemții stau la hotarele orașului!

HORTOPAN (Vesel): Focul de altădată arde și acum în tine, Ana.

ANA: Dar în tine? Te-ai răcit? Răspunde!... Ce se alege de noi? De cei doi prunci ai mei? De mama mea bolnavă? De toți pruncii și mamele bătrîne din oraș? Uci-gașii ăștia turbați tabără pe tineri și bătrîni! De ce stați cu mîinile-n sîn? Răspunde!

HORTOPAN: Ceva tot facem, Ana. Organizăm gărziile de muncitori.

ANA: Lo organizăm, le organi-

zăm!... De două zile aud asta. Oamenii s-au și adunat. Dar armele?

HORTOPAN: Mîine le-avem. Dimineața la cinci ne adunăm la casa sindicatelor. Vom apăra orașul! Împreună cu ostașii.

ANA (Ușurată): Asta am vrut s-o aud... (Cu amărăciune) Blestematul ăsta de război! Dacă nu l-ar fi mîncat pe omul meu, și el ar fi acum între voi (Vehement). Dar eu? Îmi vedeți cele zece unghii? (Cu patimă) Mă arunc cu asta asupra lor! Dacă vor sînge de muncitor, atunci așa să-i primim!... Merg cu voi.

HORTOPAN: Știam. Avem chiar nevoie de tine, Ana. Dacă nu de cele zece unghii ale tale, dar de credința ta. (Se aude schimb de cuvinte dinspre ușa stîngă, care se deschide brusc. Peti este adus înăuntru de valul unui grup de muncitori.)

PETI (Amărît): Nu pot... să-i rețin...

MUNCITORII (Agitați): Ce să mai așteptăm, tovarășe Hortopan? Dați-ne arme! Să pornim, tovarășe Hortopan! Nu mai așteptăm!

HORTOPAN (Se duce între muncitori): Tovarăși! (Se face liniște) Dacă pornim așa, orbește, alergăm doar la picirea noastră. Apărarea orașului trebuie organizată temeinic...

MUNCITORII: Între timp nemții dau peste noi! Ne prind ca pe niște soareci!

ANA (Tăios): Liniște! Sînteți muncitori!... Acum vorbește tovarășul Hortopan.

HORTOPAN (Calm): Da, tovarăși! Dacă ne pierdem capul, se bucură numai dușmanul. Naziștii își concentrează acum trupele în jurul orașului. Atacul lor se poate aștepta cel mai devreme pentru mîine. Iar mîine de dimineață, vom sta și noi în linia de bătaie! Umăr la umăr cu ostașii noștri. (Se uită la ceas).

Peste un ceas vom discuta în amănunt ce sarcină își ia fiecare. Peti! (Peti sare în fața lui) Condu-i pe tovarășii în sala de ședință!

MUNCITORII: Așa da! Dar nu mai țîrziu! Te așteptăm, tovarășe Hortopan! (Les discutînd. Prin ușa din stînga intră Pollak)

POLLAK (Slab, stingaci. Privește stîmjenit în jur): Iertare... Aceasta e partidul comunist? (Bota dă din cap surprins) Atunci umblu bine... Permite-ți-mi: mă numesc Pollak... Am fugit din lagărul morții de la Maidanek... Am venit la sora mea... Și acum iarăși... iarăși să ajung pe mîna hitleriștilor?

(*Bota îi oferă un scaun*) Mulțumesc. (*Se așază, suspină*) Niciodată în viața mea n-am făcut politică, totuși m-au deportat. În lagăr erau și comuniști... Lor le pot mulțumi că am rămas în viață... Spuneți-mi, deci, și acum: ce să fac?... Spuneți-mi: intră și aici hitleriștii?

BOTA: Vom lupta ca să nu poată intra.

POLLAK (*Pierdut în gânduri*): Luptă?... Să lupți... cu arma... Să nu cazi în genunchi în fața ucigașilor, ci să-i lovești... Să devii iarăși om... (*Se uită la Bota*) Aș putea și eu să lupt?...
HORTOPAN: Dacă urăști pe fasciști.

POLLAK: Dacă îi urăsc?... (*Suspină*) Numai ura m-a ținut în viață (*Tot mai vehement*) Să mă răzbum! Pentru toate... (*Cu vocea sugrumată*) Pentru familia mea... Pentru demnitatea mea de om, călcată în picioare... O, dacă ai ști cât am suferit... (*Izbucnește*) O, de-ai ști grozăviile acelea!

HORTOPAN (*Îi ia de braț, conducându-l la ușă*): Povestește-le oamenilor. Să-i cunoască mai de aproape pe fasciști... Peti! (*În ușă apare Peti*) Condu-l pe tovarășul în sala de ședințe. (*Pollak iese cu Peti, Hortopan către Bota*) Dar haidem mai departe...

MUNCITORUL I. (*Intră pe ușă din stînga*): Tovarășe Hortopan! Alți șaiszeci de voluntari la Fabrica Metalurgică... De la comitetul de acțiune. (*Întinde o scrisoare, Hortopan o deschide, citește, apoi iese cu muncitorul I.*)

BOTA (*Se duce la masă, se apleacă peste hartă, Pe ușa din stînga intră Tokodi.*)

TOKODI (*Îl zărește pe Bota, repede își scoate pălăria. Bucuros*): A, pe dumneata te caut, mă rog...

BOTA (*Uimit*): Domnul inginer!

TOKODI: Nu te supăra, mă rog, domnule Bota, că te deranjez aici!... Dar ca vechi și bun vecin... Sînt așa de agitat, mă rog! A trebuit să vii aici... (*Își aprinde nervos o țigară*) Știi ce s-a întîmplat? Uluiitor, mă rog! Ambrózy m-a chemat în cabinetul directorial. Mi-a dat dispoziții confidentiale să pregătesc demontarea tuturor mașinilor! Și închipuiește-ți: de ce? De aceea, mă rog, că poimîine intră trupele germane! Și atunci mașinile vor fi expediate în Ungaria sau încă mai departe. Închipuiește-ți, duc mașinile!

BOTA (*Calm*): Vor, numai. Și din alte fabrici. Dar nu-i lăsam. Punem pază.

TOKODI (*Mirat*): Pază? La mașini? (*Bucuros*) Foarte bine, mă rog. Foarte bine! Nu trebuie lăsați!... Și eu i-am spus lui Ambrózy: la așa ceva nu mă angajez!

BOTA (*Surprins*): Nu vă angajați?

TOKODI: Nu mă rog... (*Incepe să se plimbe*) A fost destul o dată, la Odesa. Și atunci mi-a fost scîrbă de această muncă murdară. Dar am fost militar, mă rog. Locotenent de rezervă. Pur și simplu, mi-au comandat... Dar acum nu mă poate forța nimeni! Nu, n-o fac... Ei aș, mașinile! Știi, domnule Bota, cînd am auzit la radio armistițiul, îndată am început să fac planuri. Am început să socotesc de cite toate va fi nevoie ca să împropătăm stocul de mașini. Dumneata mă înțelegi, domnule Bota, doară și duminică ți-e dragă locomotiva.

BOTA (*visător*): Locomotiva mea... Săptămîna trecută am umblat pe la depou. Întîia oară după trei ani. Și am dat de vechea

mea locomotivă. A fost atinsă de bombardament. Dar au reparat-o acuma. Tocmai puneau focul sub cazan. (*Cu dor*) M-aș putea urca pe ea. Aș putea duce muniția pe front. Cu toată viteza.

TOKODI: Ei, vezi, mă rog! Fiecare cu dragostea lui... Dar Ambrózy învîrte cu totul altceva în cap. Cică ungruii așa și că ungruii pe dincolo. Că trupele lui Horthy au ocupat de acum Aradul. Și că noi, ungruii, avem datorita patriotică să salvăm mașinile fabricii. Spre binele poporului maghiar. Și că ce bine o să ne meargă dincolo...

BOTA (*Tăios*): Credeți?

TOKODI (*Se oprește. Ofensat*): Eu?... Păi, așa mă cunoști? (*Agitat*) Eu? Eu să intru în rîndurile lor? Mie, mie, mă rog, mi-e tot atît de scîrbă de banda cu cocardă tricoloră a lui Horthy, ca de adunătura cu cămașă verde sau brună. Tot un drac!... Nu mă pricep la politică, mă rog. Dar am ochi. (*Aprins*) Am văzut că ticăloșii ăștia folosesc pentru măcel și jaf cele mai minunate cuceriri ale tehnicii moderne. Dezonorează profesia de inginer! (*Iarăși începe să se plimbe*) Apoi, pentru asta, mă rog! I-am spus în fața lui Ambrózy: nu și nu!... Poți să-ți închipuiești cum s-a înfuriat...

Pînă la urmă bătea cu pumnul în masă. Cică totdeauna m-a bînuit,

dar că acum știu sigur: sînt un comunist afurisit... (*Se oprește în fața lui Bota. Mică pauză*) Dumneata ești un om de seamă la comunisti. Și eu, mă rog, am venit acuma la dumneata, domnule Bota, să te întreb: sînt eu comunist?

BOTA (*Senin*): Nimeni nu se naște comunist, domnule inginer. Dumneata ești un om cumsecade. Îți face cinste că ai refuzat demontarea mașinilor. Dar oare nu poți face mai mult decît atît?

TOKODI (*Mirat*): Păi... mă rog, ce se mai poate face? În oraș e panică. Se evacuează oficialitățile, polițiștii fug cu biciclete. Debandadă! Ce se poate face, mă rog, în asemenea momente?

BOTA: Multe. Mai întîi să apărăm orașul. Miine dimineată brigăzile de muncitori voluntari se alătură armatei.

TOKODI (*Uimit*): Pleacă pe front?

BOTA: Aici, în hotarul orașului, este acum frontul. (*Cu căldură*) Domnule inginer, dumneata ești ofițer de rezervă și îi urăști pe fasciști. De asemenea ofițeri avem nevoie!... Ce părere ai?

TOKODI (*Incepe să se plimbe. Incurcat*): Hm... Eu, mă rog... în ce mă privește... nu prea am o fire războinică...

BOTA: Și omul cel mai pașnic lovește, dacă e atacat.

TOKODI (*Încă mai incurcat*): Asta... e adevărat, mă rog... Chiar foarte adevărat... (*Pe gânduri*) Dar... totuși... Am să mă mai gîndesc...

BOTA: Gîndește-te, domnule inginer, la ce ne așteaptă dacă hitleriștii năvălesc în oraș. (*Ușa din stînga se deschide brusc. Muncitorii de adineauri intră agitați. Între ei Peti sprijină un om mai în vîrstă, în straie țărănești, cu fața sîngerată, pansat la cap.*)

PETI (*Către Bota, gîfîind*): A fugit de la Săcălaz... Nemții sînt în sat... măcelăresc pe oameni!... (*Amărit*) Ai noștri se retrag... (*Îl așază pe rînit*).

BOTA (*Îl privește cu compătimire, apoi către Tokodi, încet*): Vezi, domnule inginer?... (*Arată spre rînit*) Și el a fost un om pașnic!... (*Tokodi tresare*).

MUNCITORII (*Revoltați*): Nu mai așteptăm! Arme să ne dați! Arme!

BOTA (*Se apleacă peste rînit. Scoate repede batista, șterge fața rînitului. Tăcere adîncă. Bota se îndreaptă. Pasionat*): Tovarăși! De miine vom fi și noi acolo! (*Ridică mîna: în pumn ține batista pătată cu sînge*) Cu arma în mînă!

(*Cortina*)

În romînește de
Nicolae IVAN

DOI ÎNAINȚAȘI AI PICTURII NOASTRE

Mișu Popp (1827-1892) este unul dintre cei mai remarcabili portrețiști romîni din secolul al XIX-lea. Brașovean, coborîtor dintr-o familie de zugravii de biserici, el a manifestat de foarte timpuriu vocația de pictor, care l-a făcut să părăsească școala militară grănicerească din Tîrgul Secuiesc, unde fusese trimis de familie, și să studieze la Viena pictura.

Participant la revoluția din 1848 în Transilvania, el este silit, în 1849, să se refugieze peste munți, în Țara Romînească, unde va trăi pînă în 1864. Aci, el lucrează cu pictorul Constantin Lecca, executînd lucrări diferite și contribuind, prin pictura sa murală, la laicizarea stilului zugrăvelii bisericești, iar prin portretele sale, la răspîndirea gustului pentru pictură în rîndurile publicului romînesc de la mijlocul secolului.

Meritul acestui pictor este de a fi introdus în tematica picturii romînești, portretul omului din popor, al țărănilor din satele ardeleni sau munteneni. Portretul Voicăi Popeea, din Muzeul Regional din Orașul Stalin, unul dintre cele mai reușite, mai expresive și mai calde realizate portrete din toată pictura romînească, este numai un exemplu. Chipul haiducului Radu Anghel, simbol al dorului de libertate și al dîrzeniei țărănilor exploatați, este la noi, primul portret al unui erou popular. Mișu Popp năzuia să realizeze o galerie de portrete prin care să pună la dispoziția concetățenilor săi brașoveni un „pantheon al istoriei romînești”. Alături de chipuri de voievozi, el aduce figuri ca acelea ale lui Vasile Alecsandri, Gheorghe Lazăr, Andrei Mureșanu, Avram Iancu, Alecu Russo, Mihail Kogălniceanu (reprodus alături) etc. urmărind prin aceasta să popularizeze ideile de eliberare națională și socială îmbrățișate de el.

Mișu Popp a încercat și compoziția cu personaje multiple și a practicat peisajul, într-un spirit care dovedește lupta dintre tradiția academică, de care se împăbase din școală, și nevoia de a picta de-a dreptul, așa cum vodea el, priveștiile țării. Așa sînt tablourile reprezentînd casa în care a locuit pictorul, sub stîncile Tîmpei, Poiana Brașovului în zilele de sărbătoare etc. În peisajele lui, tonul

romantic se face adeseori simțit, ceea ce se petrece și în această priveștiște cu arbori, expusă la Galeria Națională, în care se deosebesc încă însușirile picturii de atelier.

★

Pictori care să se fi simțit atrași de priveștiștile romînești și de scenele din viața oamenilor de pe aceste meleaguri mai existaseră și înainte de Carol Popp de Szatmari (1812-1888); dar numai o dată cu venirea în Principate, în 1831, a acestui artist clujean stabilit după 1840 definitiv la București, aceste teme intră statornic în preocupările pictorilor de la noi. Călătorind neconținut, Szatmari, excelent desenator și acuarelist remarcabil, ne-a lăsat o serie foarte bogată de documente ale vieții țărănilor din acea epocă și de înregistrări ale priveștiștilor țării. Ca și Henric Trenk, ca și Preziosi, sau chiar împreună cu acesta din urmă și în măsură mai largă ca el, Szatmari este atras nu numai de frumusețea și varietatea portului popular ori de expresivitatea tipurilor de țărani romîni întîlniți în călătoriile lor prin țară, ci și de viața satului, munca, bucuriile, suferințele și năzuințele lui.

Documente omenești, documente sociale și istorice la fel de importante, operele lui Szatmari arată, cu puterea adevărului, situația țărănilor exploatați gîrboviți de mizerii și de griji, muncind cu unelte rudimentare sau jinduind prin bilciuri, fără să poată achiziționa mărfurile expuse spre vînzare.

Expresiv și spontan, plin de avînt, desenul lui Szatmari, acuarelat cu mult simț coloristic, surprinde și aspectele vieții semirurale ale Capitalei noastre de acum un secol. Din seria aceasta este și episodul pitoresc al spălării rufelor pe malul Dimboviței.

Szatmari a realizat unele din aceste teme și în ulei. Dar în această lucrare, în ciuda compoziției echilibrate și a detaliilor bine pictate, cu mult simț al materiei în special, figurile capătă uneori o stilizare care le ia din spontaneitate. Acuarelele numeroase ale acestui maestru alcătuiesc o frescă vie a satului romînesc din secolul trecut.

DUCELE Neață

în vizita
la

DUCELE MUSSOLINI

— fragment de roman —

de I. LUDO

Desen de A. RIK

Romanul satiric „Domnul general guvernează”, pentru care scriitorul I. Ludo a fost distins cu Premiul de Stat clasa a II-a pe anul 1953, face parte dintr-un ciclu de patru romane purtând titlul comun „Paravanul de aur”. Dacă prima parte a acestui ciclu, „Domnul general guvernează”, se ocupă de situația din țara noastră din perioada ce a urmat încheierii primului război mondial, mergând pînă la declanșarea grevei generale din 1920 — cea de a doua parte, intitulată „Stare de asediu”, cuprinde perioada anilor 1920-1930, pînă la venirea lui Carol al II-lea pe tronul României.

Fragmentul ce-l publicăm alăturat face parte din această a doua parte — lucrare aflată sub tipar la F.S.P.L.A. În acest fragment — a cărui acțiune se petrece în timpul celei de a doua guvernări a generalului Neață (1926-1927), personaj în care cititorii pot recunoaște cu ușurință pe generalul Averescu — ne este descrisă vizita acestui politician reacționar la Mussolini, dictatorul fascist al Italiei.

Scriitorul I. Ludo demască în acest fragment trădarea politicienilor burghezi, care vindeau imperiaștilor apuseni bogățiile țării; într-adevăr, Averescu a încheiat cu Mussolini un pact de prietenie, acordînd în schimb monopolurilor italiene o serie de concesiuni petrolifere. În același timp, fragmentul mai demască: fanfaronada fascismului italian; teuma de comunism ce obseda pe toți guvernării burghezi și pregătirile pe care le făceau pentru a ataca Uniunea Sovietică; sfârșitul politicanistă din România și poziția regelui Ferdinand, care era o simplă marionetă în minile fruntașilor liberali și a soției sale.

Omul hotărîrilor tari și rapide, Neață, se anunță îndată la Ionel, spre a-l informa că toate amănunțele călătoriei lui în Italia erau puse la punct. Ionel încercă de la început să bagatelizeze întreaga afacere.

— Ce să faci în Italia? Ce-ți trebuie Italia? Ce poți face cu italienii? Ce amicitie? Ce colaborare? Cînd va fi și va fi, vor sări oricum să ne asiste. Capitaluri? Dar însuși Mussolini trăiește din pomana unor capitaluri străine. Și nu uita că, orice ai face, interesele lui îl împing mai mult spre Ungaria decît spre noi... El are nevoie de Ungaria împotriva Germaniei. De asta-i făgăduiește Ungarici Ardealul. Pe el ce-l doare Ardealul nostru, cînd el singur trebuie să-și aperse pielea împotriva unei Germanii puternice.

— Dar dacă-l conving?

— Ce să-l convingi! N-ai pe cine convinge!

— Totuși! făcu Neață, care simțea că-l trec sudori reci și calde.

Ionel se uită cu milă la general.

— Uite, generale dragă! îi zise el. Văd că ții tare mult să strîngi mîna lui Mussolini, în calitatea dumitale de prim-ministru al țării. N-am nimic împotriva! Voiaj bun și-ți doresc succes! Dar să știi: pleci fără rege!... Pe rege nu ți-l dau!

Neață simți că i se scurge tot sîngele din vine, deși se aștepta ca lucrurile să se întîmple numai așa. Ionel va refuza să i-l

dea pe Ferdinand, pentru că nu vrea să îngăduie ca voiajul lui să capete o strălucire care i-ar putea întări prestigiul în străinătate — și autoritatea în țară.

— De ce nu mi-l dai? întrebă Neață cu glasul stins.

— Pentru că o bolnav! îi răspunse Ionel liniștit. Sau poate încă n-ai aflat că e bolnav... și că e grav bolnav?

Neață trecu peste impertinența lui Ionel și-i răspunse:

— Dar doctorii spun că o călătorie în Italia i-ar putea face bine!... Două luni în Sicilia...

— Doctorii! făcu deodată revoltat Ionel. Te iei după doctori? Pe doctori ce-i doare dacă o să-l pierdem pe regele nostru? Viața regelui trebuie s-o apărăm noi, nu doctorii!

Și sentința definitivă căzu ca o ghilotină peste capul lui Neață:

— Regele rămîne aici!...

Neață știa că în direcția aceasta, nici regina nu-l poate ajuta. Și-l va ajuta cu atît mai puțin, cu cît simpatiile reginei nu mergeau și nu puteau merge spre un pact cu Italia, rivala plebee și obraznică a patriei sale, Marea Britanie.

— Voi pleca singur! zise el.

— Voiaj bun! îi replică Ionel. Dar să nu te aștepti la prea multe!...

Și deodată:

— Apropo!... Ce a ieșit din călătoria lui Mihail la Roma?

Aici generalul se simțea tare:

— A încheiat un împrumut de două sute de milioane de lire!... O afacere excelentă!

— Da? Pentru cine?

★

Împotrivirea lui Ionel nu-l supără, totuși, pe Neață, peste măsură. Însuși Neață se mira ce se petrece în sufletul lui: eșecul îl plictisea într-o anumită măsură, dar nu-l dezarma. Dimpotrivă! Acuma cel puțin știa cum stă cu regele și ce trebuie să facă. Va pleca singur. De plecat — trebuie să plece. Mussolini îl așteaptă și fără rege. Așa că poate veni în Italia și fără rege. Va fi și mai impresionant.

Un dictator n-are nevoie de rege. Mussolini nu se deplasează nicăieri cu regele de coada lui. Chestiunea e: pe cine pune generalul Neață în locul lui la președinție, cît timp va lipsi din țară? Pe Fiftide! Fiftide, ministrul lui de la Domenii este cel mai potrivit pentru funcția aceasta. Dar dacă Fiftide îi convine lui Neață, îi convine și lui Vintilă? Greu de presupus. Fiftide este dușmanul declarat al lui Vintilă. De aceea Neață, ca să nu facă o imprudență care ar putea dăuna planurilor lui dictatoriale, lansă o bombă prin presă: Fiftide! Să vedem ce va spune Vintilă. Și văzu.

— Fiftide? decise Ionel în numele lui Vintilă. Nici mort!

— De ce mi-l refuzi pe Fiftide? Pe cine să-l pun? Pe Traian? E prea tînăr.

Ionel îl țintui cu privirea:

— Dar unde scrie, generale, că trebuie să numești interimar la președinție pe unul care este azi în guvern? Poți lua prea bine pe cineva din afară!

— Pe cine?

— Pe generalul Costa Stavrdis!

Stavrdis! Titi!... Mareșalul anecdotelor!... Omul regelui și al lui Ionel să-ți țină locul la președinție! Numai unui Ionel îi poate trece asta prin minte! Cum de nu-i este rușine acestui ticălos să-i facă o asemenea propunere?

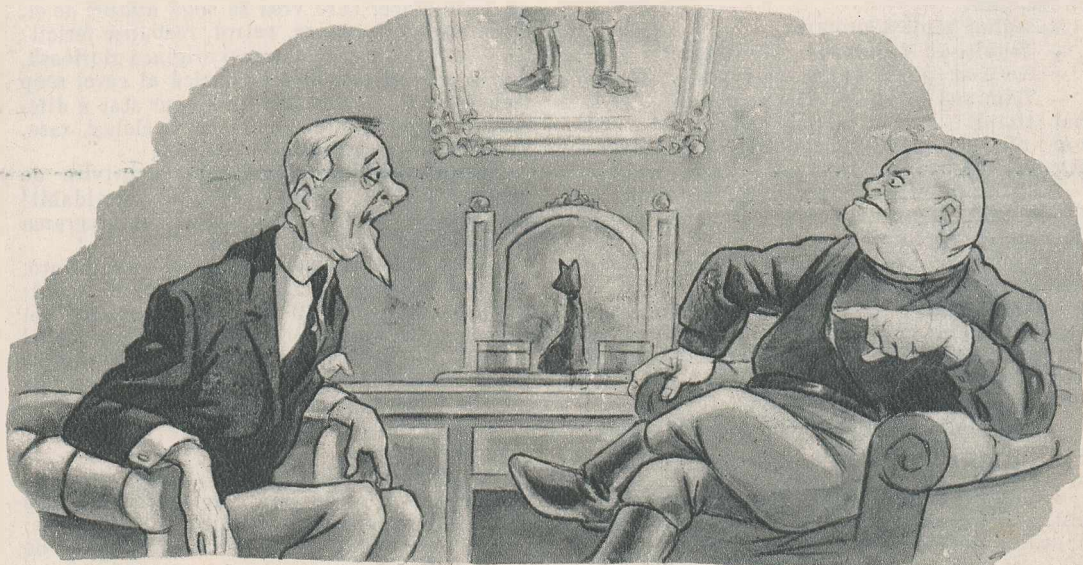
— Bine, domnule Viziru! zise el. Titi este o idee. Îl iau!

În aceeași după amiază, Neață expuse cazul în consiliu. Voiajul în Italia este un act istoric. Îl cer interesele țării. Îl cere poporul. Întrevederea cu Mussolini va decide nu numai soarta României întregite, dar și soarta guvernului! De aceea generalul reclamă celor mai buni oameni ai lui, sacrificii. Trebuie să i se facă un loc în guvern generalului Costa Stavrdis, pentru ca, în calitate de ministru, să poată prelua apoi interimatul la președinție. Așadar, cine este gata să se jertfească?

Toți tăcură, fiecare cu privirea visătoare, dincolo de general, dincolo de pereți, dincolo de oraș, dincolo de Carpați, departe, departe!

— Domnilor, stăruie Neață, trebuie!

Nu răspundea nimeni. Generalul înțelese că nici unul din sfinții lui nu vrea să se despartă de el. Totuși, oricît de dureroasă ar fi operația, ea se impune. De voie, de nevoie.

unul dintre prietenii lui trebuie să părăsească guvernul. Care?

Generalul își plimbă privirea împrejur și ochii i se opriră asupra bunului său amic Treancă. Treancă e modest. Treancă n-are ambițiile lui Mihail sau Traian.

— Treancă, tu trebuie să dai un exemplu de devotament. Demisionează din guvern și acceptă să fii primar general al capitalei.

— Accept!

— Să trăiești, Treancă! făcu Neață. Eram sigur de tine!

— Cu plăcere, oricînd! Dar iau capitala nu ca primar general, ci ca ministru al capitalei. În capitală, vreau eu să dictez.

Lui Neață îi scăpă creionul din mînă:

— Cum? Și tu Treancă, dictator?

★

Întîlnirea generalului Neață cu Mussolini fu scurtă, dar glorioasă. Neață execută în fața ducelui un salut roman de toată frumusețea — ceea ce-l bucură atît de mult pe dictator, încît îi făgădui că-i va trimite peste cîteva săptămîni la București o delegație în frunte cu Badoglio, care să-i întoarcă salutul cu vîrf și îndesat. Apoi se închiseră în biroul lui Mussolini și începură a discuta probleme de stat. Prima problemă pe ordinea de zi era schimbul de fotografii. Neață îi dădu lui Mussolini o fotografie cu dedicație și Mussolini îi dădu lui Neață o fotografie cu dedicație. După aceea, trecură la fetele de măritat.

— Duce — îi zise Neață lui Mussolini — avem o fată de măritat! Pe Ileana!

— Ad-o aici și țî-o mărit imediat.

— Cu cine?

— Cu cine vrei? Pentru mine nu există nici o piedică. Eu sînt ducele Italiei și împăratul imperiului roman. S-o mărităm cu Ras Tafari, regele Abisiniei? Că e însurat? La el nu contează! E rege! Încă o nevestă în plus, nici nu se cunoaște! Ras Tafari e o partidă bună. Abisinia va fi în curînd a Italiei. Deci, vom fi rude apropiate. Ce zici? E prea cald acolo și n-o să-i priască fetei climatul? Perfect! Să-i dăm un rege de climat mai dulce!... Arhiducele Albert de Habsburg îți place? Ia-ți-l!... Ca dar de nuntă îi dau lui Albert regatul ungar. Ungaria n-are rege, ci un amiral fără flotă... Pe Horthy! Zici că-l cunoști? Cu atît mai bine... N-avea grijă de el, nu-l las pe drumuri! Îl fac comandantul portului Fiume. Ești mulțumit?

Neață se simțea militel în fața acestui om care rezolva toate problemele cu ușurința cu care aprinză un chibrit. Un, doi, trei și — gata! Dacă e mulțumit s-o căsătorească pe Ileana cu arhiducele Albert? Ceva mai bun nu-și poate dori nici regina. O asemenea căsătorie va întări prestigiul coroanei romîne, va înlătura dificultățile dintre Ungaria și România și va mări autoritatea partidului poporului.

— Minunat, duce! Ești, într-adevăr, ce să-ți spun...

— Altceva, altceva? făcu ducele, în plină acțiune dinamică. Nu-i timp de pierdut. Altceva?

— Duce, avem un fiu! Mihai, băiatul lui Carol. Aș vrea să-l trimit în Italia pentru cîteva luni.

Mussolini replică prompt:

— Trimite-l! Trimite-l!... E timpit?

— Nu s-ar putea spune că-i prea deștept!

— Trimite-l aici! În cîteva luni țî-l fac și mai timpit! Avem metodele noastre!... Să n-ai nici o grijă! Trimite-l! Trimite-l!... Altceva, altceva!...

Omul ăsta, cu dinamismul lui amețitor, îi tăia răsufletul bietului Neață, care era, totuși, obișnuit cu războiul:

— Frontiera dinspre răsărit! biigui el. Nu prea e sigură. Bolșevicii!...

— Greu! Foarte greu! Imposibil! Noi avem relații cu Uniunea Sovietică. Interesele noastre sînt prea mari acolo!... Greu! Foarte greu! Imposibil!

Și bătă cu pumnul în masă:

— Imposibil! Cum stai cu untul-de-ricină? Ai sau n-ai?

— Am!

— Cum ai? Îl străfulgeră Mussolini. Ai poate pentru uzul obișnuit. Dar pentru dictatură ai destul unt-de-ricină? Asta te întreb!

Neață se îngrozi. Untul de ricină îi ieșise cu totul din minte. Și el, care era gata să proclame dictatura cum se întoarce în țară.

— N-am! recunosc eu.

— Bine! Îți dau eu cît unt-de-ricină îți trebuie!... Mie o să-mi dai în schimb numai petrol.

— Cu plăcere! îi răspunse Neață. Cît îți trebuie?

— Tot! strigă ducele. Eu vreau tot, tot!

Neață nu-i putea da tot, pentru că mai erau și englezii și americanii la mijloc, dar după o scurtă analiză a situației, căzu cu Mussolini de acord ca România să dea Italiei în concesiune importante părți din redevențele de petrol brut. Italia va construi în România o rafinărie și va crea o societate italo-romînă pentru exploatarea unor perimetre de stat. În schimb, Italia se angajează ca la momentul potrivit să apere granițele Romîniei împotriva bolșevicilor.

— Vom apăra țara voastră împotriva bolșevicilor pînă la ultima picătură de sînge. Noi sîntem fasciști! Între noi și comuniști este o luptă pe viață și pe moarte. Poți fi, deci, perfect liniștit! Bolșevicii vor avea de aci înainte de-a face cu mine la granița voastră!... Cu mine!

Și se izbi cu pumnul în piept cu atîta putere, încît pieptul lui începu să vibreze într-un zăngănit metalic. Neață își zise: „Asta-i originea noastră romană!... Mussolini are, ca și noi, șapte inimi în pieptu-i de aramă!” Și era convins că pieptul lui Mussolini este de aramă, dacă Mussolini, răcnind mereu: „Cu mine!... Vor avea de-a face cu mine!”... nu și-ar fi sfîșiat, furios cum era, cu ambele mîini, cămașa și n-ar fi lăsat să i se vadă pieptul înfășurat nu în aramă daco-romană, ci într-o rețea deasă și flexibilă de oțel care-l apăra pe dictatorul Italiei, probabil — își zise Neață — împotriva umezelii.

„Ce succes, doamne, ce succes! își zise Neață, căruia nici nu-i venea a crede că a izbutit să-l înhame pe Mussolini la interesele superioare ale țării. Cu asemenea succes cred că pot să proclam dictatura de pe acum!”

★

Solemnitatea semnării acordului italo-romîn decurse într-o atmosferă pur mediteraneană: toți veseli, toți mulțumiți, fiecare în parte convins că l-a tras pe sfoară pe celălalt.

Mussolini vorbi cel dintîi, se înțelege:

— Dacă Coloana lui Traian, care se ridică în mijlocul Romei, este mărturia vie a indistructibilității rămășițe romane în Orient, Lupoica din Capitoliu, așezată în centrul orașului București, arată dragostea filială cu care descendențele glorioase privesc încă și vor privi mereu spre marea lor mamă latină. Între Italia, care în simbolul fasciei dictatoriale a regăsit acea forță compactă de muncă și disciplină, care este secretul măririi sale, și România, bogată în resurse naționale, care sînt în dezvoltare rapidă — schimbul de produse și crearea de debuseuri, care să o ajute la refacerea economică a ambelor țări, deschid vaste orizonturi de ordin material și spiritual.

Neață, care știa că aici are de-a face cu un frate sincer care vrea să sugă alături de el, de la aceeași lupoică, petrol, răspunse fericit:

— Avem comune nu numai originea glorioasă, dar și aceeași dezvoltare istorică al cărei scop trebuie să fie unirea într-un singur stat a diferitelor ramuri ale uneia și aceleiași rase, răzlețite de vicisitudinile soartei.

Mussolini aruncă lui Neață o privire de recunoștință. Generalul ăsta e formidabil! I-a sugerat o idee fantastică: reintegrarea Romîniei în imperiul roman.

— Generale, îi spuse el după solemnitate, luîndu-l prietenoste de braț. Sînt de acord: România să redevină romană. Dumneata vei fi viceregele provinciei italiene România Mare!

Dacă n-ar fi fost susținut de brațul viguros al lui Mussolini, generalul s-ar fi prăbușit de emoție. Vicere... Dar îndată se reculese:

— Ce facem cu Iugoslavia?

Mussolini rise:

— Iugoslavia? Ce-i asta? A! Am auzit de așa ceva. Un fel de țară care s-a băgat între noi! Las' pe mine! Îi trimit un ultimatum: sau se anexează pînă în douăzeci și patru de

ore de bună voie la imperiul roman, sau o anexez cu forța. Pentru atîta lucru nici n-am nevoie să deranjez armata. Îi trimit Iugoslavia o citație la poliție și am isprăvit!...

După banchet, Mussolini îl luă de braț pe Neață și, însoțit de întreg guvernul, de toți generalii și de cîteva batalioane de cămași negre din garda lui personală, coborî în parc. Deodată răsună un pocnet de revolver și fesul lui Mussolini sări în aer. Neață se sperie, dar Mussolini, calm, îl luă de braț și-i vorbi ca de la duce la duce:

— După cum vezi, e un atentat! Al treilea pe ziua de azi... Trebuie să desființez ce a mai rămas din syndicate... După atentatul ăsta, desființez sindicatul sticlariilor. După atentatul de mîine dimineața, vine la rînd sindicatul zugravilor... și așa mai departe... N-o să rămîna nici urmă de ei... Dacă vrei să vezi cum arată acești bolșevici, du-te pînă la închisoarea San Vittorio... Numai acolo am pus sub cheie cinci mii de prizonieri politici, capturați într-o singură noapte. De spitale, nu mai vorbesc! De cimitire, nici pe atîta! Italia renaște! Cine scoate un cuvînt poate fi socotit mort și îngropat... Am decretat anul 1926 „anul tăcerii”... Cine vrea să muncească bine, trebuie să tacă!...

Admirația ce i-o inspira acest om de geniu îi răpea lui Neață pînă într-atîta controlul de sine, încît îl împinse la indiscreție:

— Dar cum faci, duce, că ai timp de atîtea atentate?

— Este o necesitate de stat! De miss Gibson ai auzit? O englezoaică autentică. Știe să tragă la țintă admirabil!... De altfel, toți atentatorii sînt trăgaci aleși pe sprinceană... Ai văzut! Și această miss Gibson a trebuit neapărat să mă zgîrie cu revolverul aicea, la nas... Vezi urma?... Ea e! Miss Gibson!... Trebuia! Era chestia Egiptului în joc. Cum mi-am pus un platură la nas, am trimis idiotului acela de Chamberlain o notă: ori mă lasă să fac ordine în Egipt, ori fac război.

— Și?...

— Rezultatul a fost matematic acela calculat de mine: englezii mi-au acordat două milioane de lire sterline pentru marină.

Neață rise de prostia englezilor:

— Auzi, imbecilii! Ca să-ți construiești flota dumitale italiană, țî-au dat banii lor buni!...

— Pardon! Nu banii în bani!... Ci bani în materiale. Ne procură ei tot! Și ne construiesc ei tot, în șantierele lor!

— O! făcu Neață. Și ce faceți cu șantierele voastre?

— Construim vapoare în contul englezilor!

— Dar englezii își construiesc vapoarele lor în șantierele proprii. La ce le trebuie vapoarele construite de voi?

— Vapoarele construite de noi, englezii le vînd spaniolilor. Noi le facem pe un preț convenabil. Muncitorul italian e un cetățean conștient și modest. Cine nu-i conștient și modest îl mîntîncă insulele Lipare. Fascismul a însănătoșit nu numai sufletul, dar și mintea italianului!...

— Pooc... poc!

Două bubuituri de revolver răsunară, una după alta — și două gloanțe vijîră la urechca lui Neață și se înfipseră în pieptul lui Mussolini. Ducele, cu dezinvoltura cu care ar prinde un purice în cămașă, își scoase gloanțele din piept și i le arătă lui Neață. Neață se sperie:

— Calibrul 18!

— Da! zise Mussolini. Calibrul 18. Așa că în clipa aceasta aș fi fost un cadavru, dacă n-aș fi avut asta!

Și-și arătă pieptul de oțel, îmbrăcat peste pieptul lui de aramă.

— Marfă italiană! zise el cu mîndrie. Producție fascistă!... Creație a Italiei renăscute!... Rezistă la orice calibru!... Și este inoxidabil!...

Un tînar în cămașă neagră se apropie într-un suflet de Mussolini și-i întinse o gazetă. Neață își aruncă ochii fără să vrea și citi: „Un nou atentat împotriva Duceului! Ducele a scăpat ca prin minune!”

Dar nu putu citi mai departe, pentru că Mussolini, cuprins de furie, mototoli gazeta și o zvîrli în obrazul cămașii negre:

— Ai înnebunit? Ce mi-ai adus? Asta-i ediția de poimînc!

OCCUPANȚII AMERICANI în ITALIA

— fotoreportaj trimis Flacării —

de Giancarlo SCALFATTI-Milano

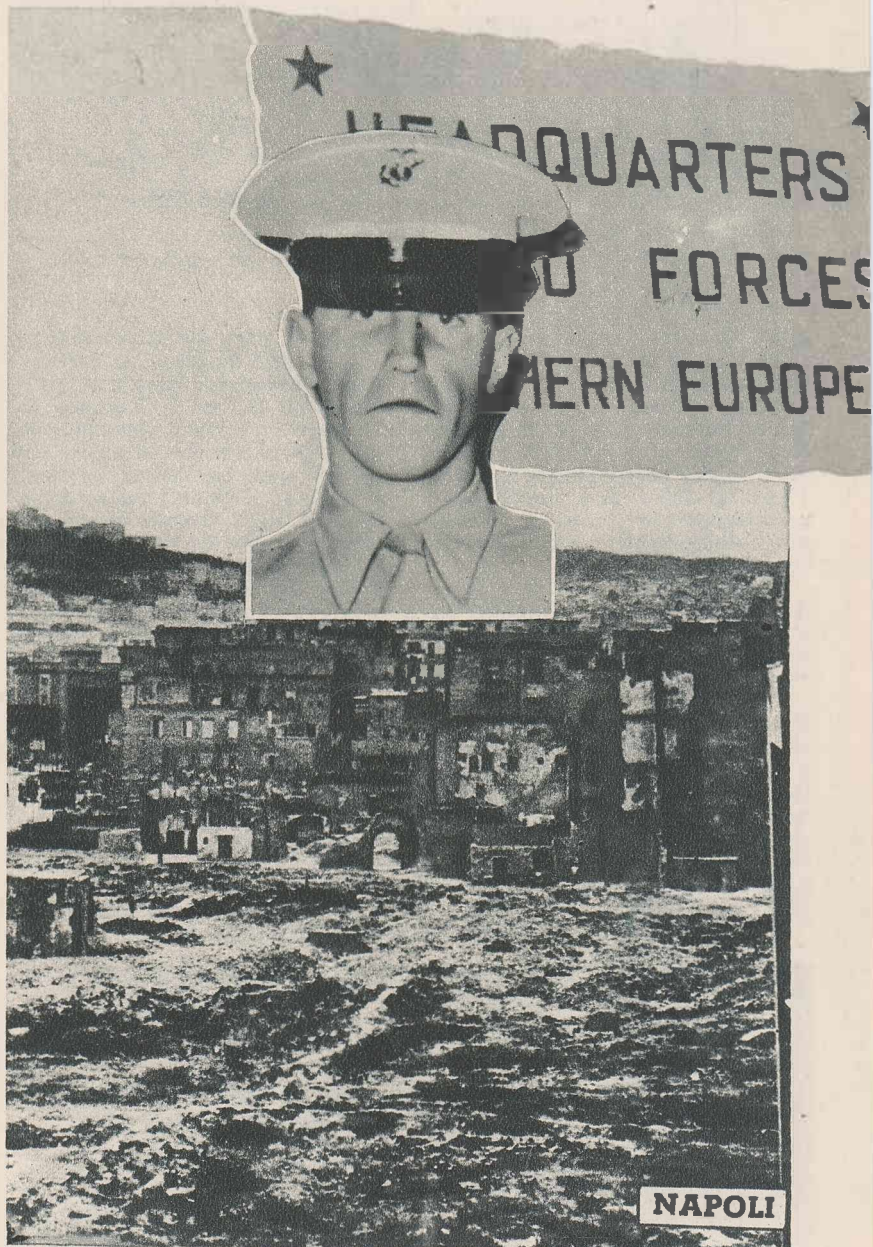
Ocupația americană în Italia a început chiar din ziua când această țară a fost eliberată de sub jugul fascismului mussolinian. Numai că în zilele când trupele americane debarcau în Italia ca „eliberatoare”, nimeni nu și-ar fi putut închipui că ele se vor transforma curînd în trupe de ocupație permanentă. Și, totuși, faptele sînt fapte... „Eliberatorii” au devenit ocupații cei mai cruzi și mai impertinenți.

Regimul de ocupație instaurat de americani a fost oficializat și recunoscut față de guvernanții de la Washington și Roma abia în vara anului 1951, cînd vasalii atlan-

tizați ai S.U.A. au semnat așa zisa „convenție despre statutul trupelor străine”, care oferă Statelor Unite ale Americii dreptul de a instala cantonamente de trupe americane pe teritoriul țărilor făcînd parte din pactul agresiv al Atlanticului de Nord. În legătură cu aceasta, revista new-yorkeză „U.S. News and World Report” — preamărînd politica Wall Street-ului de cucerire a dominației mondiale — arată că Statele Unite dispun de baze militare navale și aeriene în nu mai puțin de 63 de țări de pe glob și că numărul militarilor și civililor americani

Acolo unde „gospodăresc” ocupații yankei... lată cum arată și azi multe din cartierele orașului Neapole distruse în timpul războiului. Fotografia aceasta a apărut în revista italiană „Vie Nuove.” Sus în dreapta, chipul respingător și arogant al ocupantului american: o sentinelă la comandamentul general al forțelor atlantice din sudul Europei.

Pe Via Chiaia, una din străzile centrale din Neapole: marinari americani intrînd într-o tavernă. Cînd pleacă în asemenea „misiuni”, militarii americani se lasă călăuziți de obicei de cite un „sciuscio”, băieți, care pentru o bucatică de piine fac asemenea servicii murdare.

Americanii au înființat în Italia trei baze militare oficial recunoscute ca atare: una la Neapole, unde se află și sediul comandamentului forțelor din sudul Europei ale Organizației Atlanticului de Nord, alta la Livorno, unde portul și o porțiune de teren din spatele portului au fost rechiziționate de către armatele SUA, a treia bază la Ragusa, în Sicilia. În orașe, cartiere întregi au fost rechiziționate și sustrate de sub regimul administrației italiene. Cu toate că ne găsim pe teritoriu italian, jurisdicția militară aparține poliției militare americane. Pînă și locurile de parcare a mașinilor sînt rezervate exclusiv autovehiculelor americane, așa cum indică de altfel și panoul din fotografie: „Rezervat numai pentru parcare mașinilor militare americane”.

Generalii yankei se tem de furia poporului italian. In permanență sediile militare americane sînt pázite de soldați americani și de detașamente de carabinieri italieni în mașini militare.

aflați în afara hotarelor S. U. A. trece de un milion și jumătate. Toți acești musafiri nepoftiți, fie că taie și spînzură în Austria și în țările Beneluxului, fie că instruiesc trupe franceze și aviatori englezi sau huzuresc pe spinarea popoarelor Italiei și Germaniei occidentale, pretutindeni se comportă ca stăpîni atotputernici, ca adevărați ocupanți.

Orașe întregi și zeci de porturi italiene au fost transformate în anii din urmă în adevărate pașalicuri americane. Iată, bunăoară, vestitul Neapole, mîndria Italiei,

este astăzi pur și simplu o cazarmă. Aci se află de altfel și cartierul general al forțelor armate atlantice din zona de sud a Europei. La Florența s-a instalat comandamentul forțelor aeriene atlantice din aceeași zonă. La Verona, cartierul general al forțelor terestre atlantice. Și dacă fiecare din aceste comandamente are în cap un general sau un amiral american, apoi fiecare din aceste orașe este împinzit de trupe americane cantonate aci pe timp nelimitat, sub pretextul „asigurării funcțiunilor operative” ale comandamentelor respective.

O patrulă din poliția militară maritimă americană, făcîndu-și rondul într-o stradă din Neapole. Cartierele cele mai sărăcicioase ale orașului, începînd din centru și pînă spre colinele înconjurătoare, au fost declarate „infectate”. Ele constituie „off limits” — zone interzise pentru soldații americani. Această măsură discriminatorie a fost luată de „supermenii” yankei sub pretextul că în „restaurantele situate în aceste zone se servesc alimente și băuturi alterate”. Nu este însă greu de sesizat că în realitate această interdicție are cu totul alt substrat. Autoritățile de ocupație vor să ferească pe militarii americani de furia maselor muncitoare, care populează cartierele sărace. Orice militar yankeu știe bine, de altfel, la ce se poate aștepta dacă s-ar aventura prin locurile unde yankeii sînt înconjurați de ura de moarte a poporului.

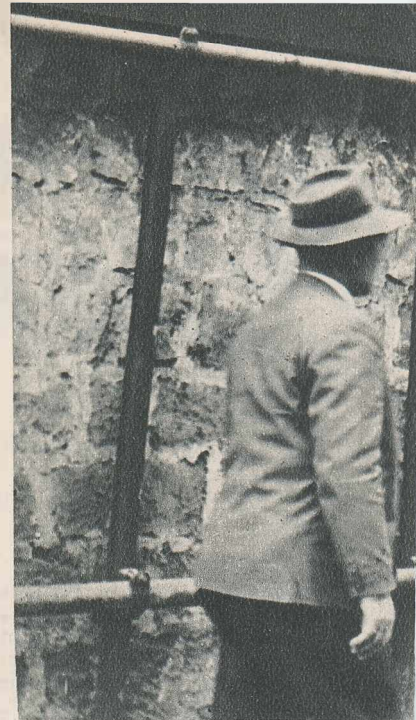

Porturile Italiei sînt de asemenea înșesate de nave militare, trupe de ocupație și armament american. Nu mai este, de mult, un secret faptul că, de pildă, portul Livorno a fost predat în mod oficial americanilor de către guvernul italian. Comandamentul maritim american controlează de asemenea portul Trapani, iar portul sicilian Augusta a fost transformat în bază permanentă a flotei americane din Mediterana.

Tabloul regimului de ocupație se completează nu numai cu penetrația grosolană a marelui capital american în toate posturile-cheie ale economiei italiene și în jaful deliberat ce se face pe spinarea poporului, dar și prin comportarea gangstercască pe care ocupanții în uniformă militară americană o au față de populația italiană.

Să amintim doar unele dintre isprăvile gangsterești săvîrșite de huliganii yankei numai în cîteva orașe italiene.

În plin centrul orașului Neapole, doi marinari americani înjunghie un tînăr italian în vîrstă de 20 ani. Alți doi marinari stîlesc în bătăi o studentă care a refuzat să intre cu ei într-un local de noapte. La Torino, trei ofițeri yankei sîlesc, sub amenințarea revolverelor, un șofer de taxi să-i plimbe o noapte întreagă prin oraș. În dimineața următoare, șoferul este găsit în nesimțire într-o stradă dosnică. O bandă de militari americani este prinsă în momentul cînd comitea a 15-a spargere la Spezzia. Un negustor italian este silit, sub amenințarea revolverului, să primească dolari falsi în schimbul mărfii vîndute. La Siracusa, un marinar american, în stare de ebrietate, pătrunde cu forța în casa unui muncitor și încearcă să-și bată joc de soția acestuia. Un grup de huligani din armata S.U.A. provoacă un scandal monstru într-un local din Palermo. La Genova, un ospătar italian este azvîrlit

în stradă de pe balconul unei clădiri. „Vina” lui fusese aceea de a fi cerut consumatorilor americani să-și plătească băutura...

Poporul italian a trăit ani în șir sub călcîiul sugrumător al regimului fascist. El este silit acum să îndure calamitățile ocupației americane care, în multe privințe, întrece în cruzime chiar și fărădelegile huliganilor fasciști de odinioară.

Ocupația americană a adus Italiei numai ruină economică, mizerie și reacțiune. Milioane de șomeri infomețați, țărani fără pămînt, bărbați, femei și copii, care suportă pe pielea lor consecințele dezastruoase ale politicii atlantice a guvernului italian, blestemă cu ură pe ocupanții americani și pe slugile lor din Italia.

Poporul italian, sătul de fascism și de război, respinge planurile

Ocupația americană și represiunile antipopulare ale reacțiunii nu pot frîna voința de luptă a poporului italian pentru pînă, pace, libertate. În medalion, o demonstrație de stradă a populației muncitoare din Fucechio.

Ocupația americană și politica americană a guvernanților italieni aduce poporului italian nări suferințe. Iată un grup de șomeri italieni în fața unui panou de reclamă a Casei de filme „Republic Pictures of Italy”.

iminale ale cercurilor agresive. Nu vrea să fie carne de tun pentru războiul pus la cale de imperialiștii americani și complicitii lor. Reacțiunea italiană a ratificat ordurile militariste de la Londra și Paris, dar poporul italian nu are să fie convins să le pună în aplicare. Dimpotrivă. În fruntea mișcării mai active dintre socialiști și comuniști, poporul italian luptă cu vigoare sporită împotriva politicii de aservire totală a țării, impuse de ocupația americană. De la un capăt la altul al Italiei

se înalță tunător glasul mulțimilor:

„AMI, GO HOME!” AMERICANI CĂRAȚI-VĂ ACASĂ!

Fotoreportajul pe care-l publicăm în aceste pagini ne-a fost trimis de colaboratorul revistei noastre, ziaristul italian *Giancarlo Scalfatti* din Milano, care, atât prin fotografiile acestea, cât și prin textele lor explicative, caută să ofere cititorilor „Flacării” o imagine, chiar și incompletă, a Italiei aflate azi sub ocupația americană.

Jos: o manifestație antiamericană a studenților progresiști din Roma reprimată de poliția italiană.

CE ÎNSEAMNĂ PENTRU ITALIA „AJUTORUL” DOLARULUI

- Invalia capitalului american în Italia a rulat în ultimii cinci ani sute de întreprinderi industriale. Numai în industria metalurgică și de construcții de mașini au fost închise 100 de întreprinderi, iar 80 și-au redus parțial producția.
- Potrivit datelor furnizate de însuși Institutul de statistică din Roma, care este un organ guvernamental, în Italia dolarizată există 1.938.300 șomeri totali (adică 10 la sută din populația muncitoare); 4.254.900 șomeri parțiali (adică 22 la sută din populația muncitoare); 677.700 de tineri care caută pentru prima oară de lucru; 119.600 șomeri din rândurile studenților, care au absolvit școlile superioare și nu găsesc de lucru.
- Șomajul face ravagii și la sate. În agricultura italiană există în prezent aproape 2.000.000 șomeri parțiali, adică 24,8 la sută din totalul muncitorilor agricoli.
- În timp ce oamenii muncii italieni sînt obligați să plătească 50 la sută din veniturile lor în contul impozitelor, marii latifundiași și capitaliștii, care fac afaceri cu firmele americane, nu plătesc, ca impozite, decît 2 la sută din totalul vărsămintelor.
- 70 la sută din populația Italiei are azi un venit sub minimul de trai stabilit oficial.
- Față de creșterea vertiginoasă a șomajului, guvernul din Roma intensifică „exportul” de muncitori fără lucru. Numai în cîteva luni aproape 200.000 șomeri au fost siliți să emigreze în Australia, Brazilia, Argentina și în alte țări care au nevoie de muncitori — sclavi pe diferite plantații.
- 92 la sută din muncitorii agricoli italieni cîștigă cu mult sub minimul de trai, iar 2.000.000 de țărani sînt siliți să locuiască în cocioabe mizere și chiar în peșteri. Adesea, familii întregi locuiesc în grajduri, laolaltă cu vitele.
- Potrivit calculelor americane înseși, valoarea totală a „ajutorului” primit de Italia din partea S.U.A. este de 1.555 miliarde lire. În același timp, însă, rechizițiile militare efectuate de yankei în Italia și diferitele „compensații” încasate de S.U.A. au costat poporul italian uriașă sumă de 6.560 miliarde lire. Comenterile sînt de prisos...

În presa progresistă italiană apar numeroase caricaturi — de felul acestuia, apărute în „Vie nuove” — prin care sînt demascați guvernanții americanizați și patronii lor de peste ocean.

SCRITORII și CĂRȚI

ORAȘE ȘI ANI¹⁾

de Silvan IOSIFESCU

Iată apărind astăzi una dintre operele care au constituit o dată importantă în evoluția romanului sovietic și în creația unuia dintre reprezentanții lui de frunte.

În 1922, când a început să scrie „Orașe și ani”, roman pe care avea să-l sfârșească și să-l publice în 1924, Konstantin Fedin trecuse cu puțin de treizeci de ani. Își trăise copilăria și adolescența la Saratov, ciocnindu-se de îmbăcșitul mediu mic burghez din familie și din școală. Luase parte în 1905 la o grevă a școlărilor, fugise de câteva ori de-acasă. Apoi, mutându-se în alt oraș, la Kozlov, prinsese pasiune pentru literatură și începuse să scrie cu dibuirile și greutatea firești celui care-și caută drumul în artă și în viață.

Anul 1914 — și, deci, dezlănțuirea primului război mondial — l-a găsit pe Fedin în Germania, unde plecase să studieze. Prins, atunci când încerca să se înapoieze în patrie, a trăit pînă în 1918 în Saxonia, în Silezia, apoi la Berlin.

Acesta e materialul autobiografic din care s-a născut romanul lui Fedin. După cum ne spune, s-a reîntors în țară în toamna anului 1918, „cu geamantanul tăcit cu însemnări din cei patru ani și mai bine petrecuți în spatele frontului german și cu un teanc de tăieturi din gazete”.

„Orașe și ani” este cartea unei epoci în care istoria și-a schimbat fața și cartea prăbușirii unui om care n-a înțeles ce pretinde Revoluția, pe care, obiectiv, a trădat-o. Ca și în epopeea lui Șolohov, ca și în „Donul liniștit”, în centrul romanului se află un om cu reale însușiri morale, dar care refuză să înțeleagă sensul vremii lui. Căile pe care merge Andrei Starțov sînt, firește, deosebite de cele ale lui Grigore Melehov, din „Donul liniștit”. Dar și Andrei Starțov plătește prin descompunere morală vina de a fi salvat un dușman implacabil și de a fi subordonat dragostei lui, cauza revoluției. Și faptul că din paginile romanului străbate intens tragicul situației în care se zbate personajul, nu micșorează condamnarea acestuia prin însăși sensul operei.

ției, pe care o urăște de moarte. Trupele albe sînt zdrobite. Dar Mühlen Schönau scapă, pentru că l-a înfilit pe Andrei Starțov. Și Andrei, deși știa cu cine avea de-aface, deși văzuse atîrînd de copaci trupurile celor spînzurați de „markgraf”, îl ajută să scape, îi procură chiar acte false. O face dintr-un cavalerism absurd, dar și în nădejdea că Schönau va putea să i-o regăsească pe Marie.

Pierzîndu-și orice sprijin moral, pierzînd-o și pe Marie, care, devenită revoluționară, a aflat de trădarea lui, Andrei ajunge o epavă. Aproape nebun, e ucis de fostul lui prieten, Kurt, care socoale că astfel a făcut „ceea ce era dator să facă un tovarăș, un prieten, un artist”.

Andrei nu e — desigur — conceput de Fedin ca fiind reprezentativ pentru întreaga intelectualitate a vremii. I se opun în carte destule figuri de altfel de intelectuali: revoluționari, cum e pictorul Kurt Wann, ori oameni vechi, care au început a pricepe măreția schimbărilor revoluționare, cum este bătrînul profesor care sapă la tranșeele din jurul Petrogradului. Dar prăbușirea lui Andrei Starțov cuprinde într-adevăr o condamnare fără apel a unei anumite intelectualități. Pe un om care pornește cîștit, ca Andrei Starțov, menținerea la non-violență, incapacitatea de a înțelege necesitatea unei durități fără șovăieli față de dușmanii de moarte ai Revoluției, îl fac pînă la urmă complice al „markgrafului” spînzurător, Andrei cade ușor pradă santațului „cavaleresc” și „sentimental” al lui Mühlen Schönau. Își trădează în cele din urmă și cauza și iubirea. O înșală pe Marie, căci el nu poate spune nu unei alte femei, deși n-o iubește.

„Orașe și ani” este romanul unei epoci și titlul îi larg se justifică pe deplin. E o carte a Revoluției și lucrul acesta se simte în toate — în oamenii și faptele înfățișate, în atmosfera atît de caracteristică, în freacățul stilului. Și, de asemenea, este una dintre cele mai vehemente demascări ale războiului și ale militarismului german.

Orașele și anii puși față în față în roman exprimă, de fapt, ciocnirea a două lumi. În primele și ultimele capitole răsună acordurile grandioase ale Revoluției. Sîntem în plin război civil. La Petrograd se sapă tranșee în jurul orașului, căci trupele intervenționiste se apropie. Sînt așteptate cu nerăbdare, cu flori și focuri de artificii, de diversi „foști”, ascunși ca șobolanii prin diferite „tinde, cămăruțe și tot felul de cotloane”. Dar sînt așteptați altfel de miile de oameni dirji, hotărîți să nu cedeze Petrogradul. Spre Semidol, oraș de la capătul țării, se îndreaptă trupele albe recrutate de Mühlen

Schönau, și ele vor fi zdrobite de hotărîrea poporului înarmat.

Atmosfera aceasta încordată, diversă, contradictorie, e realizată de Fedin cu ochiul pictorului și cu auzul muzicianului. Urmărind să ne redea cît mai concret mulțimea de aspecte ale vieții, Fedin folosește nu numai amănuntul selecționat cu ascutime din cele mai diferite domenii, ci și fragmentul de document, titlul de ziar, citatul, cuprinsul unei pancarde. Mulțimea de detalii nu duce însă niciodată la confuzie, nu dă impresie de greoi, pentru că romancierul le organizează în jurul unui șir de figuri, exprimînd tocmai forțele ce se ciocnesc în revoluție. Iată-l, de pildă, pe Serghei Lvovici, fostul intelectual distins, păzindu-și ca un dulău alimentele pe care le-a adunat cu o lăcomie fără de pereche. Pe Serghei Lvovici îl vedem rugîndu-se spășit în gîngul cu predicatori și cerînd domnului să-l ierte pe băiatul lui, Lev, care a devenit comunist. În aceeași dimineață, îl auzim cerînd suflimentul de pîine cuvenit celor care au săpat la tranșee, deși el a trimis un înlocuitor. „De vreme ce eu sînt locatarul, mie mi se cuvine din punct de vedere legal...” O altă serie de figuri fac să trăiască lumea opusă a celor care au apărut Petrogradul, Semidolul și întreaga țară împotriva gardiștilor albi, figurile celor care în fruntea poporului au sfîrșit ani de zile valurile succesive ale intervenției imperialiste. Sînt personajele care prefigurează pe neuitați eroii pozitivi ai romanului sovietic. E Golosov, președintele comiteului executiv, călit de Revoluție, cu maturitatea și hotărîrea rapidă a conducătorului și, în același timp, cu prospețimea unui tînar de 22 ani. Ori Pokisen, finlandezul, comisarul politic care nu va mai apuca să revadă malurile lui Hepo-Iarvi, pentru că si-a dat viața luptînd împotriva albilor. Cu aceeași pregnanță sînt create figurile oamenilor și atmosfera războiului în orașele germane — unde se petrece acțiunea celor mai multe pagini. Atmosfera din Erlangen sau Bischoffsberg pare calmă, pașnică. Studenții beau bere, cîntă și cuceresc ușor grațiile cîte unei fete, cu aprobarea lui „Frau Mamma”. Pe alei, „bûrgerii” se plimbă gravi, respectînd cu strictețe tăblitele indicatoare: „Numai pentru bicicliști”, „Numai pentru pietoni”, „Cîinii trebuie neapărat ținuți de zgardă...” Dar acești „bûrgeri” așezați sînt cei care aklamă războiul, ling entuziaști eizmele ofițerilor și junkerilor. „Socialistul” Hennig, care teoretizează grav ura împotriva altor națiuni și necesitatea victoriei germane, e încîntat că regele Saxoniei i-a adresat cîteva cuvinte.

Miezul romanului cuprinde astfel o deosebit de actuală și corosivă demas-

care a militarismului german. Contribuie la ea toate paginile care povestesc războiul: cele în care doamnele războinice și filantroape vorbesc cu groază de una dintre ele, acuzată — pe nedrept — că ar fi împărțit cafea și prizonierilor ruși; ori paginile în care niște medici germani, precursori ai contraților de mai tîrziu din lagărele hitleriste, ampuțează experimental picioarele soldatului rus prizonier, Fedor Lependin; și mai ales paginile din care se desprinde portretul lui Mühlen Schönau.

Se pot găsi în istoria războiului civil destule modele pentru figura „markgrafului”, în special în demontul baron Ungern Steinberg, cel care plănuia să restaureze imperiul lui Ghinghis-Ian și care a lăsat o dîră lăta de sînge pe unde a trecut.

Orgoliul nemăsurat de feudal, egocentrismul total, cruzimea bestială sînt trăsăturile dominante ale lui Schönau. El nu iubește, nu poate iubi pe nimeni și nimic. Nici pe Marie n-o iubește, dar vede în ea pe cea care va reîmprospăta anemiul sînge aristocratic al Mühlenilor. Nu iubește arta, dar încearcă, țînîndu-l într-un fel de iobăgie pe pictorul Wann, să-i fure o parte din celebritate. Singura pasiune de care e în stare, e ura, ura împotriva maselor, ura ce o poartă Revoluției. Dintre asemenea Schönau s-au recrutat în timpul Revoluției călăii intervenționiști, mai tîrziu comandanții monoclai ai Wermachtului, apoi comandanții lui Hitler, asasinii a milioane de oameni. Astăzi ei sînt puși din nou înaintea de imperialiștii americani, ca instrumente docile, gata la orice. Figura lui Mühlen Schönau este într-adevăr de o sinistritate actualitate.

Dar realistul Fedin n-a văzut numai acest aspect al Germaniei. Cît de răspîndit, cît de adînc ar fi pătruns militarismul prusac, el n-a putut acoperi fața cealaltă, fața adevărată a poporului, cea exprimată în carte de spartakiști, de muncitorul Meyer — închis în fortăreață pentru că s-a ridicat împotriva războiului — de soldații revoltați. Vizitînd după război Republica Democrată Germană, Fedin a putut constata transformarea, și-a dat seama că acest spirit, al dreptății, umanității, democrației, a învins acolo.

Cărțile care exprimă cu adevărat epoca pe care o evocă au cei mai mulți sorți de permanență artistică. „Orașe și ani”, scrisă în clocotul războiului civil, este din toate punctele de vedere o carte a actualității. Romanul acesta, pe drept cuvînt considerat clasic în literatura sovietică, iradiază entuziasmul pentru oamenii Revoluției, ura pentru diferenții Schönau și încrederea în forțele care i-au înfrînt pe Schönau sub toate metamorfozele lor.

¹⁾ Roman de K. Fedin, Ed. Cartea Rusă, 1955.

LA CE LUCREAZĂ HORVÁTH ISTVAN

Am avut prilejul să văd stadionul „23 August” din București în prima fază a construcției sale.

Pe șantierul plin de praf și zgomot, între prăpastiile excavărilor, nu prea îți dădeai seama de rostul acestei munci. Dar pe un teren uriaș de la marginea șantierului zăreai din depărtare, întinsă ca o oglindă, pista regulată, cercul mareț al stadionului. Văzusem — iar muncitorii o aveau mereu în față — ținta sigură, minunată, falnică a muncii lor.

Această priveliște mi-a apărut în gând, când mi s-a pus întrebarea, la ce lucrez și care-mi sînt planurile.

Pe scurt, pot să răspund că planul meu este să arăt perspectivele viitorului ce se clădește pe temelia prezentului, în așa fel ca liniile sale atrăgătoare, înălțătoare, să se reflecte limpede în activitatea clocotitoare ce se desfășoară în jurul nostru.

Sufletul omenesc n-a cunoscut transformări mai furtunoase, mai puternice și mai mărețe decât cele din zilele noastre, iar materia primă a scriitorului este acest suflet aflat în plină transformare. Această materie delicată și complicată este mai greu de modelat decât orice altă materie unealta cu care lucrează scriitorul fiind însuși sufletul său, aflat de asemenea în curs de transformare, acest suflet trebuie să fie alcătuit dintr-o materie din cele mai tari și mai curate. Construind, scriitorul trebuie să coboare la adâncimile cele mai mari și trebuie să se înalțe sus de tot, pentru a vedea construcția în ansamblului ei.

Iată unde am căutat să ajung eu în cursul ultimilor trei ani.

În momentul de față am cinci volume care așteaptă apariția lor la edituri. La Editura Tineretului, poeziile pentru copii intitulate „Habakuk” și o carte de povești, „Zölderdőfia” (Fiul codrului), iar la E.S.P.L.A., un mic roman, „Csali gróf” (Contele Minciună) și două volume de poezii, unul în limba română, altul în limba maghiară.

Intenția mea este ca, pe lângă alte lucrări, să scriu continuarea romanului „Brazdă peste haturi”. O datoriez de mult cititorilor mei. Una din cauzele care m-au făcut să nu mă apuc încă de lucru, a fost că trebuia să-l scriu pe „Csali gróf”. Dar cauza principală a fost alta...

Am văzut în realitate prăbușirea lui Serken Imre, oprirea din drum a lui Bényi Peti Zsiga, transformarea cumpătatului Fényes într-un om pripit, iute la fire, dezvoltarea minunată a modestului Ács Laji și a altora. Nu toți au făcut ceea ce aveam de gând să-i pun să facă în romanul meu și n-am văzut și nu-mi sînt nici acum suficient de limpezi toate acele cauze și condiții sociale și particulare care au determinat dezvoltarea acestor oameni.

Cele mai clare îmi sînt figurile lui Bényi Peti Zsiga și a lui Fényes. Țăranul Bényi Peti Zsiga, mic producător de mărfuri, se sperie în fața perspectivelor producției socialiste și cu greu se poate hotărî să spargă cadrul vechi, care i-a devenit atât de familiar. Fostul argat Fényes, care în trecut n-avea nici un fel de perspectivă, acum, ca o pasăre scăpată din colivie, zboară ici-colo, amețit încă de atîta libertate.

Acești doi oameni, luați izolat, ar putea să dăuneze măreței noastre construcții, primul fiind prudent pînă la timiditate, iar al doilea temerar, lipsit de cumpătare. Dar ce forță puternică va putea emana din ei, dacă, în loc să stea unul în fața forțelor lor se vor alătura clasei muncitoare!

Ei n-au nici un interes să stea unul în fața celuilalt, totuși de cîte ori nu se întîmplă acest lucru! Dușmanul de clasă îi pîndește atent și, profitînd de slăbiciunea lor, îi ațîță mereu pe unul contra altuia.

De ce poate să facă acest lucru?

Îl poate face deoarece nici unul, nici altul nu întrezărește încă atât de clar minunata construcție a socialismului, cum, pe tabloul care se desfășura naintea ochilor mei, se putea vedea pista regulată, cercul mareț al stadionului.

Planul meu, intenția mea, este să fac să se poată vedea cît mai limpede ținta sigură, minunată, falnică a muncii noastre — socialismul.

István HORVÁTH

120 DE ANI DE LA ÎNTEMEIEREA „OBȘTESCULUI ORAȘ ALEXANDRIA”

Pecetea orașului Alexandria (1834)

S-au împlinit anul acesta 120 de ani de la înființarea orașului Alexandria, din regiunea București. Născut din frământările burgheziei în dezvoltare, el este rodul strădaniei și luptei comune duse de meseriași, mici comercianți, boiernași și țărani clăcași, împotriva întunecatei exploatari feudale, care domina încă în Țara Românească în prima jumătate a sec. al XIX-lea.

Condițiile economice create burgheziei în urma tratatelor de la Kuciuk Kainargi și Adrianopol au făcut ca la începutul veacului trecut aceasta să se dezvolte cu pași destul de rapizi.

În războiul ruso-turc din 1806-1812, orașul Siștov avusese mult de suferit: cea mai mare parte a locuitorilor lui trec Dunărea și se stabilesc în Țara Românească, pe la Zimnicea, Giurgiu etc. O parte din populația orașului întemeiază târgușorul Mavrodin, așezat pe proprietatea boierului Cristofi Sachelarie, căruia târgoveții Mavrodinului îi plăteau unele dări în bani, precum și în natură.

După introducerea Regulamentului Organic și conform lui, proprietarul nu se mai mulțumește cu cele ce primea pînă acum, ci cere și mavrodinenilor legiuitele zile de clacă pe an. Aceștia însă, invocînd contractul și faptul că ei nu sînt clăcași, refuză să le presteze. Locuitorilor stabiliți la Zimnicea li se întîmplau cam aceleași lucruri. Colindînd pe la autorități, târgoveții își caută dreptatea, dar toată strădania lor este zadarnică. „Legea” era făcută de marii boieri și, oricum ar fi întors-o, tot în favoarea acestora cădea.

În frământările lor, mavrodinenii ajung și la guvernatorul general al Principatelor, generalul Pavel Kisseleff; acesta îi cunoștea, căci, în timpul unui viscol neobișnuit din iarna anului 1828, se adăpostise la ei mai bine de o săptămînă. Delegației venită cu jalbă pentru a i se face dreptate, Kisseleff îi dă sfatul ca toți locuitorii împreună, alcătuiind o obște, să cumpere o moșie pe care să se stabilească și să-și întemeieze un oraș nou al lor, liber de orice obligații față de vreun proprietar. Sugestia aceasta, pe care târgoveții și-au însușit-o, stă la temelia orașului Alexandria de astăzi.

Prin sumele strînse de la părtași, obștea nou constituită a cumpărat moșia Brezoaia, din jud. Dimbovița. Cum însă nu voiau să se depărteze prea tare de regiunile unde se stabiliseră de mai bine de 20 de ani, ei schimbă această moșie cu moșia Băcăianca, din apropierea Mavrodinului, care aparținea Mitropoliei. Actul de schimb se încheie la 12 mai 1834.

Un inginer adus din București face apoi planul noului oraș și obștea trece de îndată la împărțirea pămîntului. Chiar în vara lui 1834 se împart peste 700 de loturi în vatra viitorului oraș.

Pentru a găsi sprijin din partea domnitorului și a contracara cu ajutorul acestuia loviturile pe care încercau să i le dea foștii proprietari ai moșiei, boierii Sachelarie și Ipsilanti, obștea dă noului oraș numele de Alexandria, după cel al domnului țării de curînd instalat, Alexandru Dimitrie Ghica.

Tot în 1834, o comisie redactează statutul de organizare al noului oraș, intitulat: „Extracția condițiilor de hălăduire celor ce vor primi a se așeza cu șederea în noua adunare de oraș, pe moșia Băcăianca, jud. Teleorman”. El cuprinde condițiile de stabilire în Alexandria, prețul pămîntului, norme privitoare la administrația orașului, la negoț etc.

În Alexandria se stabilesc în primul rînd obștenii care contribuieră la cumpărarea moșiei. Dar, pe lângă ei, mai vin și alții:

meseriași, negustori, boiernași, și mai ales țărani clăcași, pentru care noul oraș constituia un loc de refugiu. Ca să scape de exploatarea cruntă moșierească, ei fug în Alexandria, unde, pentru a-și pierde urma, sînt trecuți în cataografia orașului drept „mesteșugari”.

Dar întemeierea orașului nu s-a făcut însă chiar așa, în liniște, cum povestim noi. Prin diverse intrigi, invocînd chiar unele articole inexistente în Regulamentul Organic, boierii, cu sprijinul administrației, reușesc să oprească lucrările de construcții începute și să închidă, ilegal, prăvăliile târgoveților.

O delegație a orașenilor obține de la domnie anularea dispozițiilor luate de cîrmuirea județului Teleorman, la sugestia boierilor. Lucrările de construcții se continuă. Iar în 1837, în oraș ajung să fie stabilite peste 1000 de familii.

Dar marii boieri țes neconținut noi urzeli împotriva târgoveților. Astfel, în aprilie 1839, mai mulți clăcași din Sovărești, stabiliți în Alexandria, se plîng la domnie de cele ce au pătimit din partea autorităților și boierilor: „Mari și înfricoșate supărări am răbdat de către dorobanți, umblînd să ne înapoiască... „în groază silnicie ne-au luat și ne-au dus la Șovărești cu dorobanții și cu strășnicie... „numai Dumnezeu știe amărăciunile și oftările noastre”. Ei își încheie jalba cu rugămîntea: „Nu ne lăsa în ghearele robiei, prea înălțate Doamne...”

În cele din urmă, cu învoierea domnului, clăcașii se pot întoarce la noile lor locuințe din Alexandria.

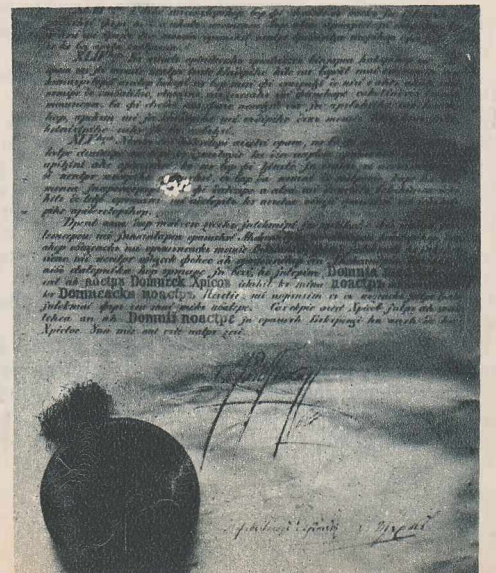
În lupta aceasta dintre feudalism și burghezie, aceasta din urmă învinge. Dirzenia cu care au luptat meseriașii, negustorii și țăranii din Alexandria împotriva privilegiilor feudale ale boierimii sînt caracteristice acestei vremi de început a ascensiunii burgheziei din țara noastră.

La 4 septembrie 1840, orașul Alexandria primește un hrisov din partea domniei, prin care i se recunoaște oficial existența de „oraș obștesc” cu administrație autonomă, aleasă din sinul locuitorilor săi. Cele 42 de puncte ale hrisovului reproduc în mare parte statutele orașului.

Dar în anul 1864 după un sfert de veac de la întărirea domnească a acestor privilegii, legea comunală trece orașul sub administrația de stat, desființînd epitropia și caracterul de relativă autonomie. Epitropii orașului protestează cu vehemență și numai cu ajutorul forței armate puterea este preluată din mâinile lor și predată unui primar și consiliu comunal. Treptat se mută în oraș toți moșierii din împrejurimi, care-și împart conducerea cu burghezia înstărită în cadrul hidosului regim burghezo-moșieresc. Orașul își pierde caracteristicile feudale și se transformă într-un oraș obișnuit, pur capitalist. Alexandria fiind așezată într-o bogată regiune cerealiară, ajunge în scurt timp cel mai important oraș din fostul județ Teleorman și unul dintre cele mai însemnate centre economice din acea vreme în Țara Românească.

N. ADĂNILOAIIE și M. DAMASCHIN
cercetători științifici la Institutul de Istorie al Academiei R.P.R.

Ultima filă a hrisovului domnesc prin care se recunoaște oficial calitatea de „oraș obștesc” a orașului Alexandria (1840).

ÎNTR-UN AUTOBUS

de Constanța COPORAN

Ilustrație de D. NEGREA

De câte ori trec cu trenul prin gara acestui oraș din Regiunea Autonomă, îmi amintesc de împlinirea pe care am trăit-o într-însul acum un an, într-o dimineață de toamnă când copacii nu-și scuturaseră încă frunzele.

Ploua mărunț și acoperișurile înalte de țiglă ale clădirilor aveau o strălucire molcomă, asemenea unor safire sau rubine înfășurate într-un văl subțire și fumuriu. De-a lungul străzii largi și drepte, în răsunetul băților ceasurilor străvechi, magazinele cu firme scrise deopotrivă în românește și ungurește își ridicau obloanele unul câte unul. Pe stradă, oamenii forfoteau care încotro...

Eram în stația unul autobuz din apropierea sfatului popular. În juru-mi era destulă lume. Chiar mulți oameni. Nu cunoșteam pe nici unul, nici măcar din vedere. Și neavînd ce face în așteptarea mașinii, am prins să-mi închipui meseria fiecăruia, locul unde se duce cu autobuzul...

Despre cei doi tineri care se hîrjoneau pentru fotografia lui „Klari Czabo” — după cum spuneau ei — mi-am zis că-s doi proaspeți strungari, îndrăgostiți de aceeași fată. Am hotărît că ea trebuie să lucreze în aceeași secție cu ei, că e neapărat blondă și că-i place mai mult pe Lungu decît pe Petérfi, — așa se numeau între ei — de vreme ce lui Lungu îi dăduse fotografia. Pe femeia micuță, cu păr cărunt și cu suris de copil, mi-am închipuit-o educatoare la căminul unei fabrici. Parcă o și auzeam cîntînd alături de micuții cu șortulețe albe... Despre bărbatul cu trăsături energice și servietă subsuoară, care citea preocupat o scrisoare dintr-un plic oficial, mi-am zis hotărît că e inginer. Mi se părea că fulguirea de zîmbet, ce-i lumina fața, pornea anume de la șlirea pe care o citise în scrisoare, că piesele cerute pentru fabrică urmau să vină curînd.

Așa i-am luat pe rînd... Numai pe unul n-am știut să-l tîlmăcesc. Înfașurarea îi era obișnuită, și totuși... Sub cozorocul șepcii în carouri, ochii lui aveau expresia aceea tristă pe care o are, într-o fotografie veche, privirea unui om ce s-a despărțit cu greu de viața atunci cînd a murit.

Nu i-am pus pe seamă nimic. Poate că pînă la urmă aș fi făcut-o, dacă n-ar fi venit autobuzul. Întîi s-a suit „educatoarea”, sprintenă ca o vrabie. Pe urmă un țaran ungur cu nevasta, „strungarii”, încă vreo trei persoane, eu, „inginerul” și omul cu ochi triști. Am scos cu toții bilete și, găsindu-ne cite un locșor, ne-am continuat preocupările din stație. Lungu îi povestea în ungurește lui Petérfi, ceva despre Klari. Țaranul își certa nevasta că a cheltuit prea mulți bani pentru gîteala fetelor, iar „inginerul”, scofînd din nou scrisoarea din plic, a început s-o recitească. M-am apropiat de el și mi-am aruncat ochii pe foaia de hîrtie. Era într-adevăr o adresă oficială, dar cuprinsul ei era cu totul altul decît cel pe care mi-l închipuisem. Cititorului i se făcea cunoscut, de către direcția unui liceu din oraș, că i se aprobese să urmeze cursurile serale, iar cel care citea scrisoarea — am văzut bine adresa — era un sudor, Aureliu Someșan.

Mă înșelasem, deci. „Inginerul” meu era un simplu muncitor care, poate chiar din seara acelei zile, devenea elev al unui liceu. Îl priveam cu cită lăcomie cîtește de atîtea ori rîndurile acelea și mă gîndeam cît de departe de realitate fusesem cu presupunerile mele, cînd deodată, am auzit de-alături, în ungurește, vocea înțepată a taxatoarei:

— Alo, crezi că ești la club, să stai să citești și să-mi stînjenești mie circulația?

Se adresa, bineînțeles, vecinului meu. Dar el n-o auzea. Era în altă lume. Se gîndea poate că e la liceu, în clasă, în bancă... El în bancă...

— Alo! — a strigat iar taxatoarea.

M-am gîndit să-l atrag atenția, dar chiar

în acea clipă, omul cu ochi triști, de alături, îl bătu pe umăr și-i șopti într-un fel complice:

— Dînsa, taxatoarea, v-a spus ceva...

Sudorul se trezi buimac din visare:

— Mie? Mi-a spus mie?... Scuzați... n-am auzit... Ce mi-a spus?

Mi s-a părut atunci că ochii triști ai omului cu șapcă în carouri au sclipit ciudat, ca un jar dezvelit dintr-o cenușă deasă. A ridicat ușor din umeri și-a răspuns tărăgănat:

— Regret, nu cunosc limba maghiară... În orice caz, nu cred să vă fi spus ceva de bine...

— Da... — bișui încă nedumerit sudorul. — Da...

Se gîndi o clipă, așa cum se gîndește orice om în pragul unei certii, la ce anume să spună mai întîi. Apoi, privind la taxatoare, o întrebă calm:

— Ce mi-ai spus, tovarășă?

De-alături, bătrînul țaran traduse întrebarea în ungurește.

Fata — o cîrnă prea zeloasă — îl privi pe sudor ca prin sită, pocni copilărește a pagubă din buze și-i răspunse mofluz tot în ungurește:

— Ce-am zis? Mai ai curajul să faci și pe nevinovatul, dumneata, dumneata care-mi încurci treaba...

Țaranul tîlmăci la iuteală cuvintele fetei și Someșan roși pînă în virful urechilor. Acum se vedea limpede că nu-l mai interesa atît motivul pentru care taxatoarea îl luase la rost, ci faptul în sine că se purta astfel cu dînsul, că îi vorbea astfel. O privi lung, în tăcere, apoi, cu o voce care-i întărea și mai mult autoritatea figurii, spuse rar și apăsător:

— Te sfătuesc să te porți civilizată cu călătorii. Sînt muncitor ca și dumneata. N-are rost să vorbești urît. Cred că înțelegi... — și adresîndu-se țaranului îl rugă să traducă.

Nu știu ce-a mai răspuns taxatoarea. Știu numai că atunci, omul cu ochi ciudați s-a apropiat de Someșan și, hătîndu-l ușor pe umăr, i-a șoptit clătînd capul:

— Ce să înțelegă, dragul meu?...

— Să înțelegă ce i-am spus! De ce să vorbească așa urît cu mine, cu dumneata, cu altul ca noi!...

Omul cu ochi ciudați rise scurt, dezvelindu-și dinții galbeni:

— Da, ai dreptate, dar e inutil... E ungueroaică, dragul meu...

Sudorul rămase cu privirea nemișcată pe fe-reastră. Așa cum stătea, strîngîndu-și concentrat ochii și cătînd să pătrundă adevăratul înțeles al cuvintelor omului, părea că încearcă să-și dea seama dacă picăturile de ploaie sînt albe sau negre...

— Și ce dacă? — se hotărî într-un tîrziu — Ce-are a face? Nouăzeci la sută din taxatoarele autobuselor orașului sînt ungueroaice și se poartă frumos cu călătorii...

Prin ochii ciudați se zvrîcoli o undă de viclenie:

— Nu, dragul meu... Nu în sensul ăsta... ungueroaică în sensul că... azi...

Sudorul închise o clipă ochii, de parcă l-ar fi orbit ceva, apoi îi deschise brusc. În privirea lui albastră scilpea acum o lumină ciudată. Se întoarse încet, greoi, spre cel care-i vorbea și-i șopti aproape sugrumat:

— Da... așa e... Azi...

Ochii vecinului nu mai aveau acum nici o umbră de tristețe. Erau numai vicleni și răi ca de lup:

— Azi, dragul meu, nu te mai poți atinge de nici un ungur... Azi e... „egalitate”!

Am văzut atunci un lucru care m-a uimit. Figura energică, dar prietenoasă a strungarului s-a schimbat în răstimp de cîteva clipe în așa fel de parcă nu mai era a lui. Energia pe care o iradia se prefăcuse în forță, iar prietenia ei, în vio' nță. Am simțit că-și stăpînește brațele, pumnii, corpul greu și i-am auzit deodată vocea, tunînd în întreaga mașină:

— Ticălosule! Nu-ți convine egalitatea ungu-rilor?... Tînjești după vremea dinainte?... Bagi zîzaniei, banditul!...

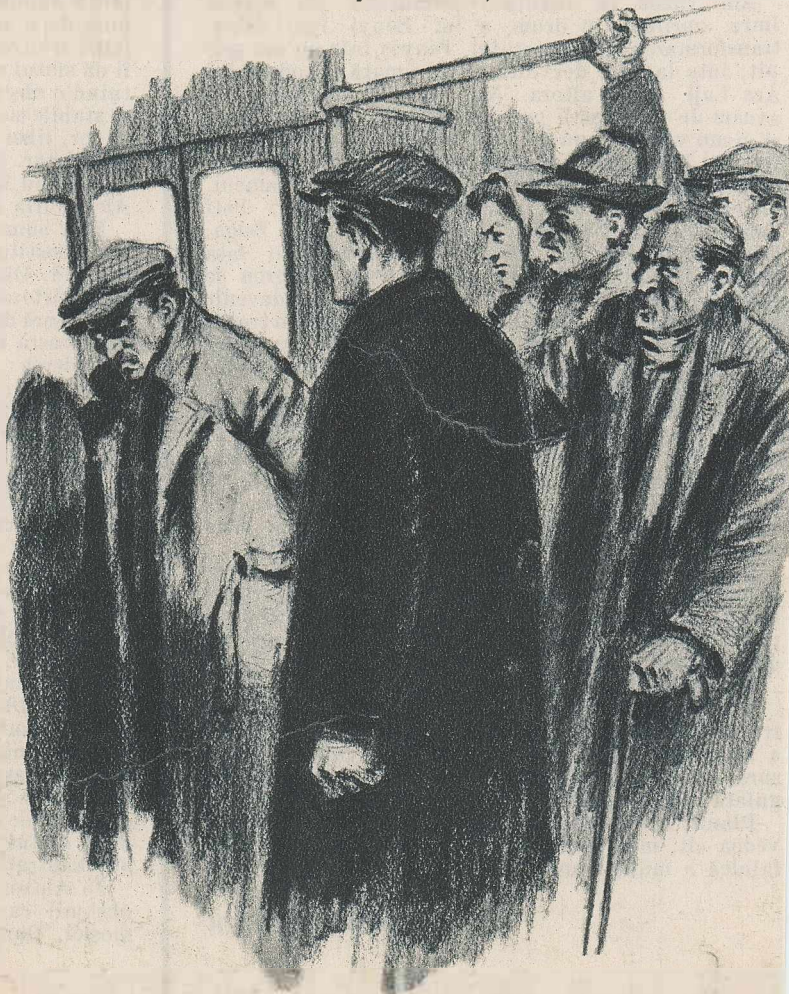
Dușmanul pălise. Ochii lui nu mai aveau acum tristețea aceea fără margini, ci teama fiarei încolțite, fără putință de scăpare. Își bălăbănea miinile, îngăima ceva neînțeles, cerea ajutor... Și-atunci s-a stîrmit ca un potop în întreaga mașină. Întîi a vorbit un bătrînel din fund:

— Dă-te puțin la o parte, tinere, să-l văd și eu pe „domnul”. — Vorbea greoi romînește, se vedea că e ungur. — Aha... dar ăsta este Tomșan, cel care a avut fabrică de mobile împreună cu Imre György... Ce împlinire... Am lucrat și eu o lună la el și m-a dat afară... Se scâldea în bani... Acum poartă șapcă, vrea să pară d-ai noștri și strecoară vorbe...

Apoi au pornit cu toții să vorbească. Și Lungu, și Petérfi, și țaranul, și educatoarea... Ca lovit cu pietre, dușmanul se lipise de ușă și privea îngrozit în jur.

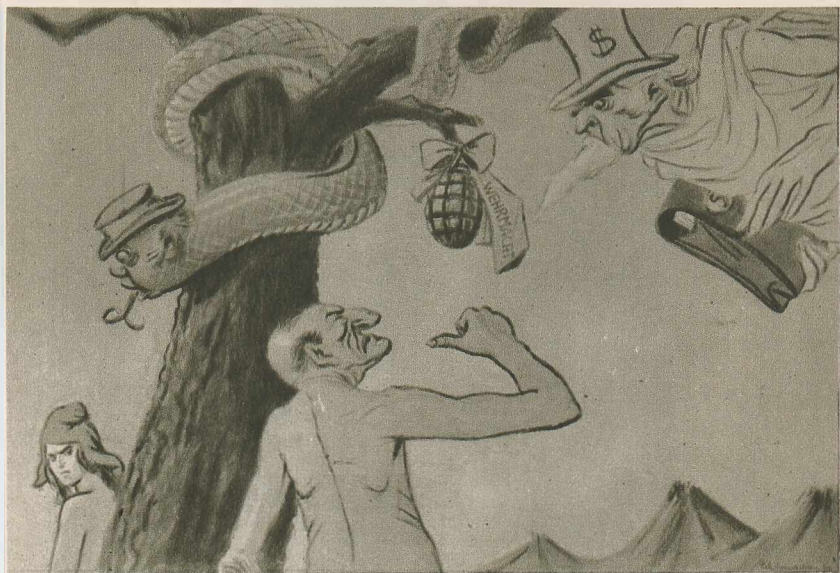
La prima stație s-a întors iute, s-a strecurat afară și a pornit-o grăbit prin ploaie, ca un șobolan descoperit în vizuină. Din urmă l-au petrecut huiduielile lui Petérfi și Lungu. Apoi autobuzul a pornit...

Iată pentru ce, de câte ori trec prin gara orașului acesta, îmi amintesc împlinirea pe care am trăit-o în el. Și parcă îi văd aceea, umăr la umăr, pe strungarul Someșan, pe bătrînul țaran, pe Lungu și Petérfi, pe educatoarea cu păr cărunt și suris de copil...

CARICATURI

ÎN EXPOZIȚIA ANUALĂ DE STAT
A ARTELOR PLASTICE

Cik DAMADIAN,
laureat al Premiului de Stat

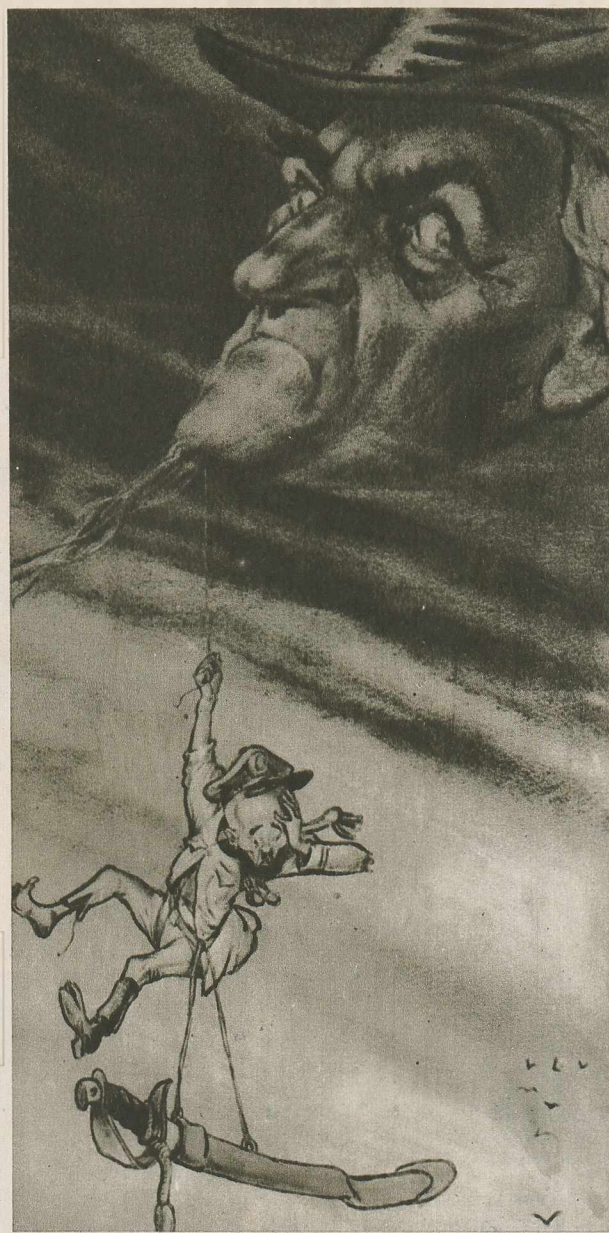
In paradisul „atlantic”
Adenauer: Tată, Mariana nu vrea să mănânce mărul.

Romeo VOINESCU: — Pe bulevard
— Cam greu de trecut pe aici, pînă nu
dispar astfel de indivizi !..

Rik AUERBACH

Impăunatul

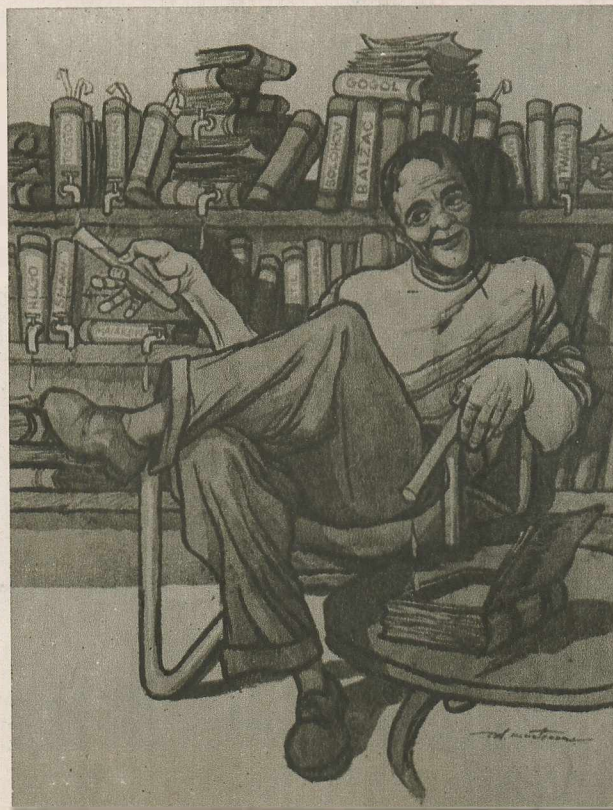

Eugen TARU,
laureat al Premiului de Stat:

... de un fir de păr!

Val MUNTEANU:

Metodă de inspirație.
— Dacă nu curge.., pică!

N. JURĂSCU:

Preferatul

Adrian LUCACI: Aceeași Marie, cu altă pălărie...

Ion DORU,
laureat al Premiului
de Stat:

Ingîmfare

Grijufiul

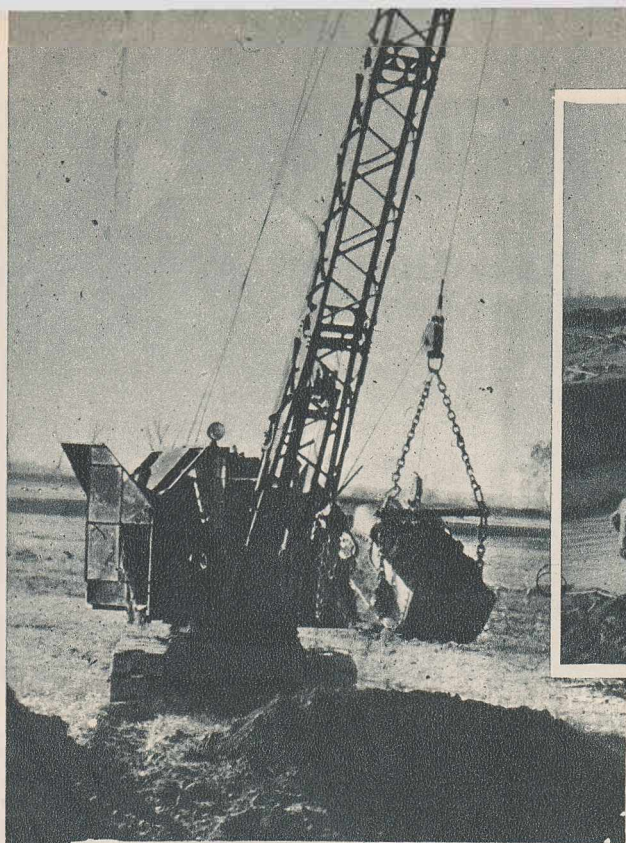
— Hei păcătoșilor, puneți morcovul la loc că se strică. Vă bateți joc de bunul poporului?

A. POCH:

Gion D. MIHAIL: Poziție de for

Cu câteva luni în urmă în acest loc se întindea o mlaștină cu stuțăriș. S-a lucrat mai mult cu mașinile. Draglinele au excavat peste 1600 metri cubi de pământ. Aici se va ridica stăvilorul care va dirija debitul apei.

9.240.000 KG. GRÎU

Canalul va avea o albie dreaptă, fără ocoluri. Pute-mice-mașini ajută muncitorilor la săparea ei. Draglina mușcă la fiecare mișcare aproape un metru cub de pământ.

Comunistul Petre Foale, șeful echipei de mecanici a șantierului.

Cel mai destoinic betonist al șantierului: Gheorghe Foica.

Inginerul Ulise Bararu, șeful șantierului.

Brusc, trenul se opri, parcă ar fi vrut într-adins să trezească din somn călătorii. În vagon începu forfota. Bagaje, paltoane, pălării fură luate în grabă și posesorii lor se îndreptară spre ieșire.

De undeva de aproape se aude un zgomot difuz de motoare. Mai încolo de calea ferată se înșiruiesc barăci albe, de-a lungul cărora sînt clădite stive de scîndură, legături de fier pentru beton, roabe și, în sfîrșit, o draglină. Este punctul de lucru al șantierului canalului Aranca.

Canalul are o istorie interesantă. În secolul trecut, apa Mureșului izbucnea an de an peste albie, inundînd zeci de hectare. Prin 1882 se formă o societate, pe nume „Aranca”, care începu canalizarea apei revărsate. Canalul se făcu. Neîngrijit, lăsat pradă ploilor, apele au spălat în fiecare an pămîntul și o dată cu scurgerea lor s-au depozitat în albia canalului aluviuni. Apoi a crescut stuțăriș, rogoz, papură. S-au născut pe albia vechiului canal bălți cu miasme grele, cu țînțari și muște, care în timpul căldurilor înăbușitoare se ridicau ca norii. Și astfel canalul fu înghițit de paragină...

Conform proiectului de Directive ale Partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii au început acum lucrările de despotmolire și reamenajare a vechiului canal.

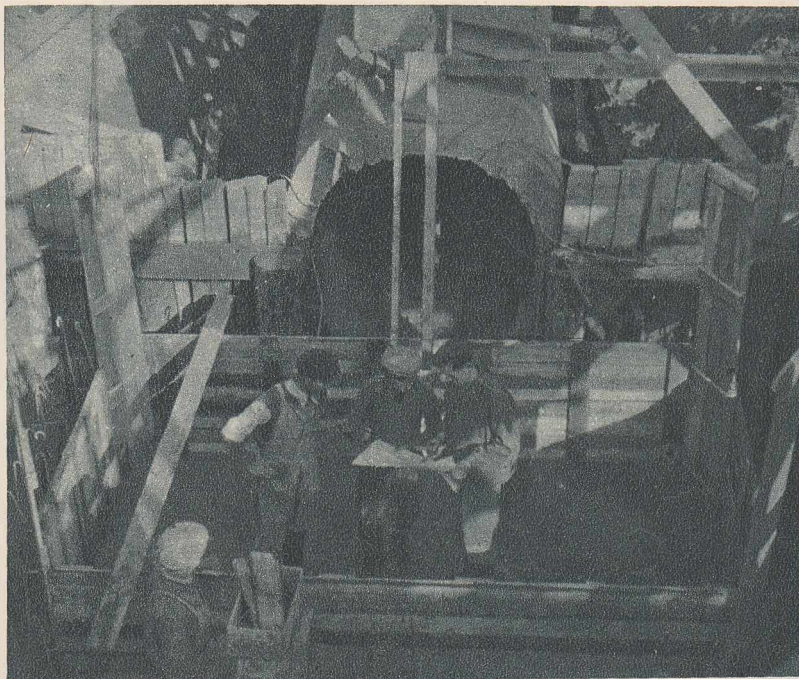
Nu departe de apa tulbure a Mureșului, din care își trage vitalitatea, se construiește o clădire de înălțimea unei case cu patru etaje. Aici va fi stația de pompare, care va împinge șuvoaiele de apă în Mureș, sau în epoci de secetă, va alimenta canalul cu apă din rîu. Cînd toate lucrările vor fi terminate, suprafața arabilă a raionului Sînicolaul-Mare va fi ferită

de inundații frecvente, pe o întindere de aproape 6.600 ha.

Socotînd că fiecare hectar, din această suprafață, semănat cu grîu, poate să dea 1400 kg, recoltă medie prevăzută în Directive, se vor obține de pe această mare întindere 9.240.000 kg grîu.

Sute de oameni lucrează de-a lungul canalului. Dispare stuțărișul, rogozul și papura. Cupele draglinei și excavatoarelor scot din albia Arancai pămîntul viscos. Prin mii de guri, bălțile pestilențiale își varsă apa în canal. Pămîntul înecat de atîția ani prinde viață.

Echipele de dulgheri a lui Cornel Follman au început montarea cofrajelor pentru turnarea pilonilor la stațiunea de pompare. Munca aici e grea; se cere pricepere și curaj. Uneori, din pereți țînesc vine puternice de apă, care inundă locul de muncă. Trebuie luate toate măsurile de precauție pentru bunul mers al muncii. De aceea au sosit inginerii și se sfătuiesc cu priceputul dulgher...

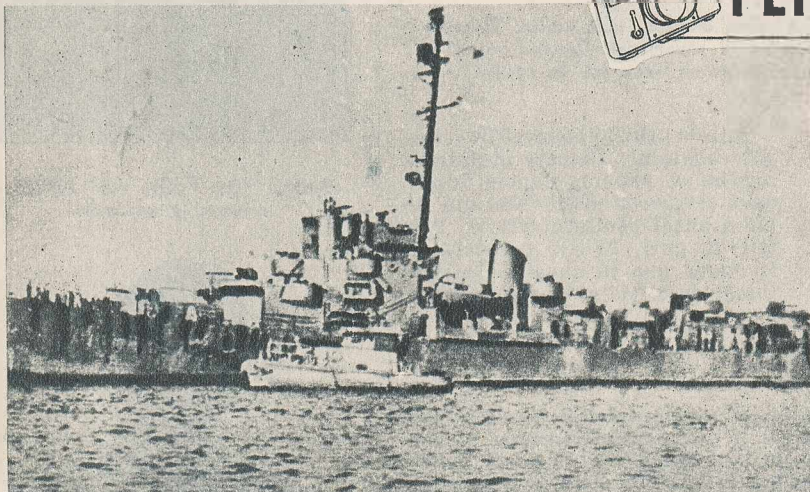

Guvernul sovietic l-a numit pe academicianul D. V. Skobel'tin (în fotografie), ca reprezentant al U.R.S.S. în Comitetul consultativ al O.N.U. pentru pregătirea conferinței internaționale în vederea folosirii pașnice a energiei atomice. În legătură cu aceasta, agenția TASS a fost împuternicită să anunțe că guvernul sovietic, căutând să contribuie la dezvoltarea colaborării internaționale în domeniul folosirii energiei atomice în scopuri pașnice, este gata să transmită experiența științifică și tehnică corespunzătoare, acumulată în Uniunea Sovietică.

În marea bătălie a popoarelor pentru o pace trainică și colaborare internațională, Uniunea Sovietică se află pe prima linie. Zilnic sosesc din toate colțurile Țării Sovietelor noi vești despre succesele raportate de constructorii comunismului în construcția de pace și despre năzuința fierbinte a omului sovietic de a face totul pentru zădărnicierea planurilor imperialiste de incendiere a lumii. În fotografie: Prezidiul unuia dintre mii de mitinguri pentru pace, care au loc în U.R.S.S. Vorbește scriitorul A. Sofronov, membru în Comitetul Sovietic pentru apărarea Păcii.

fotocronica FLACARII

ACEST DISTRUGĂTOR ȘI-A ÎNCHEIAT CARIERA!

Pe cât de frecvente sînt în ultima vreme provocările agresive ale cilei dolarizate gomindaniste împotriva R. P. Chineză, pe atît de zdrobitoare este riposta dată agresorilor de forțele armate ale poporului chinez. Cu tot ajutorul militar primit din partea patronilor săi americani, falitul Cian-Kai-și nu poate evita eșecurile militare. Aceste două fotografii redau doar una dintre răsunătoarele înfringeri gomindaniste. Sus: distrugătorul clankalist „Talping”, înainte de încercarea sa de a bombarda un convoi de vase ale R. P. Chineză. Jos: epava aceluiași distrugător, scufundat de proiectilele tunurilor care străjulesc frontierele maritime ale Republicii Populare Chineze.

↑ COLABORARE FRĂȚEASCĂ

Legăturile frățești dintre țările de democrație populară reprezintă o cheazăie de seamă a țării marelui lagăr al păcii și socialismului, ce are în frunte pe Uniunea Sovietică. În fotografie: la combinatul „Klement Gottwald” din R. Cehoslovacă se fac pregătirile pentru trimiterea în R. P. Română a unei uriașe turbine construită pentru o centrală hidroelectrică din țara noastră.

← TEROAREA COLONIALISTĂ DIN KENIA

Negrii patrioți din Kenia plătesc cu viața năzuința lor după o viață liberă. Căzut în mâinile colonialiștilor englezi, luptătorul pentru libertate Kaleba a fost „judecat” și condamnat la moarte. Cu cătușele la mîini și la picioare, el este dus acum în fața judecătorilor albi, pentru a l se comunica sentința lor mișșavă.

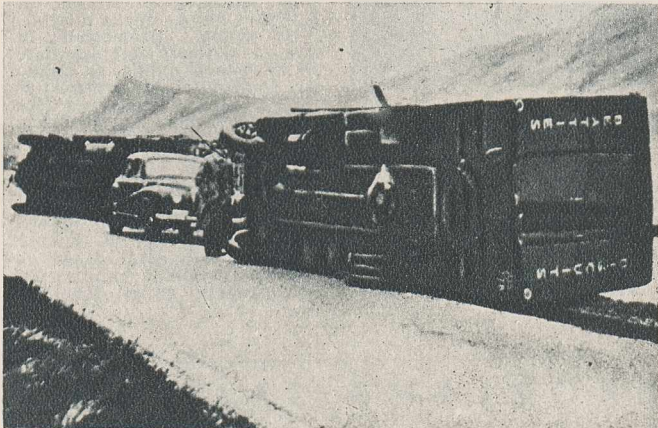

↑
O mostră a „democrației americane” importată și în Chili. Pentru că muncitorii din transporturi s-au încumetat să organizeze o demonstrație publică spre a-și cere drepturile legitime, poliția chiliană, sprijinită de unități militare înarmate, a recurs la o nouă reprimă singeroasă. În fotografie: un grup de muncitori încercuți sint siliți, sub amenințarea armelor, să se îndrepte spre ducele poliției.

→
30.000 de învățători și profesori japonezi s-au întrunit într-un mare miting la Tokio, pentru a protesta împotriva gîturii drepturilor și libertăților lor de către guvernarea reacționară a Japoniei. La microfon vorbește Hiragaki, secretarul general al Federației învățătorilor și profesorilor japonezi.

Și în iarna aceasta țările din Europa occidentală au fost bintuite de catastrofale furtuni, care au făcut numeroase victime în rândurile populației, paralizînd totodată pentru zile în șir circulația pe străzi și șosele. În fotografia de sus, una din isprăvile furtunii în Scoția: două mari autocamioane răsturnate pe o șosea acoperită de polei. Jos: o avalanșă de zăpadă s-a năpustit asupra satului de munte Les Planches din cantonul elvețian Wallis.

1.000.000 DE GREVIȘTI

1.000.000 de muncitori din marile regiuni industriale din Germania occidentală au declarat zilele trecute o grevă de 24 ore în semn de protest împotriva politicii de înfometare a poporului și de remilitarizare a țării. Aceasta a fost cea mai mare grevă care a avut loc în Germania de la 1933 încoace. În fotografie: grevă la uzinele de motoare din Bavaria.

În orașul Grosgerau din Germania occidentală urma să conferențeze fostul general hitlerist Manteuffel, azi deputat în parlamentul lui Adenauer. Dar Manteuffel nu numai că nu a putut lua cuvîntul, ci abia a reușit să scape de furia mulțimii, adunată în sală cu mult înainte de apariția criminalului de război, pentru a-i aplica lecția cuvenită. În fotografie: poliția vest-germană încercînd zadarnic să împiedice acțiunea curajoasă a locuitorilor din Grosgerau.

Fotocronica FLAGARII

→ PENTRU ALIPIREA CIPRULUI LA GRECIA

Lupta pentru scoaterea insulei Cipru de sub dominația colonială engleză capătă amploare tot mai mare. În fotografie: o demonstrație de stradă a studenților din Atena care cer plecarea englezilor din Cipru și retrocedarea acestui teritoriu Greciei.

Răspundem cititorilor

CUM SÎNT ÎNGRIJITE PLANTELE TROPICALE

Plante tropicale în una din serele Grădinii Botanice din Cluj.

Răspundem tovarășului Dan Corcoveanu, muncitor la fabrica de mezeluri „Vișorul” din București, care se interesează cum anume sînt îngrijite în timpul iernii plantele din grădina Botanică din Cluj.

Iată-ne în grădina Botanică din Cluj. Cit cuprinzi cu ochii, vezi numai stratul proaspăt de nea. Deasupra zăpezii au rămas, triste, plăcuțele care indicau numele și locul plantelor aflate aici în anotimpurile călduroase... În schimb, plantele nu sînt de loc triste: sub protecția sereilor, ele își trăiesc mai departe viața iar munca pentru îngrijirea lor este dusă cu și mai multă asiduitate ca astă-vară.

După ce serele, locuința de iarnă a plantelor, au fost curățate și puse la punct, prima grijă a grădinarilor a fost să adăpostească în ele palmierii (curmallii, nuca

de cocos), bananierii, plantele suculente (aliorul-columnar, arboarele de slănină, fantasticele cactee, uriașele liliacee) și plantele mediteranece (dafinii, rodille, mășini, leandrii, eucaliptii, scortîșorul). Această operație le-a luat astă-toamnă o lună de zile. În același timp, arborii și arbuștii exotici mai puțin sensibili au fost legați și înfășurați cu pale, după cum plantele alpine și de apă au fost acoperite cu un strat de frunze, iar trandafirii — acoperiți la rădăcină cu pământ.

Cit privește întreținerea în timpul iernii a plantelor din sere, și în special a celor ecuatoriale și subecuatoriale (vanilia, piperele, trestia de zahăr, arboarele de cafea, sensitiva, papirusul, arborii de cauciuc), ea cere o grijă și o pricepere deosebită. Pelinșă căldurii și umidității, ele mai au nevoie de multă lumină: dat fiind că în acest sezon zilele devin din ce în ce mai scurte, iar zăpada care se cerne, acoperind serele, le lăsa aproape și ultima rază de lumină, plantele își reduc asimilația și sînt amenințate cu moartea prin cloroză. Pentru a preveni acest neajuns, acoperișurile sereilor sînt mereu dezapezite și, în cazuri excepționale, plantelor li se dă chiar lumină artificială.

Pe lângă aceasta, în timpul iernii plantele sînt amenințate de paraziți vegetali și animali, fapt care constituie o grijă în plus pentru horticultori. Aceștia însă își înțeleg bine sarcinile, își cunosc temeinic meseria și lucrează cu rîvnă. Este vorba doar de o bogăție de preț a poporului nostru: valoarea plantelor care sînt adăpostite în serele acestei mari grădini botanice este socotită a fi aproximativ de 400 milioane lei. Pe lângă aceasta, pentru cei aproape 600 de studenți în științele naturale care își desfășoară zilnic lucrările practice aici, ele reprezintă o mare valoare ca material didactic, iar pentru mii de oameni ai muncii care vizitează Grădina Botanică, reprezintă un bogat material instructiv.

PROSPECȚII GEOLOGICE

Pentru a răspunde tov. Tudor Crocnaș, strungar la uzinele „Klement Gottwald” din București, la întrebarea: „Cum se face o prospecțiune geologică?” — ne-am adresat tov. geolog Coriolan Stoica de la Comitetul geologic de pe lângă Consiliul de Miniștri, care ne-a dat răspunsul următor:

Prospecțiunea este prima fază din cercetarea geologică a unei regiuni. Ea se face cu scopul de a se determina și preciza structurile geologice posibil petrolifere sau gazeifere, precum și prezența eventuală a unor zăcăminte de minereuri sau roce utile. În această fază, predomină activitatea științifică a geologului, de cercetare, documentare și interpretare a diferitelor aspecte ale solului și subsolului.

Prospecțiunea unei regiuni pentru găsirea zăcămintelor de substanțe utile se face prin studii geologice de suprafață, studii geofizice și geochimice. Primele dintre acestea sînt cele mai importante. Ele se bazează pe observarea directă a aspectului subsolului, pe studiul ivirilor de roce și minereuri și a raporturilor lor reciproce.

În regiunile deluroase și muntoase, aceste cercetări se fac în primul rînd prin observații directe în deschiderile naturale. În regiunile unde lipsesc însă

Se face o prospecțiune cu aparate geofizice. Echipa de geologi e îndepărtată de țărani muncitori din satul respectiv.

aceste deschideri, rocele subsolului sînd acoperite de aluviuni, terase, grohotișuri sau chiar numai de sol și vegetație — neputîndu-se face observații la suprafața terenului, se execută lucrări auxiliare: se sapă șanțuri, puturi sau galerii, foraje de mină sau sondeuze de prospecțiune.

Oricare ar fi însă procedeul întrebuintat, prospecțiunea geologică a unei regiuni trebuie să facă un inventar complet al tuturor substanțelor minerale utile ce se întîlnesc în acea regiune, arătînd situația lor geologică. Ea trebuie să cuprindă toate informațiile posibile privitoare la orice substanțe minerale care se exploatează, explorează sau se cunosc în regiunea respectivă și, chiar cînd se prospecțează special — spre exemplu pentru petrol — ea trebuie să înregistreze și zăcămintele altor minerale sau roce utile ce au fost găsite. Căci numai astfel, pe baza relațiilor reciproce dintre diferitele elemente, se poate privi just științific realitatea și se pot face deducții folositoare în vederea valorificării.

Datele obținute asupra punctelor observate pe teren sînt trecute pe harta geologică, realizîndu-se prin aceasta o inventariere cartografică a datelor geologice și economice, pe baza căreia se fac apoi toate interpretările și programările de lucrări în vederea întocmirii proiectului de explorare și exploatare.

BALERINA SANDA ORLEANU-JAR

Tovarășele Valeria Stănescu și Felicia Ștefănescu, eleve la Școala de Artă Populară din Ploiești, și-au exprimat dorința de a cunoaște cîte ceva din drumul parcurs de balerina noastră de frunte. Satisfacem această cerere publicînd articolul de mai jos care relatează unele aspecte mai semnificative din viața și activitatea balerinei Sanda Orleanu-Jar.

Mulți dintre cititorii rîndurilor de față au avut desigur prilejul să o vadă pe scenă pe Sanda Orleanu-Jar, una din balerinele de frunte ale țării noastre. Acești cititori vor înțelege lesne că redarea în cuvinte a măiestriei ei coregrafice este o problemă grea, dacă nu chiar imposibilă. Sînt lucruri care se pot transmite numai direct de la artist la spectator și pe care tălmăcuții în cuvinte a imaginii n-ar face decît să o simplifice, oricît de bogată i-ar fi imaginația.

Putem însă face cunoștință cu viața talentatei artiste, cu drumul parcurs spre dezvoltarea și împlinirea talentului ei, cu năzuințele ei... Iată-le, deci, în cîteva cuvinte.

Primul pas pe drumul artei, artista l-a făcut la o vîrstă fragedă. O anumită sensibilitate pentru muzică, încercările stîngace de a reda în mișcări de dans ceea ce simțea ascultînd muzica, prevesteau prezența talentului la copila care nu împlinise nici șapte ani. La vîrsta aceea, cînd copiii abia deslușesc tainele alfabetului, micuța Sanda a început să învețe dansul la școala de coregrafie...

Iată-o dansînd în „Greierile și furnica”, în „Valsul florilor”... Era serbarea unui sfîrșit de an... Sala aplauda îndelung... Alte imagini se succed. Ucenicia făcută cu maestrul Romanovski, apoi clipele de bucurie prilejuite de primirea invitației de a dansa la Operă...

În anii care au urmat, balerina a avut multe de învățat din experiența artistică a lui Oleg Danovschi, cu care dansează, bucurîndu-se de mult succes, în divertismentul din opera „Lacme”. Apoi, în anul 1946, Sanda Orleanu-Jar a intrat în rîndurile Partidului Comunist. Cam în aceeași perioadă sosise în țară

Sanda Orleanu-Jar, primă solistă a Teatrului de Operă și Balet al R.P.R.

maestra sovietică Seda Vasileva, sub a cărei conducere Sanda Orleanu-Jar avea să interpreteze rolul Mariei în „Fintina din Bacciserai”.

Primul contact cu arta nouă

PROBLEMA SAAR-ULUI

Tovarășul Nicolae State, strungar la uzinele „Matyas Rakosi” din București, ne roagă să publicăm un scurt articol documentar cu privire la problema Saar-ului.

Regiunea Saar, deși ocupă un teritoriu de numai 1924 km p și are o populație de 950.000 locuitori, este totuși o importantă regiune minieră și industrială. Aici se extrag anual peste 16.000.000 tone cărbune și se produc 2,6 milioane tone oțel. Din aceste pricină regiunea Saar constituie un permanent motiv de hărăț între imperiaलिști francezi și cei germani.

Lupta dintre Franța și Germania pentru regiunea Saar are o lungă istorie. După războiul franco-prusac din 1870—1871, Germania a smuls Franței Alsația și Lorena, obligînd-o să plătească pe deasupra cinci miliarde franci despăgubiri. Aceasta a lovit industria franceză, permițînd în schimb industriei germane să se dezvolte în condiții favorabile. Acest conflict franco-german avea să se transforme mai tîrziu într-un nou război.

După înfrîngerea Germaniei în primul război mondial, Franța a recăpătat Alsația și Lorena, precum și minele carbonifere din regiunea Saar-ului. Regiunea Saar a trecut însă sub conducerea defunctei Ligi a Națiunilor, pe un termen de 15 ani. La

era stabilit. Urmează spectacolele date în uzină.

...Am aflat atunci o adevărată comoară: un public nou, un public care-l iubește pe artist, un public care a fost ținut departe de artă și care merită ca artistul să-i dăruiască tot talentul său — ne spune artista. Brațele i-au fost încărcate cu flori; stringerile puternice de mină, privirile pline de recunoștință și încurajare cu care muncitorii îi răsplăteau efortul — toate acestea li sînt proaspete în memorie.

Repertoriului ei i se adaugă noi și noi roluri: în „Povestiri vieneză”, în „Carmen”, în „Faust”, în „Trubadurul”, în „Șeherezada” și, în sfîrșit, în rolul pășărei măiestre din primul balet românesc, „Harap Alb”. Pentru interpretarea acestui rol, a fost distinsă cu Medalia Muncii. Anul 1949 i-a mai adus o bucurie — rolul tinerii chinezoaice Tal-Ho din „Macul Roșu”.

Rolul acesta a fost pentru mine un adevărat examen. Pentru prima oară a trebuit să redau un personaj atît de dramatic, pentru prima oară trebuia să folosesc toate mijloacele de exprimare artistică, inclusiv interpretarea dramatică actoricească — ne declară Sanda Orleanu-Jar.

Modestia o face să nu-și spună părerea despre felul cum a reușit să treacă acest examen. Dar cei ce au văzut-o pe scenă știu că înaltul titlu de artistă emerită a R.P.R., care i-a fost acordat după interpretarea rolului lui Tal-Ho, a fost pe deplin meritat.

De atunci, spectacolele în care ea dansează sînt așteptate cu dragoste de public, un public care a crescut odată cu măiestria ei și a cărui exigență nu face decît s-o bucore, deși îi creează din ce în ce mai multe probleme de interpretare.

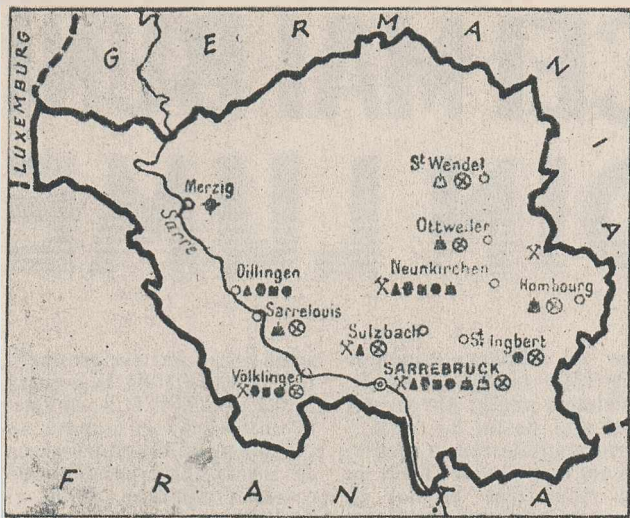
Aceasta este Sanda Orleanu-Jar. Viața ei este simplă, ca și a oricăruia dintre noi. Este viața unui cetățean pe umerii căruii apasă însă o sarcină grea, dar minunată: aceea de a desfășura sufletul omului, de a-l îmbogăți, de a-l înnobila.

explirarea acestui termen, în urma plebiscitului din 1935, desfășurat sub amenințarea cotoșirii hitleriste, regiunea Saarului a fost alipită Germaniei. Cu acest prilej, un ziarist american, Shirer, scria: „Hitler a declarat și a repetat la radio că Saarul este ultimul teritoriu în litigiu cu Franța”. Pentru ea, numai cîteva zile mai tîrziu, „Gazeta din Munich” să rezume opinia nazistilor: „Ne-am re-luat Saarul; ne vom re-lua (sublinierea noastră N.R.) Alsația și Lorena, coridorul Danzig, provincia Memel și Boemia Germană”...

N-a trecut mult și agresorii hitleristi au cotoșit și aceste teritorii.

La sfîrșitul celui de al doilea război mondial, Franța, cu aprobarea Statelor Unite și Angliei, a anexat regiunea Saar, acapărînd la rîndul ei bogățiile acestei regiuni și renunțînd în schimb la reparațiile germane pe teritoriul Franței, precum și la cărbunele din Ruhr. Crearea „Uniunii Europene a Cărbunelui și Oțelului” (Planul Schuman) a dat loc unor noi și serioase contradicții între oamenii de afaceri francezi și cei germani. Esența lor constă în aceea că, în cadrul acestei Uniuni, care-i de fapt un supratrust meit să devină bază pentru un nou război mondial, situația dominantă revine magnatilor din Ruhr.

Disputa dintre trusturile germane și franceze în problema

Morta regiunii Saar.

Saar-ul a devenit și mai ascuțit, o dată cu tratativele pentru ncheierea acordurilor de la Londra și Paris, care prevăd, după um seștie, reînvierea Wehrmachtului hitlerist. Rămăsa nerecolată la Conferința de la Londra, problema Saar-ului a constituit obiectul unor întreveneri între țările France și Adenauer. Sub presiunea cuceririlor agresive americano-englize care nu aveau nici un interes ca, din pricina Saar-ului, planurile invierii Wehrmachtului să întâmpine obstacole, guvernul de la Paris și Bonn au trebuit să ajungă la un acord, ezumind continuat acestui acord, care (după afirmațiile presei occidentale) ar consfinți cica oțletia franco-germană, zia-

„Liberation“ scria: „Mendès France a propus lui Adenauer un fel de troc: „Saarul contra Wehrmachtului“. Demascând acest joc în țirg, Partidul Comunist din regiunea Saar a dat publicității o declarație, în care se arată că „în conformitate cu planurile americane, acordul cu privire la Saar a fost menit să ajute pe de o parte pe imperialiștii francezi să obțină aprobarea înarmării Germaniei occidentale de către Adunarea Națională Franceză, iar pe de altă parte, scopul său este de a ajuta pe imperialiștii vest-germani, ca, prin formarea de divizi mercenare, să primească arme pentru promovarea unei politici expansioniste“.

UNDE ȘI CUM SE ȚES COVOARELE ROMÎNEȘTI

Răspundem cererii tovarășei Ica Gugal, profesoară din Arad, de a citi în paginile revistei noastre despre țesutul covoarelor românești, publicând materialul de mai jos.

A

lături de înflorițele cusături de pe vestiminte și de creștăturile cu care țărânul nostru și-a împodobit furca și grinda, alături de saiele în lutul cărora a încrustat flori colorate, scoarța românească a constituit una dintre ramurile cu mare tradiție a artei noastre populare. De sute de ani, țărâncile din părțile Gorjului și ale Maramureșului, ale Neamțului ori Timișoarei au țesut la război, folosind firul de lână tors tot de ele și vopsit în nuanțele calde și proaspete ale culorilor vegetale, scoarțele pe care și le ațirau apoi pe pereți. „Lăicer“, așa și-au intitulat țărâncile țesăturile lungi și înguste cu care își împodobeau casa. Mai tirzlu, aceleași femei cu mâini de aur au țesut la ourțile boterilor ori prin mânăstiri ca Agapia și Horezu, țesături mult mai mari — pentru pereții înalți ai caselor avute — pe care le-au numit, cu termenul înstăpinit astăzi, scoarțe. Spre deosebire de tehnica folosită în orient pentru lucrul covoarelor — tehnica înnodatului — țărâncile noastre au țesut la război alegând desenul ornamental cu mîna, pe o urzeală care era din lînă, dar și din cînepă sau — mai apoi — humbac.

Vestite pentru frumusețea lor, pentru coloritul și stilizarea ornamentelor, pentru compoziția plină de poezie și pentru stilul lor, sînt scoarțele oltenesti, mai

ales cele din Craiova. Gorjencele folosesc în motivele decorative ale scoarțelor imaginea omului și a animalelor, a copacilor și florilor. În scoarțele pe care le țes, aceste adevărate artiste folosesc o tehnică cu totul specială care le permite să redea perfect liniile curbe — ale florilor de pîldă — evitînd în țesături obișnuita linie frîntă, în unghiulețe.

Scoarța moldovenească este și ea de o mare frumusețe, care rezultă mai ales din fondurile sale: colorate de obicei în tonuri de albastru și verde, ea are o căldură, o intensitate și o discreție, în același timp, care se împletesc într-un armonios colorit. Compuse tot cu chenare, scoarțele moldovenești folosesc mult motivele vasului cu flori,

ale pomului cu rămurelele în sus, numit și „pomul vieții“ etc. Deosebindu-se mult de scoarțele oltenesti și moldovenești — fapt care dovedește bogăția și varietatea creației noastre populare — scoarța din Maramureș are

un specific determinat mai ales de faptul că ea a fost lucrată pentru uzul gospodăriilor țărănești. Fără a avea somptuozițea celorlalte scoarțe, avînd de obicei dimensiuni mai reduse și folosînd o lînă mai aspră, în tonuri închise — ocru, brun, verde, albastru — scoarța maramureșană se distinge totuși prin ornamentele sale geometrice, admirabil compuse.

Foarte colorată, avînd bogate motive decorative, scoarța bănățeană este lucrată într-o tehnică specială, numită „caramaniu“, tehnică ce lasă mici găurile acolo unde se învecinează cîmpuri colorate deosebit.

Covorul muntenesc e mai variat, întrucît el a suferit influențe ale artei din celelalte regiuni, prezentînd atît ornamente geometrice cît și elemente decorative florale și animale.

Toată această artă minunată a poporului nostru a cunoscut, începînd de la sfîrșitul secolului trecut, un proces de degenerare a calității artistice, datorită faptului că elemente capitaliste de la sate au prins a comercializa creațiile țărâncelor. Cîte o proțeașă sau o nevastă de notar, ori chiar o moștereașă „cu simț practic“, își făceau acasă adevărate ateliere, tocmeau femei cărora le dădeau modele de prost gust, lînă vopsită prost și strident, și le puneau să lucreze, cu scopul de a le vinde, scoarțe lipsite cu totul de valoare. Paralel însă cu aceasta, țărâncile au continuat să țesă, la ele acasă, după meșteșugul deprins din bătrîni, păstrînd nealterată tradiția minunatelor scoarțe românești. Această tradiție este continuată astăzi în zeci de cooperative de artă populară de pe cuprinsul țării — cun ar fi cele din Rășinari, Craiova, București, ori la mîndiristi ca Agapia și Tigănești — care creează scoarțe inereu mai frumoase, atît pentru comerțul nostru cu străinătatea — unde scoarțele romînești sînt foarte apreciate — cît și pentru necesitățile oamenilor muncii din țară.

AMINTIREA LUI KÁZINCZY FERENC

Tov. Gheorghe Adalbert, tehnician la întreprinderea textilă „Pacia“ din București ar dori să cunoască un alt clasic al literaturii maghiare — pe lingă Eötvös Endre și Arany Janos — care a mai trăit în Transilvania prin ce este el cunoscut.

Nu de mult a fost sărbătoare în comuna Șimlan (regiunea Oradea). Țărâni muncitori și-au inaugurat încă un cămin cultural, dîndu-i numele lui Kázinczy Ferenc — mare om de cultură născut în acest oraș, scriitor clasic, militant și inovator al limbii — cu ocazia implinirii a 195 de ani de la nașterea sa. A fost emoționantă năsterea de sărbătoare, dramatică sinceră și prețuroasă cu populația comunei, cu mic mare, s-a pregătit pentru acest eveniment. În fața statuia lui Kázinczy Ferenc, piata principală a satului, o gardă de onoare compusă din patru pionieri; o mică egăție a așezat o coroană panglică căreia stătea scris: Kázinczy Ferenc, cu ocazia aniversării a 195 de ani de la nașterea sa, din partea venitor muncii din Șimlan. Ziua aceea toată lumea vordea despre acest scriitor-luptător — evoca amintirea lui. În asemenea eveniment, mic proporție, dar mare ca însemnătate, arată încă o dată probleme schimbări petrecute în viața noastră în ultimul deceniu. Reprezentanții oficiali Ungariei fasciste a lui Horthy strădău în fel și chip să îlifice, să treacă sub tăcere, să întineze opera, învățăturile, atenirea pe care ne-a lăsat-o scriitorul-luptător. Dar acum, la aproape 200 de ani, țărâni muncitori din comuna Șimlan, știu că pot lua în mîna moștenirea lui Kázinczy Ferenc a pornit, reună cu contemporanii toți și de idei, lupta cea mare

Kázinczy Ferenc

pentru trezirea neamului său, într-una din cele mai întunecate și mai triste perioade din istoria Ungariei. Era epoca în care ultimele pîlpîiri ale războiului de eliberare condus de Rakoczy fuseseră sugrumate; a urmat crunta și întunecată asuprire habsburgică. Țara a fost adusă într-o stare de colonie; se urmărea desființarea națiunii maghiare. Această strădanie a curții imperiale a fost sprijinită din plin și de către nobilimea maghiară. Limba oficială a fost proclamată latina. Nobilimea vorbea fie latinește, fie nemtește. Limba maghiară era vorbită numai de locagii asupriți, de poporul de jos.

Aceste împrejurări au făcut ca mulți oameni mari ai timpului să vadă posibilitatea zdrobirii cătușelor feudalismului în primul rînd prin înălțarea, prin îmbogățirea și șlefuirea limbii maghiare. Printre marii oameni progresiști ai epocii s-a numărat și Kázinczy. Împreună cu tovarășii săi de luptă a desfășurat o muncă dirză și susținută pentru crearea unei opinii pu-

blice literare, pentru înviorarea vieții literare. Revistele scoase de el, „Muzeul maghiar“, mai apoi „Orpheus“, au ajuns centre de seamă și îndrumătoare ale literaturii maghiare.

Sub influența Revoluției Franceze din 1789 la sîntă și în Ungaria un grup revoluționar secret condus de Martinovics Ignac, la care ia parte și Kázinczy. Dar existența grupului a fost descoperită, o parte din conducători executați. Și Kázinczy a fost condamnat la moarte, dar i s-a comutat pedeapsa în închisoare pe timp nelimitat.

După șapte ani de robie grea, a fost eliberat. O parte din prietenii săi, cei mai fricoși, îl părăsesc, dar cîtiva — printre ei cei mai de seamă — i se alătură, cu îndrăzneală chiar, în mod demonstrativ. De aci înainte Kázinczy trăiește numai pentru literatură. El îndrumă, mai ales prin corespondențele sale, viața literară a țării. Înlătură cu îndrăzneală greșelile, dar în același timp încurajează, însuflețește pe cei talentați. Cele 5.393 de scrisori, pe care Academia de Științe le-a publicat în 24 de volume, alcătuiesc și astăzi cea mai importantă parte a moștenirii sale literare. Opera sa de căpătîi a scris-o încă în închisoare: „Jurnalul Inchisorii mele“, care, deși ne comunică numai experiența sa personală, este totuși o operă realită, un protest vehement al unui om pe care forțele reacționare ale epocii l-au încătușat.

N-a creat opere de răspîndire mondială, dar și-a închinat întreaga viață și activitate luptei împotriva exploatării, a robiei și a neștiinței. Astăzi, cînd zi cu zi se realizează și în patria noastră cele mai îndrăznețe visuri ale marilor noștri înaintași, ne aducem aminte cu respect de acest scriitor-luptător. La asta s-au gândit și țărâni muncitori din comuna Șimlan, cînd au dat celui de-al doilea cămin al lor — cîminul cultural — numele lui Kázinczy Ferenc.

METROPOLITANUL DIN MOSCOVA ÎN FILATELIE

Mai mulți cititori ai revistei, printre care și Leova Strecoptor, funcționar la fabrica de confecții „Gh. Gheorghiu-Dej“ din Capitală, ne-au cerut să publicăm un material despre prezentarea unora din marile construcții din U.R.S.S. în filatelia sovietică.

Sînt mai bine de 20 de ani de cînd au început primele construcții ale metroului din Moscova, iar recent a fost terminată partea principală a rețelei dîndu-se în circulație așa numitul „mare inel al metroului“ cu o lungime de 20 km. Acest inel leagă 18 raioane de centrul orașului.

Oamenii muncii din U.R.S.S. au creat prin această operă arhitectonică cel mai frumos și cel mai modern metrou din lume. Locuitorii Moscovei au primit nu vizuiri subterane înăbușătoare, așa cum sînt stațiile metroulilor din țările capitaliste, ci palate subterane de marmură împodobite cu statui, picturi și fresce, opere a celor mai de seamă artiști plastici sovietici. Fiecare gară a metropolitanelui este o capodoperă a artei și tehnicii sovietice. Trenurile albastre, a căror vagoane au o capacitate de cîte 170 persoane, pleacă din 2 în 2 minute, transportînd zilnic 2 1/2 milioane de pasageri.

Astăzi la dispoziția locuitorilor din Moscova stă un metrou modern, unic în felul lui, cu o

linie de 60 km și 41 de gări. În ziua de 4 noiembrie 1954 a fost dată în funcțiune noua porțiune a metroului dintre stațiile „Ismailovo“ și „Pervomaiskaia“. Spre deosebire de stațiile existente, noua stație, cea de a 42-a, „Pervomaiskaia“, este construită la suprafață. Sala ghîșetelor de bilete este frumos finisată în bronz și marmoră.

Construcția merge înainte. Cînd va fi terminat, metroul din Moscova va avea 200 km linie și 150 gări.

Poșta Uniunii Sovietice a acordat acestei gigantice lucrări subterane o deosebită atenție, emițînd pînă astăzi, într-o execuție excepțională, cinci serii, totalizînd 27 de timbre.

Publicăm două dintre valorile ultimei serii de timbre, cea apărută în 1952, odată cu terminarea etapei a doua a construcției metroului, și anume partea nord-estică a „marelui inel“. Cele 4 gări noi sînt înfățișate printr-o serie de timbre de 4 valori a cîte 40 kop. Fiecare, aparute în cursul aceluiași an. Ele oglîdesc în culori naturale frumusețea arhitectonică ale gărilor: Novoslobodskaja, Bielskaja, Komsomolskaja și Grădina botanică.

Toate aceste emisiuni de timbre demonstrează în același timp măiestria și arta pictorialii și desenatorilor de timbre sovietici, care, într-un spațiu de numai cîtiva centimetri, oferit de dimensiunile reduse ale unui timbru poștal, au reușit să redea aspectul monumental al Metroului din Moscova:

Maestrul sportului Ștefan Petrescu în timpul unui antrenament la poziția picioare.

Printre CEI MAI BUNI DIN LUME

La începutul lunii octombrie a anului trecut s-au desfășurat campionatele internaționale de tir ale R. P. R. pe 1954. E'le au dovedit forța organizatorică a mișcării noastre sportive, au demonstrat valoarea mondială a trăgătorilor sovietici, impunându-i ca cei mai buni din lume, și au fost un nou prilej pentru confirmarea prestigiului de care se bucură tirul românesc pe plan internațional.

În concursul în care cei mai mari ași ai tirului european au rămas înmărmuriți de forța concurenților sovietici, în care recordurile mondiale au fost „spulberate” cu ușurință aproape în fiecare probă, trăgătorii români nu au stat ca spectatori, nu s-au înfricoșat de renumele campionilor nordici, elvețieni sau unguri, ci au luptat cu toată încordarea și au atins performanțe strălucitoare.

În fața celor mai buni trăgători din 12 țări europene și în luptă cu ei, maestrul sportului HENRI HERȘCOVICI a devenit cel de-al doilea trăgător român care atinge performanța maximă posibilă: 400 din 400! În întrecere cu vestitul campion și recordman mondial, Măntării, cu renumiții trăgători suedezi Scundberg și Kvissberg, cu norvegianul Knudsen și reprezentanții Uniunii Sovietice, Bogdanov, Itkis, Pereberin, Luzin, Andreev, Borisov etc., deci cu tot ce poate fi mai bun pe tărîmul tirului european, maestrul sportului PETRE CIȘMIGIU a ocupat locul trei, cu o performanță de 594 puncte, care nu reprezintă totuși maximul posibilităților trăgătorului nostru. Și tot așa, și în alte probe, numele sportivilor români erau prezente în lupta pentru titlul de campion internațional.

Așa am atins încă o cunună la și-aqul performanțelor noastre din ultimul timp. Nu mai departe decît în urmă cîteva luni, trăgătorii noștri au reușit încă o victorie importantă pe plan internațional, depășind categoric pe puternicii reprezentanți ai Franței.

Declarația făcută de conducătorul reprezentativei franceze de tir, Raymond Joseph Durand, după concursul de astă vară, în care echipa de tir a Republicii Populare Romine a învins naționala Franței cu 7:0, ne scutește de orice comentariu asupra acestei categorice victorii:

„Am fost învinși de una din cele mai puternice echipe ale lumii. Trăgătorii noștri, deși s-au întrecut pe ei înșiși, realizînd performanțe la care nici nu ne-am așteptat, totuși au părăsit această întîlnire internațională ducînd în spate una din cele mai grele înfrîngeri ale naționalii franceze. La prima impresie sîntem afectați de această categoric scor, dar în realitate ne bucurăm că am obținut cele mai bune rezultate din ultima vreme și că am fost învinși de o echipă, necunoscută pînă acum de către noi, dar pe care astăzi o recunoaștem ca mult superioară nouă.”

Dar victoria asupra echipei Franței, ca și succesele din cadrul campionatelor internaționale nu sînt singurele pagini cu care se poate mîndri activitatea trăgătorilor români. „Cartea de aur” a tirului românesc poate fi deschisă cu curaj și încredere în orice moment. Pagina de pagină, ea oferă noi și noi victorii și performanțe

care au ridicat renumele țării între fruntașele lumii.

Primele pagini ale acestei cărți sînt destul de triste... Performanțele rămîn mediocre ani de-a rîndul. Tirul nu era recunoscut la noi ca un adevărat sport și se găsea, în cel mai bun caz, ca un mijloc de distracție pentru o mină restrînsă de oameni...

Dar noua orientare a activității sportive din patria noastră aduce un salt neînchipuit în viața tirului românesc. Poligoanele s-au umplut de un tineret dornic de progres și capabil să facă cinste tinerei noastre republici. A fost nevoie de puțini ani pentru ca tirul să devină la noi un sport popular și să se afirme pe scară mondială. Priviți rezumatul acestui progres:

În 1940 recordul român la armă liberă poziția în picioare era doar de 315 puncte, pentru ca în 1952 să avem un record R.P.R. de 380 puncte, la distanță doar de două puncte față de recordul mondial.

În 1943 doar 1113 puncte avea recordul Romîniei la armă liberă trei poziții cîte 40 de focuri, pentru ca în 1954 să ajungă la 1164 puncte, la numai 3 puncte de recordul mondial al probei.

În 1943 Romînia se prezintă pe scară internațională cu un record de 355 puncte la

armă liberă poziția genunchi, pentru ca în 1954 la această probă clasică R.P.R. să dețină un record care numără nu mai puțin de 394 puncte, ceea ce reprezintă 1 punct peste recordul mondial oficial al probei.

În 1948 recordul la pistol viteză era modificat la 60-552 puncte, pentru ca peste 4 ani să realizăm 60-586 puncte, performanță superioară cu 4 puncte recordului mondial.

Dar „Cartea de aur” nu ilustrează numai aceste performanțe. De acum fiecare pagină înseamnă un progres. Fiecare concurs a adus modificări în tabelele recordurilor, ureînd cu încă o treaptă prestigiul țării pe scară internațională. Patru pagini au fost scrise într-un an pentru recordul probei de armă liberă (combinată) pe echipe.

De la 26 aprilie 1953 și pînă la 13 iulie 1954, recordul acestei probe s-a schimbat de 4 ori, ajungînd de la 2312 puncte la 2359 puncte, adică la numai 5 puncte de cea mai bună performanță mondială. Aproape aceeași situație o întîlnim la capitolul recordului individual al acestei probe. Aici, în 1952 recordul a fost de 586 puncte pentru ca în 1954, după 4 modificări, să ajungă la un punct sub recordul mondial, adică la 595 puncte.

Tot la combinată, dar de data aceasta proba feminină ne oferă o performanță (595 puncte) care se găsește la numai 3 puncte de recordul mondial al bărbaților. Conducătorul lotului francez care a asistat la realizarea acestei performanțe, a declarat că este de neînchipuit ca o femeie să poată înregistra o asemenea performanță. Și, totuși, spre surprinderea sa și spre bucuria noastră, Marieta Juverdean a realizat-o.

„Dar voi aveți fete care sînt capabile să lupte de egal cu mulți dintre cei mai buni trăgători din lume. Nu vă fac un compliment, ci v mărturisesc ce am simțit atunci cînd am văzut că Li Sîrbu trage 398, adică puncte sub maximul posibil.

— așa și-a manifestat admirația față de trăgătoarea romine secretarul general al Uniunii Internaționale de tir, suedezul Karl August Larsson, cu ocazia campionatelor internaționale de tir desfășurate anul acesta în București.

Pe acest pisc înalt, în care s-au urcat fruntașii tirului românesc, s-a ajuns în puțini ani, dar prin

Aspect de la unul din antrenamentele trăgătorilor noștri, la poligonul Tunari.

leosebit de multă muncă. De la aceste înălțimi, paria noastră a cucerit prin naestrul merit al sportului osif Sirbu primul titlu olimpic.

Dar și de aici încolo drumul mai rămâne lung și anevoios, iar performerii tirului și elementele tinere ieșite permanent din masa largă a iubitorilor acestui sport,

care au toate condițiile pentru a-și pune în valoare talentele lor, trebuie să depună străduințe îndelungate, să aibă mult curaj, încredere, dragoste de patrie.

Este încântător să privești un antrenament al acestor sportivi, deși nu te gâsești în fața unui spectacol pasionant, în care fazele se desfășoară cu rapiditate și înverșunare. Tocmai liniștea unui poligon unde trăgătorii se pregătesc, atenția cu care urmăresc fiecare joc de lumbră sau adiere de vânt, încordarea cu care își stăpinesc și-și dirijează mișcările, sudoarea ce o storc pentru fiecare foc, bucuria cu care primesc comunicarea unui „10 muscă” sînt faptele care te fac să rămii înmărmurit privind pe acești sportivi care pot sta ore întregi în aceeași poziție, fără să renunțe nici o clipă la munca lor de pregătire.

Acest aspect îl întâlnești pe oricare poligon din țara noastră. Trăgătorii au învățat să facă din sportul lor o adevărată artă, un permanent examen de voință și de stăpînire de sine. Pregătirea lor fizică, tactică, morală și de voință, alături de condițiile excepționale pe care le au la dispoziție și de învățămintele ce le obțin după fiecare întîlnire internațională, asigură mersul înainte spre progres, spre culmile măiestriei sportive. În aceste condiții, putem privi cu toată încrederea viitorul tirului nostru.

R. ILIESCU
I. MĂRDĂRESCU

PE NOUA PÎRTIE

Pe „Dealul Negru”, lângă Baia Mare, se află noua pîrtie de schi „Mogoșă”. Punctul de plecare e situat la o altitudine de 2100 metri. Pe această pîrtie, acoperită de zăpezi cinci luni pe an, se vor desfășura în acest sezon competiții regionale. Aici, între 4-6 februarie, își vor disputa înfrîntele la probele alpine și de fond schiori din regiunile Baia Mare, Suceava, Oradea, Cluj și Regiunea Autonomă Maghiară.

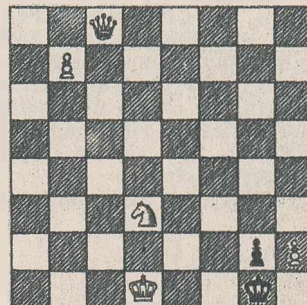
V. SĂSĂRANU
corespondent

ŞAH — ŞAH — ŞAH — ŞAH

PROBLEMĂ

de K. A. L. Kubbel

Mat în 3 mutări

(Controlul poziției. Alb: Rd1, Dc8, Cd3, Pp. b7, h2. Negru: Rg1, Pg2).

Soluția problemei

de L. I. Kubbel

Deși superioritatea de forțe a albului este covârșitoare, totuși găsirea matului în 3 mutări nu este ușoară. Mutările prin care albul amenință diferite mături nu dau niciun rezultat: negrul se apără. Mutarea „cheie” este o mutare liniștită, de așteptare: 1. Nh8! Acum negrul este făcut mat în 3 mutări numai datorită faptului că este obligat să mute (zugzwang). După 1... Cf6 2. Dg6 l. regele negru este obligat să intre singur în poziția de mat: 2... Re5 3. Dc4 mat.

CUM SE DEZLEAGA JOCURILE DISTRACTIVE

Răspunzînd dorinței exprimate de numeroși cititori, publicăm acest material care explică ce sînt și cum se dezleagă diferitele jocuri distractive.

CAREUL de cuvinte încucisate — impropriu denumit „careu”, deoarece se poate prezenta fie ca un dreptunghi, mb, triunghi etc. — este împărțit în căsuțe egale, între care cele mai multe sînt libere (albe) iar celelalte sînt negre sau hașurate. Căsuțele albe se înscriu vintele corespunzătoare definițiilor date, ținînd seama nu între mai mult de o eră în fiecare căsuță și nu se depășescă primul trăsor negru întîlnit (aste părățele negre avînd ul de a limita începutul sfîrșitul cuvîntului indicat în definiție, fie pe orizontală, fie pe verticală). La dezlegarea unui careu cuvinte încucisate trebuie să mai știm că toate vintele date sînt neartiate (afară de cazul excepțional cînd se indică aceasta

în definiție) și că, dacă avem pe orizontală A, I, Ș, T, aceste litere se pot transforma automat pe verticală, la încrucisare, în A, I, S, T, sau viceversa. De asemenea trebuie să mai știm că există o serie de cuvinte rare, de mult intrate în vocabularul dezlegătorilor, cum ar fi: AT, care înseamnă armăsar dobrogean sau chiar, pur și simplu cal; RA, care înseamnă soare egiptean, sau pur și simplu, soare; ARA, care înseamnă papagal; IRA, care înseamnă curelușă de meșină; UT, notă muzicală sau chitară turcească; IM, noroi etc. Definițiile și careurile se numerotează fie la începutul fiecărui cuvînt, fie numai la începutul primului cuvînt din coloana respectivă. Cuvintele care urmează într-o coloană de căsuțe (orizontală sau verticală) se

separă la definiții, în acest din urmă caz, prin liniuțe de pauză.

Un sfat pe care-l dăm începătorilor este ca, atunci cînd nu găsesc un cuvînt să treacă la altele care se încrucisează cu acesta și astfel îl vor putea afla mai ușor, avînd indicația literelor de încrucisare.

Există și careuri în silabe; ele se deosebesc de cele de mai sus numai prin faptul că în fiecare căsuță albă se va înscrie, în loc de o literă, o silabă.

MONOVERBUL este jocul care prezintă în formă enigmatică un singur cuvînt, care poate fi verb, substantiv, adjectiv etc. Monoverbul are o cheie compusă din două cifre, separate printr-o liniuță sau prin două puncte. Prima cifră indică din cîte părți este compus cuvîntul

pe care-l căutăm, iar a doua arată totalul literelor din care e compus acest cuvînt. Spre exemplu: P N cu cheia 3-6 și cu dezlegarea P pe N (pepene). Sau: R=R (3-8) cu dezlegarea: refacere.

Monoverbul se poate prezenta sub aspect literal, ca cel de mai sus, cifric, ilustrat sau mixt (adică și cu cifre și cu litere și cu desene). În afară de monoverbul simplu, pe care l-am prezentat, mai există și alte tipuri de monoverbe:

MONOVERBUL CU INCASTRU, compus dintr-un cuvînt în care dacă se introduc alte litere, se obține un alt cuvînt, cu altă semnificație. Spre exemplu: cu cheia (XXXXO XXXX). X-urile din cheie indică literele cuvîntului inițial, iar

O indică locul unde se introduce — în cuvîntul inițial — noua literă: Avem deci cu-

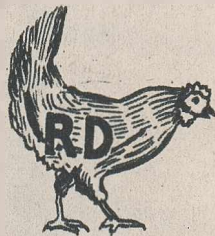

vîntul „struguri”, reprezentat prin desen, în care dacă introducem litera N la mijloc, adică acolo unde ne

(continuare în pag. 32)

indică cheia, obținem cuvântul STRUNGURI.

MONOVERBUL CU INCATARS, se deosebește de cel cu incastru prin faptul că prezintă două sau mai multe litere introduse nu în același loc, ci în locuri diferite, după cum arată și cheia. Spre exemplu:

cu cheia (XOXOXXX) și unde avem cuvântul „găină” reprezentat prin desen, în care dacă introducem, în locurile indicate, literele R și D, obținem cuvântul nou GRĂDINA.

MONOVERBUL ANAGRAMAT este asemănător celui cu incars și cu incastru, dar aici nu mai introducem litera într-un anumit loc indicat de cheie, ci obținem cuvântul prin anagramarea acestei litere cu cele ale imaginii pe care ne-o sugerează desenul. Spre exemplu:

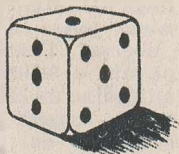
Avem aici o tură de șah cu un S încrustat în ea și cu cheia (3-7) din care prima cifră indică din câte părți se compune iar a doua numărul literelor pe care trebuie să le aibă cuvântul căutat. Deci, avem în prima formă, IN TURAS. Anagramând (amestecând) aceste litere, obținem cuvântul INSURAT.

MONOVERBUL CU INTREBARE ȘI RĂSPUNS are cheia ca și monoverbul simplu, adică prima cifră indică din câte părți este compus cuvântul iar a doua, câte litere are în total. Se dă spre exemplu întrebarea: CUM ZBOARĂ AVIOANELE LA PARADĂ?

Cu cheia (2-10) cuvântul pe care-l căutăm trebuie să fie deci compus din două părți, să aibă în total 10 litere și să conțină, pe lângă răspunsul la întrebare, și o altă semnificație. Iată-l, în cazul nostru: IN-FORMAȚIE.

MONOVERBUL ÎN CONTRADICTORIU se compune

din litere (propoziții) și desene și are cheia ca și cele simple. Spre exemplu:

ACEASTA ESTE O BILĂ și cu cheia (2-5). Cuvântul căutat trebuie să fie o contradicție care să corespundă cheii și care să aibă și o altă semnificație. Iată-l: BA-ZAR

MONOVERBUL CU PROPOZIȚIE este la fel ca și cel în contradictoriu, numai că dezlegarea lui constă dintr-o propoziție care poate forma în același timp un singur cuvânt cu altă semnificație. Spre exemplu: TRANDAFIRUL ÎNTEAPĂ cu cheia (2-7) și cu dezlegarea: SPIN-ARE.

BIVERBUL, TRIVERBUL ȘI CRIPTOGRAFIA sînt succesiuni de două, trei și mai multe monoverbe (cuvinte) după cum le arată titlatura, iar cifrele din cheile lor indică pe rînd numărul de litere din care e alcătuit fiecare cuvînt.

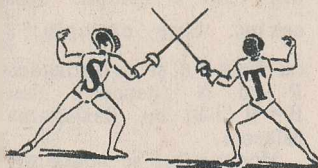
Iată cîte un exemplu:
BIVERB (9-4)

c R c

cu dezlegarea: între c, R mare (întrecere mare)
TRIVERB (3-2-5)

CU

cu dezlegarea: alb c, u negru (Alb cu negru).
CRIPTOGRAFIE (4-2-5)

cu dezlegarea: SCUT ÎN LUPTĂ, sau — (dacă-i dăm cheia 5-2-4) —: LUPTĂ CU SETE.

REBUSUL este o enigmă ilustrată care exprimă, prin semne, litere și figuri, un proverb, un fragment de poezie, o copertă de carte etc. Nu are cheie, dar se

indică întotdeauna ce reprezintă. Spre exemplu:

Veți găsi titlul unei cărți de L. Serafimovici.
Iată dezlegarea: PE UN SLOI DE GHEAȚĂ.

REBO este un joc format din două sau mai multe imagini (desene) în care nu intervine nici o literă. Cheia lui indică prin cifre cîte litere are fiecare cuvînt ce trebuie aflat. Spre exemplu: REBO AGRICOL (3+4)

cu dezlegarea: ARĂ-TURĂ.

ȘARADA este o enigmă silabică în versuri, care are ca soluție un cuvînt alcătuit dintr-un număr de silabe avînd fiecare un înțeles de sine stătător. Spre exemplu:

Prima parte, mi se pare,
Voci mai multe în ea are,
Iar a doua pe la noi
Se mai cheamă și noroi
La un loc de le unești
În orice teatru o găsești.

cu soluția: COR-TINA.

METAGRAMA este jocul care formează cuvinte noi, schimbînd mereu cîte o literă din cuvîntul inițial definit. Spre exemplu: GAMĂ, MAMĂ, LAMĂ, RAMĂ. Iată o metagramă în versuri pe care a publicat-o „Flacăra”:

Două silabe sînt în... joc
Și tot cu ele faci, pe loc,
De vrei, o rudă aliată
Sau una mai apropiată

cu soluția: HORĂ, NORĂ, SORĂ.

ANAGRAMA este jocul care formează, din aceleași litere, prin amestecarea lor, cuvinte cu semnificații diferite. De exemplu: CAR, RAC, ARC.

OMONIMUL este jocul care folosește cuvîntul cu mai multe înțelesuri, fără a i se schimba nici grafica literală, nici accentul.

Stau alături de covrigi,
Dar cu mine cîntî și strigi.
Mai sînt și copac, și apoi
Stau chiar și pe cap la boi.

cu soluția: CORN.

BARIOTROPUL, ca și omonimul, folosește același cuvînt pentru înțelesuri di-

ferite, fără a-i schimba grafica literală, dar schimbînd accentul. Spre exemplu:

Ghicîți care e femeie
Care poartă cu plăcere
Numele ce-nseamnă cheie
Ușurării de durere!

cu soluția ALINA, (unde, cînd accentul cade pe prima silabă e nume de femeie, iar cînd cade pe ultima, înseamnă a ușura).

PALINDROMUL cere să se găsească un cuvînt care, citit direct și invers, să aibă, fie același înțeles, fie să dea un cuvînt cu alt înțeles. Spre exemplu: SUS, MONOM NISA-ASIN, ROPOT-TOPOR.

LOGOGRIFUL indică un cuvînt cărui, dacă i se adaugă sau i se îndepărtează pe rînd cîte o literă, capătă, de fiecare dată, un alt înțeles. Spre exemplu: MODA-ODA-DA-A.

GOLFUL DE CUVINTE e jocul care cere să se ajungă de la un cuvînt dat la altul, prin schimbarea de literă în locurile indicate prin steluțe. Spre exemplu:

R	E	C	E
		*	
*			
	*		
C	A	L	D

Cu dezlegarea

R	E	C	E
R	E	L	E
C	E	L	E
C	A	L	E
C	A	L	D

CARTEA DE VIZITĂ este un joc a cărui dezlegare se obține prin anagramarea

(amestecarea) literelor din numele dat, spre a obține alt nume sau meseria și orașul celui care figurează pe cartea de vizită, ori un proverb, o urare, un titl de carte etc. Spre exemplu din I. STELICA — ROTAR prin amestecare se obțin TOCILAR-REȘIȚA.

ARITMOGRIFUL prezintă, în loc de pătrățele, cifre. Fiecare cifră arată o literă a alfabetului, dar, bineînțeles, nu în ordinea în care le găsim în alfabet, ci în fantașia autorului. Aceea cifră, repetată însă, înseamnă aceeași literă și tocmai în aceasta constă cheia dezlăgării, care pornește de indicațiile ce se dau întocm ca la carourile de cuvînt încrucișate.

FUGA CONSOANELO SAU A VOCALELOR constă în a indica numai vocale sau consoanele unui năr sau unei fraze oarecare, literele care lipsesc fiind înlocuite prin liniuțe sau-puncte. Spre exemplu: — — — o-e-oi. E vorba aici de numele scriitorului Boris I. Levi, din care au fugit consoanele.

LIGAMENTELE cer de la legătorului să afle anumite nume proprii, sau cuvînt dintr-o categorie indicată unind sfîrșitul unor cuvînt date cu începutul celorlalte, urmează într-o frază în mai multe. Spre exemplu: 1. Am un papagal. văzut ce frumos e? 2. Deasupra gării filii steaguri.

Citind sublinierile pe care le-am făcut, avem desleșurile: Galați, Pra-ga.

Mai sînt și alte jocuri căror titlatură și mod de dezlegare sînt indicate, de caz la caz, de autor, ca ar fi: ENIGMA, INIȚIAL, VERB ASCUNS, RECO, TITUIRE, COPERTA, AFIȘ ș.a.

ÎN ATENȚIA PARTICIPANȚILOR LA CEL DE AL III-LEA CONCURS DE JOCURI AL REVISTEI NOASTRE.

Reamintim cititorilor noștri condițiile de participare la concurs.

Dezlegările jocurilor cuprinse în cel de al treilea concurs „Flacăra” vor fi trimise, toate o dată, în același plic, pe adresa redacției noastre, cel mai tîrziu pînă la 15 aprilie 1955. Dezlegările vor fi copiate pe o singură față a unei foi de hîrtie, scrise descriptibil, și vor fi grupate pe serie, fiecare serie fiind însoțită în mod obligatoriu de bonul respectiv de participant. Pe fiecare serie se vor scrie cîteva următoarele: numele și pronumele dezlegătorului, domiciliul, profesiunea. Plicul va purta mențiunea: „Pentru concursul de jocuri”.

Soluțiile acelor dezlegători care nu vor satisface condițiile de mai sus vor fi anulate la triere.

REDACȚIA: BUCUREȘTI Casa Poștală 56
PIAȚA ȘCINTEII Tel. 7.60.10 Int. 1788

ABONAMENTE: în toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR

3 luni: 9
6 luni: 18
un an: 36

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Șcintei „I. V. Stalin”. Planșele Poligrafice executate la întreprinderea Poligrafică Sibiu.

BON DE PARTICIPARE
la cel de al treilea concurs de jocuri
trictive al revistei „Flacăra”—Seria A

Abonați-vă la revista „FLACĂRA”. Abonamentul vă asigură primirea revistei, cu regularitate, prin factorii poștali, la domiciliu sau la locul Dvs. de muncă.